

**T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**DUYGUSAL ŞİDDETİN KİŞİLER ARASI DUYGU DÜZENLEME VE REDDEDİLME
DUYARLILIĞI İLE İLİŞKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Kübra ŞAKRAK**

**Tez Danışmanları
Dr. Öğretim Üyesi Zeynep KÜÇÜK
Dr. Öğretim Üyesi Zeynep Pınar COHEN**

**İSTANBUL
Mayıs 2023**

**T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**DUYGUSAL ŞİDDETİN KİŞİLER ARASI DUYGU DÜZENLEME VE REDDEDİLME
DUYARLILIĞI İLE İLİŞKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Kübra ŞAKRAK**

**Tez Danışmanları
Dr. Öğretim Üyesi Zeynep KÜÇÜK
Dr. Öğretim Üyesi Zeynep Pınar COHEN**

**İSTANBUL
Mayıs 2023**

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Psikoloji Anabilim/Anasanat Dalı Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Kübra ŞAKRAK tarafından hazırlanan **“Duygusal Şiddetin Kişiler Arası Duygu Düzenleme ve Reddedilme Duyarlılığı ile İlişkisi”** konulu çalışması jürimizce Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi: 11/05/2023

Jüri Üyesinin Ünvanı, Adı, Soyadı ve Kurumu:

İmzası

Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Ezgi ILDIRIM ÖZCAN
İstinye Üniversitesi

Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Fatma KAYIM
Haliç Üniversitesi

Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Zeynep KÜÇÜK
Haliç Üniversitesi

Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Pınar COHEN
İstinye Üniversitesi

Bu tez yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun kararıyla kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Zafer UTLU

Vekil Müdür

Duygusal şiddetin reddedilme duyarlılığı üzerindeki etkisinde kişiler arası duygu düzenlemenin aracı rolü

Ek-2

ORIJINALLIK RAPORU

%**20**

BENZERLİK ENDEKSİ

%**18**

İNTERNET KAYNAKLARI

%**3**

YAYINLAR

%**12**

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	Submitted to Beykent Universitesi Öğrenci Ödevi	% 3
2	Submitted to Istanbul Medeniyet Üniversitesi Öğrenci Ödevi	% 3
3	acikbilim.yok.gov.tr İnternet Kaynağı	% 3
4	acikerisim.gelisim.edu.tr İnternet Kaynağı	% 3
5	dergipark.org.tr İnternet Kaynağı	% 2
6	acikerisim.pau.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	% 1
7	9lib.net İnternet Kaynağı	% 1
8	Submitted to Istanbul Gelisim University Öğrenci Ödevi	% 1
9	docs.neu.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1

11/05/2023

TEZ ETİK BEYANI

Yüksek Lisans Tez olarak sunduğum “Duygusal Şiddetin Kişiler Arası Duygu Düzenleme ve Reddedilme Duyarlılığı ile İlişkisi” başlıklı bu çalışmayı baştan sona kadar danışmanlarım Dr. Öğr. Üyesi Zeynep KÜÇÜK ve Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Pınar COHEN’in sorumluluğunda tamamladığımı, verileri kendim topladığımı, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallara uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim..

Kübra ŞAKRAK

TEŞEKKÜR

Tez sürecimde bana süreçle ilgili her konuda rehberlik eden, kıymetli bilgileri ve deneyimlerini cömertlikle paylaşan, bana kazandırdığı mesleki perspektifleri ve şefkatiyle benim için zorlu olan bu süreci kolaylaştıran, kıymetli hocam, tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Pınar COHEN'e çok teşekkür ederim: Aynı şekilde tez sürecimi anlayışı, nezaketi ve tüm destekleriyle, rehberliğiyle benim için daha kolay hale getiren kıymetli hocam, tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Zeynep KÜÇÜK'e çok teşekkür ederim.

Araştırmama katılıp tüm ölçekleri sabırla ve içtenlikle yanıtlayan tüm katılımcılara ve çalışmamı yaygınlaştırarak daha fazla kişiye ulaşabilmemi sağlayan arkadaşlarıma hem bilime olan katkıları hem de bana olan destekleri için ayrıca teşekkür ederim.

Tüm yaşamım boyunca beni yürüttüğüm her yolda destekleyen, beni koşulsuz seven ve bana koşulsuz güvenen, maddi manevi bütün kaynaklarını sevgiyle kullanarak beni bu günlere ulaştıran başta babam Atabey ŞAKRAK, annem Gülseren ŞAKRAK olmak üzere aileme çok teşekkür ederim.

Son olarak bu süreçteki başıma gelen zorluklara, iş yeri sorumluluklarıma destek oldukları için ve sürecimi kolaylaştırdıkları için Berfin AŞAR'a, Rana GÜN'e, Kısmet YILDIRIM'a çok teşekkür ederim.

Mayıs 2023

Kübra ŞAKRAK

İÇİNDEKİLER

TEZ ETİK BEYANI	i
TEŞEKKÜR.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
KISALTMALAR	vi
SEMBOLLER.....	vii
TABLO LİSTESİ.....	viii
ÖZET.....	x
ABSTRACT	xi
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Değişkenlerinin Tanımları	1
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	2
1.3. Araştırmanın Problemi.....	3
1.4. Araştırmanın Hipotezleri	3
1.5. Araştırmanın Sayıltıları.....	3
1.6. Araştırmanın Sınırlıkları	3
2. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI	4
2.1. Duygusal Şiddet	4
2.1.1. Duygusal Şiddet Kavramının Tanımı ve Gelişimi	4
2.1.2. Duygusal Şiddet Süreci	5
2.1.3. Duygusal Şiddetin Nedenleri.....	7
2.2. Reddedilme Duyarlılığı.....	8
2.2.1. Reddedilme Duyarlılığı ve Çocukluk Yaşantısı	10
2.2.2. Yakın İlişkilerde Reddedilme Duyarlılığı	12
2.2.3. Reddedilme Duyarlılığı ile İlgili Yapılan Çalışmalar	14
2.2.4. Reddedilme Duyarlılığı ile İlgili Kuramsal Açıklamalar	16
2.2.5. Reddedilme Duyarlılığıyla Baş Etme Yolları.....	18
2.2.6. Yaşam Yönelimi ve Reddedilme Duyarlılığı	19
2.3. Kişiler Arası Duygu Düzenleme	20
2.3.1. Duygu Düzenleme Kavramı	20
2.3.2. Duygu Düzenleme Becerisinin Aşamaları	21

2.3.3. Duygu Düzenleme Becerilerinde Çocukluk Yaşantısının Etkileri	21
2.3.4. Duygu Düzenlemenin Kişilerin Hayatına Etkisi	23
2.4. Duygusal Şiddetin Reddedilme Duyarlılığı Üzerindeki Etkisinde Kişiler Arası Duygu Düzenlemenin Amacı.....	24
3. YÖNTEM	27
3.1. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	27
3.2. Veri Toplama Araçları.....	27
3.2.1. Sosyodemografik Bilgi ve Onam Formu.....	27
3.2.2. Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği.....	28
3.2.3. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği.....	28
3.2.4. Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği.....	29
3.3. Araştırmanın Hipotezleri	29
3.4. Araştırmanın Uygulanması	30
3.5. Verilerin Analizleri.....	30
4. BULGULAR.....	31
4.1. Ölçeklere Ait Güvenilirlik Değerleri.....	31
4.2. Ölçek, Ölçek Alt Boyutlarına Ait Betimleyici Bulgular ve Normalliğin İncelenmesi.....	32
4.3. Sosyodemografik Değişkenlere ve Araştırma Değişkenlerine Ait Betimleyici Bulgular	33
4.3.1. Sosyodemografik Değişkenlere Ait Betimleyici Bulgular	33
4.4. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanlarının Demografik Değişkenlere ve Araştırma Değişkenlerine Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular.....	36
4.4.1. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanlarının Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular.....	36
4.4.2. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanlarının Araştırma Değişkenlerine Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular.....	39
4.5. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesine Yönelik Bulgular	47
4.6. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği Puanlarının Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği ve Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği Puanları Üzerindeki Yordayıcı Etkilerin İncelenmesine Yönelik Bulgular.....	50
5. TARTIŞMA.....	52
5.1. Betimleyici Analizlerin Tartışılması	52
5.2. Ölçekler Arası İlişkisel Analizlerin ve Yordayıcılık Analizinin	

Tartışılması.....	55
5.2.1. Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği ile Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği Arasındaki İlişkinin Tartışılması	55
5.2.2. Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği ile Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği Arasındaki İlişkinin Tartışılması.....	55
5.2.3. Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ile Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği Arasındaki İlişkinin Tartışılması	55
5.2.4. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeğinin Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Üzerindeki Yordayıcı Etkisinin Tartışılması.....	55
5.3. Çalışmanın Sınırlılıkları, Güçlü Yönleri.....	58
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	60
KAYNAKLAR.....	72
EKLER.....	83
ÖZGEÇMİŞ	105

KISALTMALAR

DŞMKÖ	: Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği
DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
DSM:	: Diagnostic and Statistical Manuel of Mental Disorders
DV	: Dependent Variable
KDDÖ	: Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği
IV	: Independent Variable
RDÖ	: Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği
SPSS	: Statistical Program for Social Sciences
UÇÖ	: Uluslararası Çalışma Örgütü
Ve ark.	: Ve arkadaşları

SEMBOLLER

ss	: Standart Sapma
x	: Aritmetik Ortalama
%	: Yüzde
n	: Kişi Sayısı
sd	: Serbestlik Derecesi
p	: Olasılık Değeri

TABLO LİSTESİ

Tablo 4.1. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği için Cronbach's Alfa Güvenirlik Analizi Sonuçları.....	31
Tablo 4.2. Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği için Betimleyici İstatistikler	32
Tablo 4.3. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği için Betimleyici İstatistikler	32
Tablo 4.4. Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği için Betimleyici İstatistikler	33
Tablo 4.5. Sosyodemografik Değişkenlere Ait Betimleyici Bulgular	33
Tablo 4.6. Araştırmanın Açık Uçlu Sosyodemografik Soruları Aracılığıyla Öğrenilen Değişkenlerine Ait Betimleyici İstatistikler	34
Tablo 4.7. Katılımcıların Aile İçi Şiddetle İlişkili Sorulara Verdikleri Yanıtlar ...	35
Tablo 4.8. Katılımcıların Aile Dışı Kaynaklı Şiddetle İlişkili Sorulara Verdikleri Yanıtlar	35
Tablo 4.9. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre İncelenmesine Yönelik Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları	36
Tablo 4.10. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanlarının Anne Eğitim Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik ANOVA Sonuçları.....	37
Tablo 4.11. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanlarının Baba Eğitim Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik ANOVA Sonuçları.....	37
Tablo 4.12. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği ile Yaş ve Kardeş Sayısı Arasındaki İlişkilerin İncelenmesine Yönelik Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları.....	38
Tablo 4.13. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanlarının Aile İçi Şiddete Maruz Kalma Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları	39
Tablo 4.14. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanlarının Aile İçi Fiziksel Şiddete Maruz Kalma Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları.....	40
Tablo 4.15. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanlarının Aile İçi Duygusal/Psikolojik Şiddete Maruz Kalma Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları	40
Tablo 4.16. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanlarının Aile İçi Cinsel Şiddete Maruz Kalma Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	41
Tablo 4.17. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanlarının Aile İçi Ekonomik	

Şiddete Maruz Kalma Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	41
Tablo 4.18. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanlarının Aile İçi İhmale Maruz Kalma Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları	42
Tablo 4.19. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanlarının Aile İçi Şiddete Tanıklık Etme Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları	43
Tablo 4.20. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanlarının Aile Dışı Bireyler Kaynaklı Şiddete Maruz Kalma Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları.....	43
Tablo 4.21. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanlarının Aile Dışı Bireyler Kaynaklı Fiziksel Şiddete Maruz Kalma Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları	44
Tablo 4.22. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanlarının Aile Dışı Bireyler Kaynaklı Psikolojik/Duygusal Şiddete Maruz Kalma Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları	44
Tablo 4.23. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanlarının Aile Dışı Bireyler Kaynaklı Cinsel Şiddete Maruz Kalma Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları	45
Tablo 4.24. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanlarının Aile Dışı Bireyler Kaynaklı Ekonomik Şiddete Maruz Kalma Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları	46
Tablo 4.25. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanlarının Aile Dışı Bireyler Kaynaklı İhmale Maruz Kalma Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları.....	46
Tablo 4.26. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Reddedilme Duyarlılığı ve Kişiler Arası Duygu Düzenleme Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesine Yönelik Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları.....	49
Tablo 4.27. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği Puanlarının Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanları Üzerindeki Yordayıcı Etkisine İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları	50

ÖZET
DUYGUSAL ŞİDDETİN KİŞİLER ARASI DUYGU DÜZENLEME
VE REDDEDİLME DUYARLILIĞI İLE İLİŞKİSİ

Duygusal şiddet maruziyetinin reddedilme duyarlılığı ve kişiler arası duygu düzenleme ile ilişkisi incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini 18 yaşından büyük 385 üniversite öğrencisi olarak belirlenmiştir. Yapılmış olan bu çalışma içerisinde kullanılan formlar: Sosyodemografik Bilgi Formu, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği (KDDÖ), Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği (RDÖ) ve Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçekleridir (DŞMKÖ). Çalışmada katılımcılardan çevrim içi ortamda ve gönüllük esasıyla bilgi toplanmıştır. Araştırmanın analizi için SPSS 25.0 programı kullanılmıştır. KDDÖ, RDÖ VE DŞMKÖ puanları arasındaki ilişkiler için Pearson Korelasyon Analizi kullanılmıştır. Gruplar arasındaki farklar için ANOVA, Mann Whitney U testi ve Bağımsız Gruplar t-Testi kullanılmıştır. Varyansların homojen olduğu durumlarda Levene testi, homojen olmadığı durumlarda t testi istatistikleri ve Welch testi kullanılmıştır. Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği ile Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($r=,047$; $p<,01$). Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği ile Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak pozitif anlamlı korelasyon bulunmuştur ($r=,136$; $p<,01$). Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ile Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r=,013$; $p<,01$). Duygusal şiddet maruziyetinin reddedilme duyarlılığını yordadığı görülmüştür ($\beta = ,236$, $t = 3,495$, $p<,01$). Araştırma bulguları ilişkili literatür etrafında tartışılmıştır. Ek olarak, bu çalışma, bilgimize göre, reddedilme duyarlılığını kişiler arası duygu düzenlemesi bağlamında inceleyen ilk çalışmadır. Bunlardan hareketle çalışmanın duygusal şiddete maruz kalmayı önleyen, duygu düzenleme becerilerinin gelişimini destekleyen ve reddedilme duyarlılığını azaltan çalışmalara akademik bir kaynak olması umulmaktadır. Son olarak alan yazındaki ilgili çalışmaların arttırılarak literatüre kazandırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Duygusal Şiddet, Reddedilme Duyarlılığı, Kişiler Arası Duygu Düzenleme*

ABSTRACT
**THE RELATIONSHIP OF EMOTIONAL VIOLENCE WITH INTERPERSONAL
EMOTION REGULATION AND REJECTION SENSITIVITY**

The relationship between exposure to emotional violence, rejection sensitivity, and interpersonal emotion regulation was investigated. The sample of the study was determined as 385 university students over the age of 18. The forms used in this study are Sociodemographic Information Form, Interpersonal Emotion Regulation Questionnaire (IERQ), Rejection Sensitivity Questionnaire (RSQ), and Emotional Violence Scale (EVS). In the study, information was collected from the participants online and voluntarily. SPSS 25.0 program was used for the analysis of the research. Pearson Correlation Analysis was used for the relationships between IERQ, RSQ, and EVS scores. ANOVA, Mann Whitney U test, and Independent Groups t-Test were used for differences between groups. The Levene test was used when variances were homogeneous, and t-test statistics and the Welch test were used when they were not homogeneous. It was determined that there was a statistically significant positive correlation between the Rejection Sensitivity Scale and Interpersonal Emotion Regulation Scale scores ($r=.047$; $p<.01$). A statistically significant positive correlation was found between the Rejection Sensitivity Scale and Exposure to Emotional Violence Scale scores ($r=.136$; $p<.01$). There was no statistically significant relationship between the scores of the Interpersonal Emotion Regulation Scale and the Exposure to Emotional Violence Scale ($r=.013$; $p<.01$). Emotional violence exposure predicted rejection sensitivity it was observed ($\beta = .236$, $t = 3.495$, $p<.01$). Research findings are discussed around the relevant literature. In addition, to our knowledge, this study is the first to examine rejection sensitivity in the context of interpersonal emotion regulation. Based on these, it is hoped that the study will be an academic resource for studies that prevent exposure to emotional violence, support the development of emotion regulation skills, and reduce sensitivity to rejection. Finally, it is suggested that the relevant studies in the literature should be increased and brought to the literature.

Keywords: *Emotional Violence, Rejection Sensitivity, Interpersonal Emotion Regulation*

1. GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Değişkenlerinin Tanımları

Şiddet, önemli toplum sağlığı sorunlarından biridir. Dünya Sağlık Örgütü'nün 2002'de yayınlamış olduğu rapora göre şiddetin tanımı da oldukça kapsamlıdır; bu raporda şiddet “istemli bir şekilde, tehdit yoluyla veya bizzat kişinin kendisine, diğer bir kişiye, bir gruba ya da topluma yönelik olarak yaralanma, ölüm, psikolojik zarar, gelişme bozukluğu veya gelişmede gerileme ile sonlanan ya da sonlanma olasılığı yüksek bir şekilde fiziksel güç kullanılması” olarak tanımlanmıştır (DSÖ, 2002).

Uygulanan şiddet tipine göre; fiziksel, cinsel, duygusal, ekonomik ve siber şiddet olmak üzere şiddet beş kategoride sınıflanmaktadır ve şiddet türleri içinde duygusal şiddet, günlük hayatta en çok karşılaşılan türlerden biridir. Duygusal şiddet diğer şiddet türlerinin yanında görülebileceği gibi tek başına da görülebilmektedir. Duygusal şiddet diğer şiddet türlerinden, fiziksel şiddette olduğu gibi mağdurda somut bir kanıt bırakmaması (Polat, 2016), psikolojik düzlemde gerçekleşmesi ve psikolojik hasar bırakması gibi özellikleriyle ayrışmaktadır (Açıkgöz ve ark., 2018). Duygusal şiddetin çoğunlukla kadınlara ve yaşlılara yönelik olduğu da görülmektedir (Polat, 2016).

Reddedilmeye duyarlılık; kaygılı bir reddedilme beklentisine sahip olma ve reddedilmeye karşı hızlı ve yoğun tepki verme olarak tanımlanabilir (Göncü-Köse ve ark., 2017). Reddedilme duyarlılığı, insanların ilişkilerinde sosyal ve psikolojik uyumlarını etkileyen önemli bir olgu olarak görülmektedir. Literatürde bugüne kadar yapılan araştırmalar, reddedilme duyarlılığının, duygusal bilgi işleme dinamiklerine sahip kişilerde disfonksiyonel düşüncelere yol açabileceğini bulmuştur. Aynı zamanda yapılan araştırmalar, reddedilme duyarlılığının belirli psikopatolojilerle bağlantılı olduğunu, bağlanma biçimleriyle yakından ilişkili olduğunu ve ağırlıklı olarak duygusal/romantik ilişkileri ayrıca ilişki başarısını etkilediğini göstermiştir (Özen ve Güneri, 2018).

Duygu düzenleme, kişilerin duygularının, onları nasıl ifade ettiklerinin farkına

vardıkları ve duygusal durumlarını yönetmek için kullandıkları aktif bir süreç olarak tanımlanabilir. İnsanların duygularını deneyimleme, ifade etme ve yönetme biçimleri toplumsal yaşamdaki uyumlarının korunması, güçlendirilmesi ve/veya sürdürülmesinde büyük önem taşımaktadır çünkü duygusal durumlar, özellikle sosyal sonuçlar açısından insanların bilişlerini, yaşamlarını ve davranışlarını etkiler (Larsen and Prizmic, 2004).

Alan yazında sıklıkla ele alınan duygu düzenleme kavramı ve stratejileri temelde içsel duygu düzenlemeye ilişkindir ve buna mukabil literatürde, çok önemli olan kişiler arası duygu düzenlemeye daha az ilgi gösterilmiştir: Halbuki kişiler arası unsurlar da duygu düzenleme için gereklidir ve önemlidir çünkü duygu düzenleme, yaşam boyu sosyal bir kontekstte gelişir ve sosyal ilişkileri kapsayarak devam eder. Kişiler arası duyguların düzenlenmesi, duyguların yaşanması ve ifade edilmesinde sosyal ilişkilerin önemini vurgulayan, zengin, kapsayıcı ve etkileşimli bir süreçtir (Sarıcaoğlu, 2020).

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Alan yazında kişiler arası duygu düzenlemenin ve reddedilme duyarlılığının, kişilerin ilişki başarılarını, bilişlerini, duygularını ve davranışlarını etkilediğini gösteren farklı farklı araştırmalar mevcuttur buna mukabil kişiler arası duygu düzenleme ve reddedilme duyarlılığı unsurlarının, duygusal şiddet maruziyeti ile ilişkisini inceleyen bir araştırmaya rastlanmamıştır; kişilerin başarılı, sağlıklı ilişkiler kurması ve duygusal şiddet mağduru olmaktan korunabilmesi için bu değişkenlerin birbirleri ile olan ilişkisini de incelemek önemli görülmüştür.

Literatürde yapılan çalışmalarda duygusal şiddet ile reddedilme duyarlılığı arasındaki ilişkinin ağırlıklı olarak romantik/ duygusal ilişkiler üzerinden değerlendirildiğini görmekteyiz. Reddedilme duyarlılığının, özellikle duygusal şiddete maruz kalmanın farklı alanlarına yönelik tutumlar üzerindeki etkisini incelemek önemli görülmüştür. Ulusal alan yazında yapılan çalışmalar incelendiğinde duygusal şiddete maruz kalma ile reddedilme duyarlılığı arasındaki ilişkinin araştırıldığı sadece bir çalışmaya rastlanmıştır: Bu çalışmada da reddedilme duyarlılığı ile aile içi şiddet arasındaki ilişki incelenmiş ve yorumlanmıştır ve veri örneklemini yalnızca kadınlardan oluşmaktadır (Kahya, 2018). Buradan hareketle alan yazındaki kısıtlı ve kısıtlı çalışmaları bu konuda çalışmaya bizi motive etmiştir. Öte yandan şiddet, çağımızın en önemli sorunlarından biri olarak kabul edilmektedir. Özellikle duygusal şiddetin günümüzde oldukça arttığı bilinmektedir (Ünal ve Gülseren, 2020). Bugüne kadar ülkemizde ve dünya genelinde şiddetin nedenleri veya şiddete yol açan faktörler arasında reddedilme duyarlılığı tam anlamıyla

keşfedilmemiş bir alandır. Duygusal şiddet maruziyetinin reddedilme duyarlılığı ve kişiler arası duygu düzenleme ile olan ilişkisine bakmanın duygusal istismarı önleyici pratik çalışmalara da destek olması umulmaktadır. Bu nedenlerle bu çalışmanın yapılmasına karar verilmiştir.

1.3. Araştırmanın Problemi

Araştırmanın temel sorusu: “Duygusal şiddete maruz kalma düzeylerinin reddedilme duyarlılığı ve kişiler arası duygu düzenleme ile ilişkisi var mıdır?” olmuştur.

1.4. Araştırmanın Hipotezleri

Hipotez 1: Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği puanları ile Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Hipotez 2: Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği puanları ile Duygusal Şiddete Maruz Kalma puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Hipotez 3: Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği puanları ile Duygusal Şiddete Maruz Kalma puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Hipotez 4: Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği puanları, Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği puanlarını anlamlı düzeyde yordamaktadır.

1.5. Araştırmanın Sayıtları

Çalışma örnekleminin çalışma evrenini temsil ettiği, araştırmaya katılan katılımcıların doldurdukları tüm ölçekleri ve formu samimiyetle, içtenlikle, gerçekçi bir şekilde doldurdukları ve ölçeklerin de değişkenleri ölçme yeterliliğine sahip olduğu varsayılmaktadır.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Katılımcılardan toplanılan veriler, söz konusu değişkenler için seçilmiş ölçme araçlarının güvenilirlik ve geçerlilik boyutlarıyla ve araştırmada yapılacak istatistiksel değerlendirmelerle sınırlı olacaktır.

2. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

2.1. Duygusal Şiddet

2.1.1. Duygusal Şiddet Kavramının Tanımı ve Gelişimi

Şiddet ile ilgili birçok tanımın olduğu görülmektedir. Şiddetin birçok fiziksel sonucu bulunmaktadır fakat tanımın sınırlarının çok geniş bir yapıda olduğu belirlenmiştir. Şiddetin sadece fiziksel boyutları bulunmamakta, şiddetin fiziksel boyutlarının yanında psikolojik, cinsel, kültürel, ekonomik ve sosyal boyutların da bulunduğu görülmektedir (Yıldız ve Sağlam, 2017; Güleç ve ark., 2012).

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)'ne göre şiddet; bir bireye, kendine, bir gruba ya da topluma karşı kasıtlı bir şekilde duygusal ya da fiziksel zorlamanın kullanılması veya tehdididir. Ayrıca şiddet; bireylerin ölümü, yaralanması, psikolojik hasarı, yoksunluk ya da gelişimsel bozukluk ile sonuçlanmaktadır (Krug et al., 2002). Şiddetin psikolojik ve bedensel etkilerinin somut olarak ölçülemeyen, bireyler üzerinde dolaylı olarak hissedilmiş çeşitli baskılar olarak nitelendiği görülmektedir (Shonkoff and Garner, 2012).

Şiddete yönelik bir topluluk anlamına gelen mob kelimesinden duygusal şiddet kavramı türemiştir. Mobbing kelimesi; toplu saldırı yapma, çevresini kuşatma ve sorun yaratma anlamına gelmektedir (Tınaz, 2006).

Türkiye'de ise bu kavramların açıklaması yapılırken bu kavramlar yerine duygusal istismar, duygusal şiddet, psikolojik şiddet gibi kavramlar kullanılmaktadır (Çobanoğlu, 2005).

Duygusal şiddet kendini; bağırma, aşağılama, yetersizliği anlatma, sindirme ve kıskançlık gibi şekillerde göstermektedir (Kocacık ve Çağlayandereli, 2009). Duygusal şiddetin psikosomatik ve psikolojik etkiler bırakması nedeniyle fiziksel şiddetten daha tehlikeli olabileceği belirlenmiştir (Şahin ve Türk, 2010). Duygusal şiddetin somut fiziksel belirtileri olmamasına rağmen ortaya çıkardığı sağlık sorunlarının tedavisi zor olarak görülmektedir (Westhues, 2002).

Mobbing, iş yerinde duygusal saldırılar olarak nitelenmekte, taciz ve zorbalıkla bu kavram ilişkilendirilmektedir. Akran zorbalığı olarak adlandırılan kavram da bir tacizdir, mobbing ve psikolojik taciz kadar da yıkıcı ve zararlı olabileceği görülmektedir. Zorbalık; okullarda görülen tacizin başka bir türü olarak karşımıza çıkmaktadır. Zorbalık içerisinde fiziksel şiddet bulunmaktadır. Bunun yanında zorbalık türlerinin sözlü taciz ve bilinmeyen gibi davranmayı da içerdiği belirlenmiştir.

İş yerinde duygusal linç, psikolojik terör, travma, psikolojik şiddet, psikolojik taciz, sindirme, duygusal istismar ve duygusal saldırılar mobbing olarak tanımlanmaktadır. Duncan, Chappel ve Vittorio Di Martino tarafından belirlenmiş Uluslararası Çalışma Örgütü (UÇÖ) tarafından yayımlanmış rapor içerisinde 1998 yılında mobbing faaliyetlerinin tam kapsamının yayımlandığı belirlenmiştir (Öztürk ve ark., 2008).

Bireyler üzerinde sistematik olarak baskı kurmakla eşleştirilen mobbing, bazı kişilerin dayanıklılıkları ve performanslarını bozar, yine bazı bireyleri fiziksel ve duygusal tükenmişliğe sürükler, korkutur, yıpratır ve iş bırakmaya zorlayan taciz türüdür ki bu da bir tür duygusal şiddet olarak tanımlanmaktadır (Çobanoğlu, 2005: 23).

Sosyal bir fenomen olarak duygusal şiddet karşımıza çıkmaktadır. Duygusal şiddetin iki tarafı bulunmaktadır. Bunlardan birincisi; duygusal şiddet saldırganları, duygusal şiddeti teşvik eden ve destekleyen kişiler; ikincisi ise duygusal şiddet mağdurları olarak sıralanmaktadır (Davenport, 2003: 48-50).

Duygusal şiddetin orijinal tipolojisi incelendiğinde birçok etkinliğin içerisinde bulunduğu görülmektedir. Bir bireyin iletişim kurma ya da iş becerilerini sergileme yeteneğinin kısıtlanması ve sosyal ilişkilerine, özgüvenine, kişisel ve profesyonel yaşam kalitesi ile sağlığına yönelik olan doğrudan saldırılar, çeşitli şiddet kategorileri içerisinde yer almaktadır (Leymann, 1996). Bireylerin çalışmalarına yönelik olarak sözlü tacizde bulunmak, dini inançları ve siyasi görüşleri ile alay etmek, kişi hakkında dedikodu yapmak, konuşmak veya eylemleriyle dalga geçmek, kendine olan güvenini zayıflatmak, verilen görevleri geri almak, becerilerine uygunsuz çalışmalar vermek, psikolojik ve fiziksel sağlığı için tehlikeli olabilecek görevleri atamak şeklinde yaygın eylemlerin görüldüğü belirlenmiştir (Davenport et al., 2003:3-5).

2.1.2. Duygusal Şiddet Süreci

Duygusal şiddet kavramı incelendiğinde bunun yatay ve dikey olarak ikiye ayrıldığı belirlenmiştir. Dikey duygusal şiddetin hiyerarşik olarak nitelendirildiği görülmektedir. Buna göre üstlerin astlarına ya da amirlerin astlarına uygulamış olduğu şiddet iki yönlü duygusal şiddet olarak tanımlanmaktadır. Yatay duygusal şiddet ise aralarında fonksiyonel ilişkilerin bulunduğu kişiler arasında genellikle kıskançlık, yarışma, çekememezlik gibi nedenlerden kaynaklanan duygusal şiddet çeşidi olarak adlandırılmaktadır (Tutar, 2004; Hirigoyen, 2000).

Kasıtlı bir şiddet türü olarak duygusal şiddet karşımıza çıkmaktadır. Bu şiddet ile ilgili sürecin yavaş bir şekilde başladığı, hızlı bir şekilde devam ettiği belirlenmiştir. Bu şiddetin kısa

sürede geri dönüşü olmayan bir noktaya ulaştığı, yaşananların bir kartopu gibi büyüme riski taşıdığı belirlenmiştir. Mağdurlar duygusal şiddetin farkına toplumdaki dışlandıklarında varmaktadırlar ve sonrasında da mücadeleye başlamaktadırlar. Bu durumda dış bir güç müdahale etmediği sürece duygusal şiddetin arttığı görülmektedir (Hirigoyen, 2000; Tutar, 2004).

Duygusal şiddet süreci beş aşama altında incelenmektedir. Bunlar (Öztürk ve ark., 2008);

- Saldırgan fiil,
- Anlaşmazlık,
- İdarenin katılımı,
- Damgalanma,
- İşine son verme.

Bireyler duygusal şiddet süreci içerisinde aşağıdaki durumlarla karşılaşmaktadırlar. Bunlar;

- Bireylerin güvenilirliği, saygınlığı, mesleki kabiliyet ve yeterliliğine saldırılmaktadır,
- Bireylere alaycı, olumsuz, kötü niyetli ve yıpratıcı mesajların iletildiği görülmektedir,
- Bireylere uygulanan şiddetin bir ya da birden çok bireyle yapıldığı görülmektedir,
- Duygusal şiddetin sürekli veya sistemli şekilde icra edildiği görülmektedir,
- Duygusal şiddet incelendiğinde mağdurunda kusurlu duruma düştüğü görülmektedir,
- Duygusal şiddette mağdurlar içinde bulunduğu duruma tepki vermemeye ve boyun eğmeye zorlamaktadır.
- Duygusal şiddet olayında kurban olanlar işlerinden ayrılmak zorunda bırakılmaktadırlar, buradaki gelişme ise mağdurun kendi seçimi gibi gösterilmektedir.

Duygusal şiddetin tespit edilmesinde on iki ölçüt bulunmaktadır. Bunlar (Onbaş, 2007):

1. Sürekli ve sıklıkla yapılan davranışlar,
2. Zarar verme amaçlı tutum ve davranışlar,

3. Sistemantik zıtlık,
4. Kuvvet dengesizliği,
5. Örgüt içerisinde başarılı, güvenilir ve işine bağlı olmaktan kaynaklanan duygusal şiddete uğranılması,
6. Agresif tutum ve davranışlar,
7. Küçük sorunların büyümüş gibi gösterilmesi,
8. Mağdurların kendilerini hatalı kabul etme eğilimi,
9. Yaşananları idrak edemeyen idare ya da anlasa da mağdurun karşısında yer alan yönetimler,
10. Mağdurun travmaya uğraması ve bu durumda yüz üstü bırakılması,
11. Bu şiddetten kaynaklanan sağlık problemleri yaşanması,
12. Bu şiddetin uygulanması sonrasında ortaya çıkan stres bozukluğu ile intihara kadar giden süreç olarak belirlenmiştir.

2.1.3. Duygusal Şiddetin Nedenleri

Duygusal şiddetin nedenleri dört başlık altında incelenmektedir. Bunlar şu şekilde sıralanmaktadır (Zapf, 1999):

- Duygusal şiddete maruz kalan kişilerden kaynaklanan nedenler,
- Saldırgan kişilerden kaynaklanan nedenler,
- Örgütsel nedenler,
- Sosyal gruplardan kaynaklanan nedenler olarak belirlenmiştir.

Duygusal şiddet çerçevesinde çatışmanın temel unsuru olarak çalışanların çatışma eğilimi görülmektedir. Bu alanda özellikle çatışmaya uygun kişiliklerin rolü, küçük nedenlerle büyük çatışmalara sebep olabilmektedir. Çatışma ve şiddete eğilimli olan insanlar, kendi yetersizliklerini telafi etmek için duygusal şiddete başvurmaktadırlar. Bu tarz insanlar, duygusal şiddeti; düşmanca davranma, grup kurallarını benimsetme, zevk alma ve etnik ön yargılarını güçlendirmek için kullanmaktadırlar. Bireyleri duygusal şiddet eylemleri yapmaya tetikleyen faktörler ise kişilik bozuklukları ve kötü huylu kişilikler olarak belirlenmiştir (Tutar, 2004).

Yaratıcı bireylerin yeni fikir üretmelerinden dolayı duygusal şiddete maruz kaldıkları belirlenmiştir. Başarılı bireyler, gelecekte yüksek pozisyonlara ulaşmak yani rekabet için feda

edilmektedir. Duygusal şiddete başvuran bireyleri cesaretlendiren özellikler; mağdurun fiziksel özellikleri, mağdurun cinsiyeti, mağdurun aksanı, mağdurun meslektaşları ile ilişkisi, zayıf sorgulama ve savunuculuk olarak ortaya çıkmaktadır (Hirigoyen, 2000).

2.2. Reddedilme Duyarlılığı

İnsanların hayatlarında davranışlarını düzenlemelerini sağlayan pek çok etken bulunmaktadır. Bunların başında diğerleri tarafından kabule ulaşabilmek ve reddedilme deneyimi yaşamamak bulunmaktadır. Sosyal canlılar olmanın da bir getirisi olarak bir gruba dâhil olabilmek diğer canlılara göre daha büyük bir öneme sahiptir. Bu dâhil olabilmenin içinde sadece o grupta yer almaktan öte bağ kurabilmek ve kabul görmek yer almaktadır (Özen ve Güneri, 2018). Ait olmak, kabul edilmek, insanların sahip olduğu temel ihtiyaçların arasında yer almaktadır. Diğer ihtiyaçlarda da olduğu gibi bunun da karşılanmış olması kritik öneme sahiptir. Bu sayede birey diğerleriyle ilişki kurabilir ve kurulan ilişkilerin sürdürülebilmesini sağlar (Maslow, 1943).

Reddedilme deneyimleri olan onaylanmama, dışlanma ve soyutlanma kötü duygulara sebep olmakta ve kişinin sosyal ilişkiler kurup bunları sürdürebilmesini engellemektedir. Bu, kişilerin psikolojik sağlıklarını olumsuz yönde etkileyebilecek güce sahip bir yaşantıdır (Saylan, 2020). Reddedilme deneyimleri ya da reddedilmeye yönelik endişelerin olması kişinin iyi oluşunu ve kişilerarası işlevselliğini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu açıdan bakıldığında, reddedilmekten kaçınmak ve reddedilme yaşamamak bireylerin temel davranışsal motivasyonunu oluşturmaktadır. Ayrıca bunların yaşanmaması kişilerin psikolojik sağlığını ve ilişkilerini koruması için oldukça önemlidir (Baumeister and Leary, 1995).

Reddedilme duyarlılığı teriminin tanımlanması ve detaylandırılması Downey ve Feldman'ın (1996) çalışmalarına dayanmaktadır. Reddedilme deneyimi yaşamaya yönelik kaygılı bir şekilde beklentide olmak olarak tanımlanan reddedilme duyarlılığı, bunun yüksek düzeyde yaşandığı bireylerde reddedilme ile karşılaşılan durumlarda verdikleri tepkileri ve sosyal yaşantılarındaki olayları algılamalarını oldukça olumsuz yönde etkilemektedir. Verdikleri tepkilerin boyutu nedeniyle sosyal ilişkilerini sürdürmeleri de zorlaşmaktadır. Ancak bu bireyler, reddedilme durumlarını algılamaya karşı hassastırlar, bu duruma yönelik kaygıları yüksektir ve en ufak bir algı oluştuğunda aşırı tepki verme eğiliminde olurlar. Diğerleri tarafından reddedilme olarak yorumlanmayacak pek çok olay, bu duyarlılığa sahip kişiler tarafından reddedilme deneyimi olarak yorumlanmaktadır. Algılarındaki bu değişim özellikle önemlidir.

Yaşam yönelimi düşük kişilerin yaşadıkları durumu tanımlarken dikkate alınan üç önemli kriterden söz edilmektedir. Bunlar; reddedilmeye yönelik endişeli bekleyiş, algılamaya hazır oluş ve reddedilmeye karşı aşırı tepkili davranışlar gösterme olarak belirtilmiştir. Gösterdikleri aşırı tepkili davranışlar nedeniyle hem insanlarla olan ilişkilerinin sürdürülebilirliğini ve oluşmasını hem de kendi iyi oluşları ve psikolojik sağlıklarını olumsuz yönde etkilemektedir (Downey et al. 1998).

Reddedilme duyarlılığı, kişilerin sosyal yaşantılarını pek çok alanda etkileme gücüne sahiptir. En başta yaşadıkları kaygı nedeniyle iletişim kurmaya başlayamamakta ve sonrasında da iletişim kursa bile bu iletişimi sürdürmelerini engelleyip sahip oldukları ilişkilerini de bozan bir durum haline gelmektedir. Bu bağlamda, kişiler arası ilişkilerin zayıflamasına, kişinin diğer insanlardan uzaklaşmasına sebep olmakta ve kişilere güvenmesini zorlaştıran bir olgu haline gelmekte ve sosyal yaşantısını sürdürmesi engelleyen bir yapı olmaktadır (Gonzaga, 2001).

Horney (2007) reddedilme duyarlılığı yaşayan kişilerin maruz kaldığı stresin miktarının yüksekliğinden bahsetmektedir ve aslında bu duyarlılığın yaşanan stresle baş edebilmek için geliştirilen nevrotik bir eğilim olduğunu söylemektedir. Bu eğilimin gelişmesi ile kişiler, sosyal ortamlarda rahat hissedebileceği ortamlar oluşturabilmekte ama bir yandan da ciddi düzeyde uyum sorunları yaşamaktadırlar. Reddedilme duyarlılığının açığa çıkabilmesi için bu konuyu pekiştirecek büyük yaşantılara gerek olmadığını, bunun ayarlanan bir randevuda birini beklerken veya bu randevulardaki saatin yarım saat değiştirilmesi gibi değişikliklerin bile kişide bu duyarlılığın ortaya çıkmasını sağlama ve birtakım davranışsal değişim oluşturabilme potansiyeli bulunmaktadır. İsteklerinin arzulanan hallerin dışında gerçekleşmesi ya da bunlardaki herhangi bir aksamanın sonucunda reddedilmişlik hissi yaşanabilir ve bu hisse aşırı tepki gösterebilirler. Deneyimlenen reddedilme hissi, kişinin sevgi ihtiyacının karşılanmamış olması ya da ileride de karşılanmayacağına yönelik bir inanç oluşturur. İncanın oluşturduğu duygudurumun da davranışlara yansımaları olarak reddedilme duyarlılığı gelişmektedir.

Reddedilme duyarlılığına sahip kişiler, sadece direkt ve net olan reddedilme tepkilerine değil, minimal ya da belirsiz nitelikte olan tepkileri de reddedilme olarak yorumlamaktadır. Bu yöndeki herhangi bir algıda ise davranışsal ve duygusal olarak aşırı tepki verme eğiliminde olmaktadır (Downey ve Feldman, 1996). Bilinçsizce reddedilme ipuçları arayışında olan kişiler için bu ipuçlarını bulabilmek ise reddedilmekten kaçınmak anlamına gelmektedir. Ancak ipuçlarını arama eğiliminin olumsuz sonuçları da vardır. Diğerleri tarafından reddedilme olarak algılanmayan durumların da bu şekilde yorumlanması sonucunda her durum kişisel bir neden içerir ve reddedilme barındırır (Bozkuş ve Araz, 2015).

Yaşanılan bu duyarlılığın ve aşırı tepkilerinin sonucunda öfke, destek yoksunluğu, kıskançlık, moral bozukluğu, umutsuzluk duygularının yanı sıra düşmanca davranışlar ve diğerlerinin reddetme davranışlarını önlemek için sergilenen olumsuz davranışlar ortaya çıkabilmektedir, bunlar kişinin hayatını zorlaştırabilmektedir. Reddedilme deneyimlerinin meydana getirdiği duygular zamanla daha olumsuz duygulara dönüşmektedir. İlk başta sadece gerginlik, negatif duygulanım, kaygı, endişe, üzüntü, öfke, düşmanlık ve hayal kırıklığı gibi duygular içerirken, bu duygular zamanla benlik değerinde düşüslere, değersizlik hissine, çaresizlik hissine ve saldırganca davranışlara dönüşmektedir (Downey and Feldman, 1996). Bu değişimde, yaşanan durumların kişinin algısında sürekliliğinin olması etkilidir (Downey and Feldman, 1998). Duygusal olarak zorlayıcı olmanın yanında davranışsal olarak da yaşanan problemi çözmeye yardımcı olmayan, işlevsiz davranışsal çıktılar oluşmaktadır. Yapılan araştırmalar kişilerin bu durumda iki temel davranış örüntüsüne sahip olduğunu göstermiştir. İlk olarak, olası reddedilmeyi algılama ve bunu önleme ya da bundan kaçma yönünde davranışlar meydana gelmektedir (Bozkuş ve Araz, 2015), reddedilme durumunun gerçekleştiğini düşündükleri anda da buna yönelik aşırı tepki verdikleri söylenebilmektedir (Downey and Feldman, 1996).

2.2.1. Reddedilme Duyarlılığı ve Çocukluk Yaşantısı

Reddedilme duyarlılığının bireylerde nasıl ortaya çıktığına ve geliştiğine yönelik yapılan araştırmalar bağlanma kuramı bakış açısını kullanmaktadır ve çocukluk döneminde ebeveynler tarafından reddedilmeyle ilişkili olarak değerlendirilmektedir (Feldman and Downey, 1994). Bağlanma kuramı genel olarak, çocukluk döneminde kurulan ilişkilerin zihinsel modeller oluşturmamasından ve bunun yaşam boyunca kurulan ilişkilerdeki etkisinden bahsetmektedir. Çocuklukta geliştirilen ilişkilerden oluşturulan zihinsel modeller, değiştirilmesi zor bir yapı oluşturur ve yetişkin olduğu zaman da diğer insanlarla olan tüm ilişkilere genellenerek o dönemdeki ilişkilere benzer yapıda ilişkiler kurulmaya ve aranmaya devam edilmektedir. Bu modeli geliştirmeyi sağlayan temel etken, o dönemde çocuğun hayatındaki önemli kişilerin (anne, baba ya da bakım veren olarak düşünülebilir), ihtiyaçları karşılayıp karşılamaması ya da karşılanıyorsa da o anki tavrıdır (Bowlby, 1973). Yani aslında çocuğu reddedip reddetmemesi olarak nitelendirilebilmektedir. Erken yaşantılarda ebeveynleri tarafından reddedilme deneyimi yaşayan çocuklar, yetişkinlikteki ilişkilerinde de güvensizlik yaşamaktadır, bu güvensizlik hissini herkese genelleyerek reddedilme beklentisi oluşturmaktadır. Çocuklukta oluşan ve devamındaki deneyimlere de genellenen bu reddedilme yaşantısı, kişiye psikolojik açıdan acı yaşatmaktadır. Kişiler ise bu acıdan kaçmak için oldukça

fazla çaba harcarlar (Bowlby, 1980).

Downey ve Feldman'ın (1996) yaptığı çalışmada yaşamın erken dönemindeki reddedilme deneyimlerinin, kişinin yetişkin hayatındaki reddedilmeye yönelik yaşadığı duyarlılığa önemli katkıları olduğu belirlenmiştir. Çocukluktaki reddedilme deneyimi daha sonrasında ilişkisel becerilere dair güvensizlik hissine ve reddedilme korkusundan kaynaklı olarak iletişimi sınırlama davranışlarında bulunmaya neden olmaktadır. Ayrıca çatışmalardan kaçmak bu kişiler için oldukça büyük bir motivasyondur. Bunun için ilişkileri engelleyici türden yakın ilişki kurmaktan kaçınma davranışları görülmektedir. Reddedilme duyarlılığının kişilerin ilişkisindeki soğuk ve saldırganca davranışlarıyla, bağlanma türleriyle, içe kapanıklık seviyeleriyle, öz saygı düzeyleriyle, kişiler arası ilişkilerindeki duyarlılık ve sosyallikten uzaklaşma eğilimleriyle ilişkili olduğu gözlenmiştir (Downey and Feldman, 1996).

Downey ve Feldman'ın (1994) oluşturduğu modelde çocukların ihtiyaçlarına ebeveynler reddetme ile karşılık verdiğinde Bowlby'nin (1969) bağlanma kuramında da bahsedildiği gibi reddedilmeye karşı duyarlı olmaktadır. Bunun sonucu olarak da diğerleriyle kurdukları ilişkilerde kabul ve destek arayışında olurken bir yandan da endişeli bir şekilde reddedilme beklentisi içinde olurlar. Bu kişiler için baş etmesi oldukça zor bir durumdur. Endişeli bir şekilde reddedilmeyi beklemek kişileri oldukça zorlayan bir durum oluşturmaktadır ve bunu yaşamak yerine reddedilme ihtimalini ortadan kaldırmak için sosyal ortamlarda daha farklı davranmaya başlarlar. Kendileri için önemli olan kişilere ihtiyaçlarını ve kırgınlıklarını belirtirken ileriye dönük beklentileri kapsayan beklenti kaygısı yaşamaktadırlar. Bu kaygı nedeniyle karşı taraftan gelen her türlü sinyale daha duyarlı hâle gelmektedirler ve sinyallerin içerisinde olası reddedilme ihtimallerini ararlar (Bowlby, 1980).

Çocukluktaki istek, ilgi, ihtiyaç ve beklentilerin karşılanmaması reddedilme duyarlılığının oluşumunda oldukça önemlidir (Erözkan, 2004). Pietrzak ve arkadaşlarının (2005) yaptığı araştırma, yaşamdaki ilk deneyimlerin kişilerin yetişkinlikteki sosyal yaşantılarına olan etkisini göstermektedir. Bireylerin yaşamlarının ilk yıllarındaki deneyimlerinin kabul edilme deneyimi olarak gerçekleşmesi durumunda sosyal yaşantılarının daha olumlu olduğu belirlenirken, bu deneyimler reddedilme olarak gerçekleştiğinde, yetişkinlikteki sosyal yaşantılarının daha olumsuz olduğu gözlenmiştir. Bundan yola çıkarak insanların temel motivasyon kaynağının kabul görme ve reddedilmekten kaçınmak olmasının anlamlı olduğu, olumlu yaşantıların oluşmasını sağlamak için oldukça önemli olduğu söylenmektedir. Yapılan bu araştırmada kabul edilme ve reddedilmeyi belirleyen temel etkenin karşı taraftan gelen belirgin ret cevapları değil, reddedilme duyarlılığı yaşayan kişilerin

çevresindeki olayları ve gelen mesajları algılama biçimi, anlamlandırma şekli ve bunların hepsine verdiği tepkiler olduğu gözlenmiştir. Diğer bir deyişle, reddedilme duyarlılığının yaşanması belirgin bir ret durumunun olmasından çok kişinin olaya yönelik atıflarıyla ilişkilendirilmektedir (Pietrzak et al., 2005).

Marston ve ark.'nin (2010) yaptığı araştırmanın sonuçlarına göre herkesin belli bir miktarda reddedilme deneyimi yaşadığını ancak duyarlılığın herkeste gelişmediği, bu noktada duyarlılığın gelişmesinde kişilerin algılarının önemli olduğu belirlenmiştir. Benzer düzeyde reddedilme yaşanlsa bile bazı bireyler bu durumu daha olumlu yorumlayarak daha ılımlı bir yaklaşım sergileyebilirken, bazı bireyler ise maksatlı bir hareket olarak algılamakta ve aşırı tepki gösterme eğilimi içinde olmaktadır. Bu algısal farklılığın oluşmasındaki etken, yaşamın ilk yıllarındaki deneyimlerin reddedilme yönünde olmasının bireye o anlık bir acı vermesinden öteye geçtiğini, hayatına genellendiğini ve sosyal etkileşim başarısını da düşürmesinden dolayı duyarlılığın oluştuğunu söylemektedir. Başarılı sosyal ilişkiler kurmanın altında yatan nedenlerden birinin reddedilme duyarlılığına sahip olmamak olduğu söylenebilir (Marston et al., 2010).

Horney (2007) de reddedilme duyarlılığının kaynağının çocukluk yaşantıları olduğunu söylemektedir. Zorlayıcı ve rahatsız edici şartlar altında büyüyen çocukların, karşı karşıya kaldıkları ve düşmanca algıladıkları çevreleriyle baş edebilme yolu arayışlarının bir sonucu olarak değerlendirmektedir. Çocuk, bilinç dışı bir savaşıma yolu olarak reddedilme duyarlılığı geliştirmektedir ve bu yolla kendi zayıflık hissini ve korkularını kontrol etmeye çalışmaktadır (Horney, 2007).

Romero-Canyas ve Downey'in (2005) yaptığı çalışmada çocukların erken yaşantılarındaki reddedilme deneyimleri temel alınarak oluşturdukları bilişsel duygusal şemadan bahsedilmektedir. Çocuklukta oluşturulan bu şemalardan yararlanarak, bireylerin hayatları boyunca kullanabilecekleri beklenti ve algılarının temeli düzenlenmektedir. Bu süreçte, yaşanan olayların algılanması ve ilişkilerdeki negatifliklere dair atıflar, belirsizlik durumlarındaki ipuçlarını değerlendirme süreçleri ve hangi durumlarda reddedilme algısının oluşacağı belirlenmektedir. Oluşan tüm bu değerler, diğer kişilerin davranışlarını kasıtlı reddedilme olarak algılamayı ve sonucunda da reddedilme duyarlılığını oluşturmaktadır.

2.2.2. Yakın İlişkilerde Reddedilme Duyarlılığı

Kişilerin davranışlarına, duygularına ve psikolojik sağlıklarına yönelik önemli etkileri olan reddedilme duyarlılığı hakkındaki bir diğer çalışma alanını yakın ilişkiler oluşturmaktadır. Yaşamın ilk yıllarında deneyimlenen ebeveyn reddinin sonucunda kendini koruma amacıyla

geliştirilen bir tepki olan duyarlılık, bireyin yetişkin hayatına uyum sağlamasında da sorunlara sebep olmakta ve kişiyi oldukça zorlamaktadır (Bowlby, 1980).

Kişiler arası ilişkilere duyarlı hâle gelmeye başlayan kişilerin bu duyarlılıkları zamanla reddedilme duyarlılığına dönüşmekte ve yakın ilişkilerde olumsuz etkiler görülmeye başlamaktadır (Erözkan, 2007). Reddedilme duyarlılığı için belirlenen kriterlerden biri olan reddedilmeye yönelik kaygılı bekleyiş hem ergenlik döneminde hem de yetişkinlik döneminde yakın ilişkilerde güçlükler oluşturarak kişilerarası ilişki süreçlerini bozan bir yapı meydana getirmektedir (Downey et al., 1995). Bu kişilerin olumlu anlamlar, umutluluk ve kabul duygusu içeren ilişkileri ve sosyal yaşantıları olsa bile, destekleyici ve doyum sağlayıcı ilişkileri sürdürme ihtimalleri düşmektedir. Çünkü hissettikleri kaygı ve bu kaygıdan kaçınmak için sergiledikleri davranışlarla bu ilişkilerin sürdürülebilirliğini azaltmaktadırlar (Downey et al., 2000). Olumlu ilişki sürdürmekten de öte bu ilişkileri geliştirmek de zorlaşmaktadır. Olumlu bir yakın ilişki geliştiremedikleri için de kendini gerçekleştiren kehanet sebebiyle reddedilme endişelerinin daha da artması gözlenmektedir (Downey and Feldman, 1994). Bu ilişkilerde kendini gerçekleştiren kehanet mekanizmasının işleyişinde olduğu gibi, kişinin geçmişteki yaşantılarından sahip olduğu reddedilme beklentisi ve bu beklentinin sebep olduğu minimal ve öznel anlarda bile reddedilme algısının kolaylaşmasıyla kişinin reddedilmeye yönelik beklentilerinin artması şeklinde gerçekleşmektedir. Kolaylaşan algıda, kişinin dikkatini çeken her davranış onun bu konudaki endişelerinin haklı olduğu düşüncesini pekiştirmektedir ve endişeleri giderek artıp sosyal ilişkilerinin tamamına yayılmaktadır (Downey et al., 2000).

Romantik ilişkiler, bu duyarlılığa sahip kişilerin sorun yaşadıkları önemli alanlardan biridir. Romantik ilişkiler duygusal açıdan yoğunluğun daha fazla olduğu alanlar olmasından kaynaklı olarak kişilerarası ilişkilerde yaşanan problemler bu alanı daha çok etkilemektedir (Özen ve Güneri, 2018). Reddedilme duyarlılığının ilişkiyi etkilemesi için çiftlerden birinin bile bu duruma yönelik duyarlılığının olmasının yeterli olduğu ve reddedilme duyarlılığına sahip olmayan bireylerden oluşan ilişkiye göre ilişkinin bitme ihtimalinin yükseldiği belirtilmektedir (Downey et al., 1998).

Reddedilme duyarlılığı yaşayan kadınlarla yapılan bir araştırmada, ilişkinin nasıl bittiğinin kişinin ilişki sonrasındaki psikolojik durumu açısından önemli olduğu bulunmuştur. Eğer ilişkiyi bitiren kişi partneri ise, bu ayrılık kişideki reddedilme hissini artırmakta ve beraberinde depresyon da ortaya çıkmaktadır. Ancak ilişkiyi bitirmek ortak verilen bir kararsa ya da kişinin kendi verdiği bir kararsa, reddedilme hissi oluşmamakta ve depresyon yaşanmamaktadır. Erkeklerde ise böyle bir farklılık bulunmamıştır (Ayduk ve ark., 2001).

Reddedilme duyarlılığı yaşayan bireyler olumlu ve iyi başlayan ilişkiler kursalar bile ilişkinin ilerleyen dönemlerinde olumsuzlukların ve duyarsızlıkların oluştuğu gözlenebilmektedir. Kişilerde ilişkiye dair coşku kaybolabilmektedir ve hatta partnere karşı bir düşmanlık hissinin oluşması bile söz konusu olabilmektedir (Kenny and Acitelli, 2001). Partnerlerinin duyarsız ve hatta belirsiz olarak değerlendirilebilecek davranışlarını da reddedilme olarak algılama eğilimindedirler. İlişkilerinde kendilerini güvensiz hissederler. İlişki içerisinde reddedilme algıladıkları durumlarda ya da onlar için reddedilme tehdidi oluşturabilecek durumlar meydana gelme ihtimali olduğunda düşmanlık, kıskanç ve karşı tarafı kontrol eden davranışlarda bulunabilmektedir. Buna ek olarak partnere olan desteğini azaltıp kendini korumaya çalışabilir. Bu duyarlılık sadece reddedilme duyarlılığına sahip olan kişinin değil, bu tür savunucu tepkilere maruz kalan partnerin de ilişki memnuniyetini azaltmaktadır (Downey and Feldman, 1996).

İlişkilerdeki reddedilme algısının oluştuğu anlarda verilen tepkiler, istendik davranışlar olarak değil, savunucu eylem davranışları olarak gözlemlenmektedir. Bu savunucu eylem davranışları, ilişkiyi bırakmak ya da partnerin ilişkiyi bırakmasını engellemek ve savunucu düşmanlık davranışları olarak belirlenmiştir (Fraley and Shaver, 2000). Benzer düzeyde çatışma oranına sahip olan reddedilme duyarlılığı olan ve olmayan çiftler karşılaştırıldığında duyarlılığa sahip kişilerin çatışma anında bağırarak, küfretmek ve hatta ilişkiyi bitirmek gibi daha büyük tepkiler verdiği görülmüştür (Ayduk ve ark., 1999).

2.2.3. Reddedilme Duyarlılığı ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Yapılan çalışmalarda reddedilme duyarlılığı yaşayan kişilerde ortak olarak gözlemlenen birçok psikopatoloji olduğu bulunmuştur (Erözkan, 2009). Bunlar reddedilme duyarlılığının sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte başka bireysel farklılıklardan kaynaklı olarak da yaşanan problemler değişim göstermektedir.

Cinsiyetin reddedilme duyarlılığındaki etkisinin araştırıldığı çalışmalarda kadınların, erkeklerden daha yüksek puanlara sahip olduğu bildirilmektedir. Reddedilme algılandığında düşmanca duyguların kadınlarda daha çok ortaya çıktığı bulunmuştur (Fincham, 1994). Buna ek olarak reddedilme duyarlılığının sosyoekonomik seviyelere göre de farklılaştığı ve düşük sosyoekonomik seviyede, yüksek sosyoekonomik seviyeye göre daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir (Spoor and Williams, 2007).

“Kişiler arası ilişkilere duyarlı olmak” ile “reddedilme duyarlılığına sahip olmak” arasında bir ilişki bulunmakla birlikte kişilerarası duyarlılığın bir duygudurum gibi gerçekleştiği ancak reddedilme duyarlılığının ise bir kişilik özelliği haline geldiği bulunmuştur.

Reddedilme duyarlılığı, kişileri sosyal ortamlarda daha çok zorlayan bir durum haline gelebilmektedir (Erözkan, 2009).

Bağlanma kuramı, reddedilme duyarlılığı içerisinde en çok çalışılan konulardandır. Bu çalışmalar, duyarlılığın gelişimini ve bu gelişimde çocukluk yaşantılarının önemini göstermektedir. Reddedilme duyarlılığı ile güvenli bağlanma arasında negatif ilişki olduğu bulunmuş ve bu kişilerde en çok görülen bağlanma tipinin de korkulu bağlanma olduğu tespit edilmiştir (Erözkan, 2007). Bağlanmanın boyutlarıyla olan ilişkisine bakıldığında korku ve kaygı boyutlarının reddedilme ile pozitif ilişkisi olduğu görülmüştür. Ayrıca kaygı (yakın ilişki içinde olma isteğinin olmasına rağmen bu ilişkideki olası reddedilme durumundan korkma) ve kaçınma (yakın ilişkilerden tamamen uzak durma eğilimi) boyutlarındaki yüksek puanların reddedilme duyarlılığı puanlarını arttırdığı ve bunun sonucunda da kişinin hayatını olumsuz yönde etkilediği bulunmuştur (Özen ve ark., 2010).

Bu çalışmalar kapsamında birey ile ebeveynleri ya da birincil bakımvereni arasında güvenli bağlanmanın gerçekleşmemesinin reddedilme duyarlılığının gelişiminde çok önemli bir unsur olarak karşımıza çıktığını söylemek mümkündür.

Bir diğer çalışma alanı ise ebeveynlik tutumları olmuştur. Ebeveynlerini otoriter algılayan kişilerin reddedilme duyarlılığı puanları; demokratik, ilgisiz ve koruyucu algılayan kişilerin puanlarına göre daha yüksek düzeyde bulunmuştur. Bu konuda otoriter tutumların diğer ebeveynlik tutumlarına göre baskı, hoş görülme, kabul edilmeme ve reddedilme gibi negatif durumlarla daha çok ilişkilendirilmesinin etkili olabileceği düşünülmektedir (Erözkan, 2004). Bununla birlikte diğer araştırmalar ise baskı, hoş görmeme ve kabul edilmeme gibi ebeveynlik tutumlarının da reddedilme duyarlılığının gelişiminde etkili olan nedenler olduğu saptanmıştır (McLachlan et al., 2010).

Başka bir çalışmada da psikolojik kontrolün olması, ebeveyn sıcaklığının olmaması ve baskıcılık gibi negatif ebeveyn tutumlarının da reddedilme duyarlılığının gelişmesinde etkili olduğu ve ayrıca eşler arası çatışmanın da çocukları etkileyen önemli bir unsur olduğu bulunmuştur (Rudolph and Zimmer-Gembeck, 2014).

Psikopatoloji alanındaki çalışmalarda da reddedilme duyarlılığının etkisi araştırılmış, bu konuda yaşamdaki ilk deneyimlerin etkisi gösterilmiştir (Özen ve Güneri, 2018). Bağımlı kişilik bozukluğu ve sosyal fobiye sahip olan bireylerde diğerlerine oranla çocuklukta ebeveyn reddinin daha çok olduğu belirtilmektedir (Blatt and Zuraft, 1992; Parker et al., 1992). Bu bulguyla benzer olarak sosyal kaçınma (sosyal fobi ve kaçınmacı kişilik bozukluğu) ve sosyal dâhil olmanın (bağımlı kişilik bozukluğu ve sınırda kişilik bozukluğu) reddedilme

duyarlılığındaki önemli alt boyutlardan olduğu belirtilmektedir (Downey and Feldman, 1996). Sınırdaki ve kaçınmacı kişilik bozukluklarında kişilerin reddedilme duyarlılığı puanlarının daha yüksek olduğu ve bunun da kişiler arası ilişkilerde yaşadıkları zorluklar üzerinde etkili olduğu bulunmuştur (Berenson et al., 2016). Sınırdaki kişilik bozukluğuna sahip olan kişilerin yüksek dürtüsellik gösterdikleri (Berenson et al., 2011) ve algılanan reddedilme durumlarında uygun olmayan itici davranışları daha çok gösterme eğiliminde oldukları gözlenmiştir (Coifman et al., 2012). Kaçınmacı kişilik bozukluğuna sahip kişilerde yapılan bir çalışmada ise kişiler arası stres yarATICI durum olan reddedilmeye yönelik uygunsuz tepkiler gözlenmiştir (Gadassi et al., 2014). Reddedilme tehdidinin olduğu durumlarda kişiler duygularını içe ya da dışa yöneltilmektedirler. Bu iki durumda ortaya çıkan duygularda farklılıklar gözlenmiştir. Duygularını içe yönelten kişilerde depresyon, yalnızlık, öfke ve kıskançlık; duygularını dışa yönelten kişilerde ise düşmanlık ve saldırganlık gibi duygular açığa çıkmaktadır (Breines and Ayduk, 2005).

Romantik ilişkilerde ise mutsuzluk ve güvensizlik duygularının olduğu gözlenmiştir. Bu duygularla başa çıkmak kişiler için oldukça zorlayıcı olduğundan ilişkilerden uzak durma eğiliminin görülmesi mümkündür (Creasey and McInnis, 2001). Bunun yanında depresif semptomların hem kadınlarda hem de erkeklerde arttığı gözlemlenmiştir (Mellin, 2008).

Reddedilmeye verilen tepki, kişinin olayı anlamlandırma nedeninden de etkilenmektedir. Nedeni kendilerinden kaynaklı gören kişiler kaygılı reddedilme duyarlılığı yaşarken tepkileri içe yönelim olarak gerçekleşmektedir. Bu tepkileri ise kaygı, geri çekilme ve depresyon olarak gözlenmiştir. Nedeni karşıdaki kişiden kaynaklı algılayan kişiler ise öfkeli reddedilme duyarlılığı yaşarken tepkileri dışa yönelim olarak görülmüş, bunlar saldırganlık, öfke ve kızgınlık olarak belirlenmiştir (Ayduk ve ark., 2001).

2.2.4. Reddedilme Duyarlılığıyla İlgili Kuramsal Açıklamalar

Reddedilme duyarlılığının kişilerin yaşamlarındaki etkisini araştırırken bir yandan da zihinde nasıl işlediğine dair araştırma ve kuramlar üretilmeye çalışılmıştır. Açıklamalar genel olarak reddedilme duyarlılığını bilişsel duygusal işleme eğilimi olarak görmektedir. Erken dönemdeki reddedilme deneyimi bilişsel-duygusal işleme eğilimini şekillendirme konusunda oldukça önemlidir. Bu etkiler iki alanda görülmektedir. İlki, kişinin beklentileri, değerleri, kaygıları, yorumlama yanlışlıkları ve kişiler arası ilişkilerindeki kendini düzenleme becerileridir. İkincisi ise bilişsel duygusal değişkenler ve kişiler arası davranışın dinamik ilişkisindedir (Downey ve Feldman, 1996).

Downey ve Feldman (1996) bu işleme eğilimini tanımlarken Miscel ve Shodo'nun

(1995) çalışmasından yararlanmışlardır. Bu çalışmaya göre bilişsel duygusal işleme eğilimi, kişinin davranışlarının sonuçlarının neler olacağına yönelik beklentisinin, farklı sonuçlar meydana geldiğinde bu farklılığa verilen öznel değer, atıf yanlılıkları ve çeşitli deneyimlerde meydana gelen duygusal ve davranışsal tepkilerdeki düzenleme gibi davranışları içermektedir. Bir başka çalışma ise geçmiş deneyimlerin, kişide belirli bilişsel ve duygusal çerçevelerin oluşmasına katkı sağladığından bahsetmektedir. Kabul görme ve reddedilmeye dair ipuçları içeren ortamlarda bu çerçevede yer alan bilgiler aktifleşerek kişinin davranışlarını ve düşüncelerini etkiler (Bandura, 1986). Bunun sonucunda da durumla ilgili baş etme stratejileri ve davranışları sergilenir. Bu kuramda bilgi işlemeyi tanımlarken kodlama, inanç/beklenti, amaç/değer, duygu ve yetenekler/kendini düzenleme olarak kategorilere ayrılmıştır (Miscel, 1973).

Bir diğer açıklama ise Romero-Canyas ve arkadaşlarının (2010)'da yaptığı çalışmada yer almaktadır. Bu çalışmadaki temel düşünce, reddedilme duyarlılığını sağlayan dinamiklerin kişinin yaşamında bir kere oluşunca hayatı boyunca devam ettiği varsayımı üzerinedir. Bu dinamiği açıklarken iki varsayımda bulunulur. Bunlardan ilki, kabul edilme ve reddedilmenin insanların bilgi işleme sistemi için önemli olduğuyla ilgilidir. Çünkü insanlar sosyal canlılardır ve hayatta kalmak için birbirine ihtiyaç duyarlar. Sosyal bağlarımız zihinsel ve fiziksel sağlığımızın iyi oluşu için önemlidir. Bu durum da bize motivasyonel güç sağlar. İkinci varsayım ise, reddedilme duyarlılığının biyopsikososyal tarihin ürünü olmasından kaynaklıdır. Tehdit içeren durumlara karşı sahip olduğumuz doğal tepkilerimiz ve deneyimlerimiz sayesinde kabul görme ve reddedilmekten kaçınma olarak işlenir. Çünkü kabul görmek tüm insanların sahip olduğu temel bir ihtiyaçtır. Bu nedenle kabul edilmek ve reddedilmek bilgi işleme yapımızı şekillendirmekte oldukça önemlidir. Ebeveynlerin davranışları önemli olmakla beraber bir diğer etkenin de akran reddi olduğu üzerinde durulmakta, bunun da kişinin bilişsel ve duygusal işleme sistemini etkilediği düşünülmektedir (Dodge et al., 2003). Örneğin akran zorbalığının bir sonucu olarak kişilerin yetişkinlik döneminde kişiler arası ilişkilerde zorlandığı bulunmuştur (Ledley et al., 2006). Akran kabulü ve reddedilme duyarlılığı arasındaki ilişkiyi araştıran başka bir çalışmada ise aralarında negatif ilişki bulunmuştur (Butler et al., 2007).

Reddedilme duyarlılığına bir diğer yaklaşım bu durumu savunucu motivasyonel sistemin bir parçası olarak görmektedir. Reddedilme duyarlılığının aslında bireylerin benliğini diğer insanlardan gelebilecek reddedilmeden koruyabilmek için oluşturulan bir sistem olduğu görüşüdür (Downey et al., 2004). Davranışların organize edilmesinde iki sistemin kullanıldığından bahseden Lang ve arkadaşları (2000) bunları cesaretlendirici sistem (ödül gibi olumlu uyarıcılara verilen tepki) ve savunucu motivasyonel sistem (ceza ve tehdit gibi olumsuz

uyarıcılara verilen tepki) olarak kategorize etmiş, reddedilme duyarlılığını savunucu motivasyonel sisteme benzer olarak tanımlamışlardır.

Reddedilme duyarlılığı düşük olan kişilerde savunucu motivasyonel sistemin nadiren aktive edildiği ve yüksek olanlarda ise daha çok kullanılan bir sistem olduğu araştırmalarla desteklenmektedir. Reddedilme konusunda düşünme ve kaygılanma oranlarındaki farklılığın bunun nedeni olduğu düşünülmektedir. Ancak reddedilme duyarlılığı yüksek olan kişiler bu sistemi minimum ve belirsiz durumlarda da aktifleştirdiği için sistem fonksiyonunu yitirmeye başlar ve gerçek reddedilmenin oluşmasını sağlayacak şekilde, kendini doğrulayan kehanet olarak işlev göstermeye başlamaktadır. Yani kişiler de davranışları ile bu reddedilme durumlarını destekleyen şekilde hareket etmektedirler (Downey et al., 2004).

2.2.5. Reddedilme Duyarlılığıyla Baş Etme Yolları

Benzer düzeyde reddedilme duyarlılığına sahip olsa bile bireylerin birbirleriyle karşılaştırıldığında aynı kişilerarası problemleri yaşamadığı, aynı tepkileri vermedikleri ve hayatlarının benzer şekilde etkilenmediği belirtilmektedir. Bunların başında, kişilerin kendilerini kontrol edebilme becerilerinin gelişimindeki farklılıklar gelmektedir. Yüksek düzeyde reddedilme duyarlılığı olan kişilerin öz düzenleme becerileri gelişmiş ise istenmeyen dürtüsel davranışlarını düzenleyebilmekte ve değiştirebilmekte daha iyi olduğu belirlenmiştir. Öz düzenleme becerisine sahip olmanın en önemli göstergesi ise çocukluk döneminde gelişen hazzı erteleyebilme becerisidir. Hazzı erteleyebilme becerisine sahip bireyler, reddedilme duyarlılığına sahip olduğunda tepkilerinde daha kontrollü davranabilmeyi sağlamakta, sosyal ilişkilerinde ve kendilik kavramlarında ise daha olumlu algılamaya sahip olabilmektedirler (Ayduk ve ark., 2000).

Bir diğer baş etme yolu olarak ise düzenleyici odaklar kuramından bahsedilmektedir. Bu kuram içerisinde dürtüsel yönelimler; yönelimci düzenleyici odak ve kaçınmacı düzenleyici odak olarak ikiye ayrılmaktadır. Yönelimci düzenleyici odak, arzulanan sonuçlara ulaşmak için kazanımları en yüksek seviyede tutmayı hedeflemektedir. Kaçınmacı düzenleyici odak ise, istenmeyen sonuçlardan uzaklaşmak için kayıpları en düşük seviyede tutmayı hedeflemektedir. Reddedilme duyarlılığına sahip bireylerin bu yönelimlerden kaçınmacı düzenleyici odağı kullandığı ve davranışlarının kendilerini olası negatif sonuçlardan koruma amacı taşıdığı gözlenmiştir (Higgins, 1997).

Kaçınmacı düzenleyici odak, reddedilme duyarlılığı yüksek olan kişilerin, anlaşmazlık ve sözel düşmanlık gibi negatif duygularını açıkça gösterememesine neden olmaktadır. Yanlış ve hatalardan kaçınmak önemli bir hedef haline gelmekte olup daha ihtiyatlı davranma ve

negatif sonuçları önleme gibi davranışları daha çok sergilemektedirler. Bununla birlikte bu kişilerin kullandığı bazı taktiksel davranışların olduğu tespit edilmiştir. Bunların, duygularını içe veya dışa yöneltmek yerine soğuk ve uzak davranışların yer alması, ilişkilerde tartışmak yerine kendini sessizleştirmeye yönelmeleri, daha az açık düşmanlık sergileyerek öfkeyi soğuk ve uzak durarak yansıtmak gibi davranışlarda bulundukları görülmüştür (Ayduk ve ark., 2003).

Erkeklerle yapılan bir araştırmada ise reddedilme duyarlılığı yaşayan erkeklerin iki temel strateji kullandığı bulunmuştur. Bunlardan ilki, yakın ilişkilerden uzak durmak veya ilişkide olsa bile dikkatli davranarak zarar görmeyi engellemektir. İkincisi ise, yakın ilişki arayışında olmak ve bu ilişkilerin içindeyken bu ilişkiye yönelik daha fazla yatırım yaparak partnerlerinin onları reddetme ihtimalini ortadan kaldırmaya çalışmaktır. Ama bu kişilerin, herhangi bir reddedilme durumunda negatif tepkilerini daha şiddetli olarak yaşadıkları belirtilmektedir. Çünkü bu durumda daha fazla yatırım yapmış oldukları için daha çok bağlandıkları ve yaşadıkları ufak durumlarda bile diğerlerine kıyasla daha çok tepki verme eğiliminde oldukları gözlenmiştir (Downey et al., 2004).

Reddedilme duyarlılığı yaşayan bireylerin sosyal ilişkilerinde reddedilme ile baş etmek için kendini sessizleştirme davranışını sıklıkla kullandıkları gözlenmiştir (Harper et al., 2006). Başka bir araştırma da benzer şekilde hem kadınların hem de erkeklerin kendi duygularını ve düşüncelerini bastırma eğiliminde oldukları ve kendilerini sessizleştirmeyi bir baş etme stratejisi olarak kullandıkları gözlenmiştir (Downey et al., 1998). Ancak reddedilmekten kaçınmak için sergilenen bu kendini sessizleştirme ve sosyal ortamdan çekilme davranışının sonucu olarak kişilerin algılanan yalnızlık seviyesinin arttığı, kişide özgüven ve öz yetersizlik hislerinde ise düşüşlerin yaşandığı görülmüştür (Watson and Nasdole, 2012).

Genel olarak öz düzenleme becerilerinin gelişmiş olması, hazzı erteleme yeteneği (Ayduk ve ark., 2000) ve kaçınmacı düzenleyici odağı (Higgins, 1997), reddedilme duyarlılığının kişilerin hayatları üzerindeki olumsuz etkilerini azalttığı görülmektedir.

2.2.6. Yaşam Yönelimi ve Reddedilme Duyarlılığı

Reddedilme duyarlılığı, kişinin kaygılı bir şekilde reddedilmeyi beklemesini ifade etmektedir. Bir diğer ifade ile dışlanacağını ve başına kötü şeylerin geleceğinin beklentisini içermektedir (Downey and Feldman, 1996). Bu durum da kötümser bir bakış açısını beraberinde getirmektedir. Yaşam yöneliminde bahsedilen iyimserlik ve kötümserlik terimleriyle bu açıdan bağlantı kurulmaktadır. İyimser kişiler ise reddedilme duyarlılığı yaşayan kişilerin aksine iyiliğin gerçekleşmesini beklemektedirler (Özkan, 2016).

Reddedilme ve iyimserlik, yukarıda anlatılan nedenlerden dolayı birlikte ele alınan konulardandır. Üniversite öğrencileriyle yapılan bir araştırmada, kötümser bakış açısına sahip olanların iyimser bakış açısına sahip olanlardan daha çok reddedilme deneyimi yaşadığı gösterilmektedir. İyimser kişiler anlamlı bir şekilde daha fazla kabul deneyimi yaşamaktadır (Carver et al., 1994). Bir başka çalışmada ise, reddedilme duyarlılığı ve yaşam yönelimi arasında ters yönlü bir ilişki olduğu gözlemlenmiştir. Bu iki değişkenin ilişki doyumu üzerindeki aracı rolüne bakıldığında kısmen bir etki olduğu bulunmuştur (Özkan, 2016).

2.3. Kişiler Arası Duygu Düzenleme

Kişiler arası duygu düzenleme kavramı, duygu düzenleme kavramı, duygu düzenleme becerisinin başarıları, duygu düzenleme becerilerinde çocukluk yaşantısının etkileri ile duygu düzenleme becerilerinin bireylerin yaşamlarına etkisi başlıkları altında incelenerek yorumlanmıştır.

Kişiler arası duygu düzenleme modeli üzerinde yapılan inceleme sonucunda anksiyete ve duygudurum bozukluğu süreci içerisinde kişiler arası duygu düzenlemesini tanımlamak için önemli bir çerçeve sunduğu görülmektedir (Zaki and Williams, 2013). Bu model sosyal çerçevede duygu düzenlemesinin gerçekleşen öz düzenleme anlamına geldiği noktada tutarlılık ve iletişimsel bir işlev göstermektedir. Bir kişinin duygularının başka bir kişinin yardımını alarak düzenlenmesi süreci içsel kişiler arası düzenleme olarak tanımlanmaktadır. Dışsal duygu düzenleme ise bir bireyin özellikle diğer insanların duygularını düzenlemiş olduğu süreç olarak adlandırılmaktadır. Buradaki süreçler incelendiğinde tepkinin bağımlı ya da bağımsız şekilde gerçekleşebileceği belirlenmiştir (Hofmann, 2014). Kişiler arası duygu düzenleme sosyal çevre ile doğrudan ilişkilidir. Bu nedenle kültürel çevrenin ön planda tutulduğu bir ölçme aracı ile değerlendirme yapmak gerektiğinden bu kavram ve bu kavramla ilgili ölçüm aracı seçilmiştir.

2.3.1. Duygu Düzenleme Kavramı

Duygu düzenleme, mental sağlık alanında sıklıkla incelenen trans diagnostik bir kavramdır. İlgili alan yazındaki ampirik çalışmalar bu konuda önemli bilgiler ortaya koysa da son yıllarda duygu düzenleme, bazı sınırlılıklara sahip belirli araçlarla çalışılmaktadır ve aynı zamanda duygu düzenleme tek tip bir kavram da değildir; Şimdiye kadar ihmal edilmiş olsa da ortaya çıktığı bağlamın düzenleme üzerinde belirleyici bir role sahip olduğu vurgulanmaya başlanmıştır (Bintaş- Zörer ve Yorulmaz, 2022). Bireylerin duygusal deneyimleri

incelendiğinde bunların karmaşık bir yapıya sahip olduğu görülmektedir. Bu durum özellikle süre, yoğunluk, kontrol edilebilirlik gibi farklılıklar göstermektedir. Bu nedenle her kültürün duyguları yönetmeye yönelik olarak farklı yaklaşımları bulunmaktadır (Barrett et al., 2007). Burada kültür; özellikle duyguları yönetmeye yönelik farklı anlayışlar içerisinde bulunmaktadır. Bu şekilde duygulara yönelik belirli düzeylerde kontrolün aranması teması olarak karşımıza çıkmaktadır (Gross, 1998). Burada duyguların düzenlenmesi kontrol olarak görülmektedir, kontrol kavramının gelişim psikolojisini temel aldığı da geçmiş çalışmalarla belirlenmiştir (Gaensbauer, 1982). Duyguların düzenlenmesi kavramı üzerine birçok tanım bulunduğu literatür içerisinde belirlenmiştir. Duyguların düzenlenmesi sıklıkla, bireylerin yoğun şekilde yaşamış olduğu duygusal tepkilerini dışsal ve içsel süreçler şekliyle izlemeleri değerlendirerek, süreci değiştirmesi olarak adlandırılmaktadır (Thompson, 1994).

Duygu düzenleme süreçlerinin iyi bir şekilde anlaşılabilmesi için beş farklı aşamanın kullanıldığı görülmektedir. Bu aşamalar şu şekilde sıralanmaktadır. Bunlar (Gross,1998);

- Durum seçimi: Birden fazla seçenek arasından belirli herhangi bir duruma yönelme, duygusal etkinin değişmesi.
- Durum değişikliği: Durum seçiminden etkilenme.
- Dikkatin yönelmesi: Seçilmiş olan durumun birden fazla olabilecek yönlerinden herhangi birine doğru yönelme.
- Bilişsel değişim basamakları: Seçilen durumla ilişkili olarak olası anlam.
- Tepki geçiş basamağı: Duygu düzenleme sırasında duygusal, davranışsal ve fizyolojik tepkiler olarak belirlenmiştir (Gross, 2001).

Duygu düzenleme kavramı bir süreç olarak ifade edilmektedir. Bu nedenle hayat boyu değişim devam etmektedir. Bu sebeple duygu düzenleme içerisinde yaşanan bu değişim bireyler arası süreçlere de büyük katkı sunmaktadır (Gross, 2007).

2.3.2. Duygu Düzenleme Becerisinin Aşamaları

Duygu düzenleme becerileri incelendiğinde yedi farklı aşama bulunduğu belirlenmiştir. Bu aşamalar şu şekilde belirlenmiştir. Bunlar; farkındalık/dikkat, tanımlama ve adlandırma becerisi, duygunun nedenleri ve neyi devam ettirdiğini tanımlayabilme becerisi, değişimleme becerisi, kabul ve tolerans becerisi, yüzleşme becerisi ile etkili öz destek sağlama becerisi olarak sıralanmaktadır (Dereboy ve ark., 2018).

2.3.3. Duygu Düzenleme Becerilerinde Çocukluk Yaşantısının Etkileri

Bireylerin yaşamları kişiden kişiye farklılık göstermektedir. Buna bağlı olarak

bireylerin de duygulanma şekillerinin de benzer şekilde farklılaştığı da belirlenmiştir. İnsanlar doğumdan itibaren edinmiş oldukları tecrübeler sonucunda kendilerini geliştirmekte bunun sonucunda da karakterleri şekillenmektedir.

Ergenlik öncesi dönem içerisinde ebeveyn tutumu, ergenlik döneminde çocukların yaşamış oldukları çalkantılı dünya ve hormonal dengesizlik gibi belirleyici dönemler içerisinde çocukların sağlıklı bir şekilde süreci tamamlamaları, duygusal açıdan sağlıklı bireylerin toplum içerisine dâhil olmalarını sağlamaktadır.

Çocukluk dönemleri içerisinde örseleyici çocukluk yaşantısı, ebeveyn tutumları (olumsuz), dini zorlamalar, duyguların bastırılması, yaşam içerisindeki monotonluk, otomatik düşünceler gibi nedenlerden dolayı bireylerin duygusal gelişimlerinin sağlıklı bir şekilde süremediği görülmektedir (Çelik ve Kocabıyık, 2014).

Bireylerin duygu dünyaları üzerine yapılan incelemede fizyolojik, bilişsel ve sosyal faktörlerden etkilendiği ve bunun sonucunda işlevselliği belirleyen bir yapıya sahip olduğu belirlenmiştir. Bu faktörler sadece duygusal gelişim yönünü belirlememektedir, bunun yanında duyguları düzenleme becerileri ile de doğrudan ilişkilidir. Bireylerin kişiler arası iletişim becerilerini, kariyer gelişimini, birçok hayati duygu düzenleme becerilerinin etkilediği görülmektedir. Bu dönem içerisinde elde edilen birikim ile çocukluk dönemi içerisinden gelen birikimin irdelenmesinin büyük önem taşıdığı belirlenmiştir. Bireylerin fiziksel ve zihinsel gelişiminin temelleri bu dönem içerisinde atılmıştır (Orçan, 2017).

Çocukluk dönemi içerisinde yaşanan olayların çocukların bilişsel kalıplarının da şekillenmesine neden olduğu görülmektedir. Bireyler üzerinde birtakım şemaların oluşması gelişim süreçleri boyunca dışarıdan edinilmiş olan bilgiler sayesinde gerçekleşmektedir. Günlük davranış ve aktivitelerde, düşünce örüntüleri ile otomatik davranış geliştiren insanların belirli bir süreden sonra bu gelişimi azalttıkları belirlenmiştir (Yıldız, 2017).

Bazı negatif ve özellikle depresif olan düşünceler, çocukluk döneminde örselenme ilişkisi açısından bakıldığında, çocuğun duygulanım ve duygulanım düzenlemesine olan etkisinden dolayı son derece önem taşımaktadır. Çocukluk dönemi içerisinde bilişlerin belirginleştiği ve bu dönemde özellikle maruz kalınan davranışların duygular üzerinde ne kadar etkili olduğu, davranışların ve diğer yaşamsal olayların etkisi ile meydana gelen otomatik düşünceler üzerinde o kadar etkili olduğu belirlenmiştir. Buradaki unsurların ortaya çıkarmış olduğu engeller veya yardımlar aracılığı ile bilişsel duygu düzenleme becerilerini kullanma kapasitesi ortaya çıkmaktadır (Meyer, 2008). Bireylerin duygusal tepkileri birbirlerinden farklılık gösterse de tüm bireylerin sahip oldukları duygularını düzenleyebilmek için benzer

stratejiler kullandıkları belirlenmiştir.

2.3.4. Duygu Düzenlemenin Kişilerin Hayatına Etkisi

Bireylerin duygu düzenleme becerileri ile ilgili literatürdeki çalışmalar incelendiğinde, çevrelerinde ilişki kuracakları kişilerle, bireylerin hayatlarının ilk dönemleri içerisinde anneleri ile kuracakları ilişkilerinin önemli olduğu görülmektedir (Aktan, 2016).

Bireylerin yaşamlarının erken dönemindeki bağlanma tarzları, yaşamlarının ileriki yaşantıları içerisinde sergilemiş oldukları duygu düzenleme becerilerinde bireysel farklılıklar meydana getirmiştir (Bartholomev and Horowitz, 1991).

Bireylerin yaşları arttıkça duygularının düzenlenmesinin bir parçası olan başa çıkma kaynaklarına erişimin stratejik ve planlı hale geldiği görülmektedir (Thompson, 1994). Literatürde yapılmış olan araştırmalardaki incelemelerde, olumsuz duygudurumuna sahip olan bireylerin kaygılı bağlanan bireyler olduğu, bu bireylerin öz yeterliklerini düşük olarak algıladıkları belirlenmiştir (Carnelley et al., 2007).

Literatür içerisinde yapılan başka bir çalışma incelendiğinde bu çalışmada özerklik süreci içerisinde güvenli bağlanan bireylerin desteklendiklerini hissettikleri ve bu dönem içerisinde duygu düzenleme ve başa çıkma becerilerinin yapıcı olduğu ortaya konulmuştur. Burada bağlanma, duygu düzenleme ve başa çıkma arasında ilişki olduğu görülmektedir (Cabral et al., 2012).

Bireylerin yaşamları içerisinde yetişkin bağlanma şekilleri ile duygu düzenleme becerisi ilişkisinin çocukluk duygu düzenleme sürecine benzer şekilde devam ettiği belirlenmiştir (Yüksel, 2014). Bireylerin yaşamlarının erken dönemleri içerisinde gerçekleşmiş olan bağlanma stilleri ile duygu düzenleme becerilerinin yakından ilişkili olduğu ve ileriki yaş dönemleri içerisinde bu ilişkinin etkisini göstererek devam ettiği ortaya çıkmıştır.

Kişiler arası duygu düzenleme süreci; kişilerin duygusal tepkileri ile sonuçlanmış, fizyolojik, davranışsal ve deneyimsel tepki eğilimleri tarafından dönüştürülmüş duygusal ipuçlarının oluşturulması süreci olarak adlandırılmaktadır. Buradaki duygusal düzenleme; bireylerin hangi durum içerisinde nasıl bir duyguya sahip olacakları ve buradaki duyguların nasıl deneyimlenerek ifade edileceğinin belirlenmesi süreci olarak görülmektedir (Gross, 1998). Bireylerin duyguları ve bu duyguların süreçlerinin tüm aşamaları incelendiğinde, bunların düzenlenebilir olduğu görülmektedir. İnsanların duyguları incelendiğinde bunların bir kısmının istemli ve istem dışı olarak belirli sınırlar içerisinde tutulabildiği belirlenmiştir. Bir ortam içerisinde bireyler, maruz kalmış oldukları durumun üstünden gelmeye çalışarak bu

durumu gözden geçirmektedirler ve bununla ilgili tepkilerini dönüştürmeye çalışarak duygularını düzenlemeye çalışmaktadırlar (Greenberg, 2015). Duygu düzenleme; özellikle geçici ve yoğun özellikte olan tepkilerin gözlenerek değerlendirilmesi, değiştirilmekten sorumlu tutulan dışsal ve içsel süreçlerin birleşimi olarak görülmektedir. Kişiler arası duygu düzenleme süreçleri incelendiğinde, öz düzenleme stratejileri sonucunda sadece içsel olarak değil, bunun yanında dışsal süreçlerin (diğer insanların da dahil olacağı) de değiştirilebileceğinden bahsedilmektedir (Thompson, 1994; Hoffmann et al., 2016). Kişiler arası duygu düzenleme, çok boyutlu soyut kavramların ölçülebilir hale geldiği karmaşık bir yapı olarak tanımlanmaktadır. Bireyler istenmeyen düzeyde bir duygu yoğunluğu yaşadıklarında ve arzu edilmeyen bir durumla karşılaştıklarında, bu durum ile başa çıkabilmek için adapte edici stratejiler kullandıkları görülmektedir (Leahy et al., 2011; Gratz and Roemer, 2004). Kişiler arası duygu düzenleme kavramı incelendiğinde bu kavramının duyguların yoğunluğunun artmasını, duyguların etkisinin azalmasını veya duyguların sürdürülebilirliğini sağladığı görülmektedir. Yani orta düzeyde duyguların ortaya çıktığı görülmektedir ve duygular bu şekilde yönetilebilir seviye içerisinde tutulabilmektedir. Bu şekilde insanların kendi duyguları ile başa çıkabildikleri belirlenmiştir. Rahatsız edici bir durumun sonlanması kişiler arası duygu düzenleme olarak görülmektedir. Bu durum özellikle insanların işleyişlerini düzenleyerek, bireylerin süregelen ve anlık hayat koşullarına uyum sağlamalarını teşvik eden birçok düzenlemeyi içerisinde barındırmaktadır. Bu durumun sadece durumların sıklığı ve yoğunluğunun azaltılması değil özellikle başkalarının duyguları ile koordinasyon içerisinde çalışarak insanların etkilenmesinin sağlanmasını ve iletişim kurabilmek için duygu üretme ve sürdürme kapasitesini de içerisine aldığı belirlenmiştir (Cole et al., 1994). Kişiler arası duygu düzenleme üzerine yapılmış olan çalışmalar incelendiğinde bunların bir kısmının içsel süreçler üzerine odaklanarak, kişiler arası duygu düzenleme süreçlerine çok fazla dikkat çekmediği görülmektedir (Hofmann et al., 2016). Günümüzde kişiler arası duygusal düzenleme süreçleri incelendiğinde bunlar özellikle kişisel süreçlerle ilişkilidir (Hofmann, 2014).

2.4. Duygusal Şiddetin Reddedilme Duyarlılığı Üzerindeki Etkisinde Kişilerarası Duygu Düzenlemenin Amacı

Şiddet ile reddedilme duyarlılığı arasındaki ilişkiyle ilgili olarak literatür içerisinde farklı çalışmalar bulunmaktadır. Çocuklarda reddedilme duyarlılığı davranışı mevcutsa bu çocukların saldırgan davranış gösterdikleri ve zaman içerisinde özellikle bireyler arası ilişkiler ile okul içerisinde problem yaşadıkları belirlenmiştir. Okul içerisinde yaşadıkları sorunların artması, devamsızlık, notların düşmesi ve uzaklaştırma alma vb. gibi sorunlar görülmektedir (Downey

et al., 1998).

Ayduk ve arkadaşları (2008) yılında yapmış oldukları çalışma incelendiğinde buradaki katılımcıların olası partnerlerinden red cevabı alma durumuna ilişkin olarak deneysel bir manipölasyon uygulandığı görülmektedir. Burada olası partnerin baharatlı yiyecekleri sevmediği belirtilerek bir tat envanterinin katılımcılara uygulandığı belirlenmiştir ve burada bireylere istenildiği kadar acı sos verilebileceği belirtilmiştir (Acı sos paradigması). Davranışsal saldırganlık, verilmiş olan acı sosun miktarı olarak görülmektedir. Elde edilen bulgular üzerinde yapılan değerlendirmede ret cevabı alan bireylerin kontrol grubunda olan olası partnerlere daha fazla acı sos verdikleri ve oluşan bu etkinin reddedilme duyarlılığı düzeyinin daha yüksek olan bireylerde, düşük olanlara göre daha fazla olduğu belirlenmiştir. Bu bulgular incelendiğinde reddedilme duyarlılığı yüksek olan bireylerin, reddedilme duyarlılığı düşük olan bireylere göre daha saldırgan davrandıkları belirlenmiştir.

Literatürde Dodge ve Coie (1987)'nin yapmış oldukları çalışma incelendiğinde reaktif ve proaktif olmak üzere saldırganlığın iki boyutunun olduğu görülmektedir. Algılanan bir tehdide karşı savunmacı bir tepki reaktif saldırganlık olarak tanımlanmaktadır. Bu tepki dürtüsel olarak görülmektedir. Karşıda bulunan kişinin niyeti düşmanca algılanmakta, bu durumda misilleme amacıyla yapılan saldırgan davranış ise tetiklenmektedir. Bireylerin düşmanca niyet durumları önyargılı ve hatalı bir şekilde gerçekleşirse bu durumda saldırgan davranışın uygunsuz bir şekilde sergilenmesine sebep olmaktadır. Başarılı saldırgan rol modellere maruz kalma ve saldırgan davranışların olumlu sonuçlanması üzerine gelişen durum proaktif saldırganlık olarak tanımlanmaktadır. İstenilen bir sonuca ulaşmak için bir araç olarak saldırganlığın kullanıldığı belirlenmiştir. Sosyal reddedilme hem proaktif hem de reaktif saldırganlık ile ilişkilidir.

9-12 yaş arası çocuklar üzerinde yapılan çalışmada saldırganlık ile reddedilme duyarlılığı arasında bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Reddedilme duyarlılığının hem reaktif hem de proaktif saldırganlıkla ilişkili olduğu görülmektedir. Reddedilme duyarlılığı incelendiğinde bunun reaktif saldırganlık ile ilişkisinin proaktif saldırganlık ile ilişkisinden daha güçlü olduğu belirlenmiştir (Jacobs ve Harper, 2013).

Zimmer ve arkadaşları (2013) yılında yapmış oldukları çalışma içerisinde reaktif saldırganlık ile öfkeli reddedilme beklentisi arasında bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bireylerin reddedilme ipuçlarının belirsiz olduğu durum içerisinde reddedilme duyarlılığı yüksek olan bireylerin düşük olanlara göre daha fazla cezalandırma isteği olduğu görülmektedir.

Şiddet ve reddedilme duyarlılığı ile ilgili olarak yapılmış olan çalışmalar incelendiğinde özellikle romantik ilişki içerisinde yaşanan şiddet noktasına odaklanıldığı belirlenmiştir.

Erkek üniversite öğrencileri üzerinde yapılmış olan bir çalışma içerisinde, reddedilme duyarlılığına sahip olma ve romantik ilişkiye yüksek yatırım yapma ile flört şiddeti arasındaki ilişki incelenmiştir. Reddedilme duyarlılığı yüksek olan ve romantik ilişkisine yüksek şekilde yatırım yapan erkeklerin özellikle flört şiddetine yatkın oldukları belirlenmiştir. Reddedilme duyarlılığı, romantik ilişkilerine düşük derecede yatırım yapan erkekler üzerinde yapılan incelemelerde, partnerleri ve arkadaşları ile isteğe bağlı yakın ilişkilere daha az dahil olma durumu ve sosyal durumlar içerisinde sıkıntının artması ve kaçınmayı yordamak olarak görülmektedir (Downey et al., 2000).

Ergenler üzerinde gerçekleştirilen bir çalışma içerisinde flört şiddeti ile reddedilme duyarlılığı arasında ilişki bulunduğu ortaya çıkmıştır ve flört şiddeti mağduriyeti ile ilişkisi olmadığı görülmektedir. İlişki güvenilmezliği konusuna tam aracılık eden konu ise reddedilme duyarlılığı ile flört şiddeti arasındaki ilişkidir. Bu ilişki üzerine yapılmış olan çalışmada erkeklerde kadınlara oranla bu durumun daha fazla olduğu görülmektedir (Volz and Kerig, 2010).

Türkiye’de kadınlar üzerine yapılmış olan çalışma incelendiğinde reddedilme duyarlılığının yakın partner şiddet mağduriyeti üzerinde doğrudan bir etkisi olduğu görünmekte fakat yakın partner şiddeti suçu üzerinde doğrudan bir etkiye rastlanılmadığı belirlenmiştir. Yakın partner şiddeti ile çocuklukta görülmüş olan istismar ve ihmal arasındaki ilişki incelendiğinde ise reddedilme duyarlılığının bu ilişkiye kısmen aracılık ettiği belirlenmiştir. Çocuklukta görülmüş olan duygusal kötü muamale, reddedilme duyarlılığı ile yakın partner şiddet mağduriyeti arasında tam aracılık rolü üstlendiği belirlenmiştir (Kahya, 2018).

Litaratürde, çalışmamızın üç farklı değişkeninin bazı ikili kombinasyonlarında tam aracılık bulunması ve bu üç değişkenin hiç ilişkisine bakılmamış olması bizi bu araştırmayı yapmaya motive etmiştir.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırma İstanbul'da yükseköğretimde eğitim gören popülasyonda yürütülmüştür. Çalışma evreni, İstanbul'da yükseköğretimde eğitim gören 1 milyon bin 834 öğrenci olarak belirlenmiştir (YÖK Atlas Veri Tabanı, 2022). Araştırma örnekleme kişi sayısını bulmak için Raosoft Programı kullanılmış ve ulaşılmaması gereken kişi sayısı 385 olarak bulunmuştur. Ölçek bataryasını eksiksiz dolduran ve yükseköğretimde eğitim gören katılımcıların yanıtları kabul edilmiştir. Araştırmaya 426 kişi katılmıştır, ölçekleri tam olarak doldurmayan 41 katılımcı araştırmaya dahil edilmemiştir. Araştırma, çevrim içi olarak ulaşılan 385 katılımcı ile yürütülmüştür. Araştırmaya katılım gönüllülük esasına göre yapılmıştır. Örneklem basit seçkisiz örnekleme yolu ile toplanmıştır. Basit seçkisiz örnekleme yönteminde her bir katılımcı eşit ve bağımsız bir şansa sahiptir (Özen ve Gül, 2007: 399).

3.2. Veri Toplama Araçları

3.2.1. Sosyo-Demografik Bilgi ve Onam Formu

Araştırmaya katılan kişiler hakkında daha detaylı bilgi toplamak için ve aydınlatılmış onamlarını alabilmek için Sosyo- Demografik Bilgi & Onam Formu hazırlanmıştır.

Aydınlatılmış Onam: Bireylerin katılacakları araştırma hakkında kısmi bilgilendirmeyi ve katılım onamı verecekleri metni içermektedir.

Sosyo- Demografik Bilgi Formunda katılımcıların: Cinsiyet, yaş, çalışma durumu, kiminle birlikte yaşadığı, kardeşinin olup olmadığı ve anne babasının eğitim durumlarını içermektedir. Formda ayrıca; “Aile içinde şiddete maruz kalıp kalmadığı”, “Aile içinde fiziksel şiddete maruz kalıp kalmadığı”, “Aile içinde duygusal/ psikolojik şiddete maruz kalıp kalmadığı”, “Aile içinde cinsel şiddete maruz kalıp kalmadığı”, “Aile içinde ekonomik şiddete maruz kalıp kalmadığı”, “Aile içinde ihmale maruz kalıp kalmadığı”, “Aile içinde şiddete tanıklık edip etmediği”, “Aile dışındaki biri tarafından şiddete maruz kalıp kalmadığı”, “Aile dışındaki biri tarafından fiziksel şiddete maruz kalıp kalmadığı”, “Aile dışındaki biri tarafından duygusal/ psikolojik şiddete maruz kalıp kalmadığı”, “Aile dışındaki biri tarafından cinsel şiddete maruz kalıp kalmadığı”, “Aile dışındaki biri tarafından ekonomik şiddete maruz kalıp kalmadığı”, “Aile dışındaki biri tarafından ihmale maruz kalıp kalmadığı” sorularına yer verilmiştir. Sosyo-Demografik Bilgi & Onam Formu 20 sorudan oluşmaktadır (Ek 1).

3.2.2. Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği (KDDÖ)

KDDÖ, 2016'da Hoffman ve diğerleri tarafından oluşturulmuştur. Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği bireylerin kişilere arasındaki ilişkiler içerisinde duygularını nasıl düzenleneceğini belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek, 5'li likert tipinde 20 maddeden oluşmaktadır. Maddeler, 1 (hiç doğru değil) ve 5 (tümüyle doğru) arasında puanlanmaktadır. Bu ölçek içerisinde alınabilecek en yüksek puan 100, en düşük puan ise 20'dir. Ölçekte ters madde bulunmamaktadır. Ölçekten alınan puan düştükçe kişiler arası duygu düzenleme gücü artar.

Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği'nin;

- Sosyal model alma,
- Olumlu duyguları arttırma,
- Yatıştırılma ve,
- Bakış açısı edinme olmak üzere

Dört alt ölçeği vardır. Kişiler arası duygu düzenleme ölçeğinin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışması Gökdağ ve ark. (2019) tarafından yapılmıştır. Türkçe standardizasyon çalışması 467 yetişkin ile yürütülmüştür. Türkçe geçerlik güvenirlik çalışmasında ölçeğin dört faktörünün Cronbach Alfa katsayısı 0,81 ile 0,89 ve tüm maddelerin iç tutarlık katsayısı 0,91 olarak belirlenmiştir (Ek 2).

3.2.3. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği (DŞMKÖ)

Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği Eskici ve Tınkır (2019) tarafından geliştirilmiştir. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği 29 maddeden oluşmaktadır. 5'li Likert Ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçekte çok sık (5), sık (4), orta sıklık (3), nadir (2), hiçbir zaman (1) ifadelerine göre puanlanmaktadır. Bu ölçek içerisinde alınabilecek en yüksek puan 145, en düşük puan ise 29 olarak karşımıza çıkmaktadır. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeğinin 5 boyuttan oluştuğu belirlenmiştir. Alınan puan arttıkça duygusal şiddete maruz kalma düzeyi artar. Ölçeğin boyutları şu şekilde sıralanmaktadır. Bunlar;

- Birinci alt boyut (engelleme): 1, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 11, 13 (9 madde),
- İkinci alt boyut (tehdit edilme): 2, 6, 10, 19, 22 (5 madde),
- Üçüncü alt boyut (aşağılanma): 14, 25, 26, 27, 28, 29 (6 madde),
- Dördüncü alt boyut (zarar verilme): 12, 15, 16, 17, 18, 24 (6 madde),
- Beşinci alt boyut (sözel yıpratılma): 20, 21, 23 (3 madde).

Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeğinin güvenilirlik analizi yapılmış ve Cronbach Alpha değerinin 0,92 olduğu belirlenmiştir. Bu değer yüksek bir değer olarak görülmektedir. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeğinin geçerli ve güvenilir bir veri aracı olduğu belirlenmiştir (Ek 3).

3.2.4. Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği

Downey ve Feldman (1996), Reddedilme Duyarlılığı Ölçeğini bireylerin reddedilme duyarlılığı düzeyini değerlendirmek amacı ile geliştirmiş ve kullanıma sunmuştur. Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Türkçeye Göncü-Köse ve ark. (2017) tarafından uyarlanmıştır. Reddedilme Duyarlılığı Ölçeğinin 18 maddeden oluşmaktadır. Bu ölçekte 6'lı likert tipinin kullanıldığı belirlenmiştir. Bireylerin sosyal kaygı dereceleri şu şekilde ortaya konulmuştur ("1: Hiç endişelenmem/Kaygı duymam; 6: Çok endişelenirim/Kaygı duyarım"). Bu durum ile ilgili beklentilerdeki değerlendirmelerde şu şekilde belirlenmiştir ("1: Çok küçük ihtimalle; 6: Çok büyük ihtimalle").

Reddedilme duyarlılığı düzeyi incelendiğinde kabul etme beklentisinin tersi temsil edecek şekilde ters kodlama yapılması sonra da reddedilme kaygısı değerlendirmesi sonucunda çarpılarak hesaplama işlemi gerçekleştirilmektedir. Burada yapılan 23 işlemin her bir madde için yapıldıktan sonra tüm puanlar toplanarak 18'e bölünmektedir. Bu şekilde 1-36 aralığı içinde değişebilen reddedilme duyarlılığı düzeyi puanı elde edilmektedir, ölçekten alınan puan arttıkça reddedilme hassasiyeti artmaktadır (Göncü-Köse ve ark., 2017: 390). Reddedilme duyarlılığı ölçeği Türkçe formatı incelendiğinde iç tutarlılık katsayısının 0,85 olduğu görülmektedir (Göncü-Köse ve ark., 2017) (Ek 4).

3.3. Araştırmanın Hipotezleri

Hipotez 1: Bireylerin Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği puanları ile Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Hipotez 2: Bireylerin Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği puanları ile Duygusal Şiddete Maruz Kalma puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Hipotez 3: Bireylerin Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği puanları ile Duygusal Şiddete Maruz Kalma puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Hipotez 4: Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği puanları, Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği puanlarını anlamlı düzeyde yordamaktadır.

3.4. Araştırmanın Uygulanması

Araştırmanın ölçekleri (DŞMKÖ, RDÖ VE KDDÖ) ve sosyo-demografik form yoluyla bilgi toplanmıştır: Bu formlar çevrim içi ortama aktararak katılımcılara ulaştırılmıştır. Araştırmanın çalışma planı kapsamında çevrim içi platformlar (Google Formlar), sosyal medya ve mail kanalları aracılığıyla Haliç Üniversitesi öğrencilerine araştırma ölçekleri ve sosyo-demografik form iletilmiştir. Katılımcılara kimlik bilgileri sorulmamıştır, ölçek bataryasının doldurulması 20-25 dk sürmüştür. Katılımcılar, gönüllü olarak katılmışlardır. Örneklem alma yöntemi basit-seçkisiz atama yapılmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Veriler SPSS 25 programı ile analiz edilmiştir. Betimsel verilerin analizinde yüzde, frekans, ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Çalışma değişkenlerine ilişkin normallik varsayımı, kutu-çizgi grafikleri, dal-yaprak grafikleri, Q-Q grafikleri, çarpıklık ve basıklık verileri ile değerlendirilmiştir. George ve Mallery'nin (2013) belirttiği gibi, basıklık ve çarpıklık katsayıları $+ 2$ ve $- 2$ olması durumunda normal dağılım kabul edilmektedir. Bu nedenle parametrik testlerin kullanılmasına karar verilmiştir. Parametrik test varsayımlarının sağlanamadığı durumlarda parametrik olmayan testler tercih edilmiştir. Ölçek puanları arasındaki ilişkiler için Pearson Korelasyon Analizi kullanılmıştır. Gruplar arasındaki farklar için ANOVA, Mann Whitney U testi ve Bağımsız Gruplar t-Testi kullanılmıştır. Varyansların homojen olduğu varsayımı Levene testi ile incelenmiştir. Varyansların homojen olmadığı durumlarda varyanslar homojen olmadığında kullanılan t testi istatistikleri ve Welch testi kullanılmıştır.

4. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde ilk olarak katılımcılara ait sosyo-demografik betimleyici verilerin istatistiki bulgularına yer verilmiştir. Araştırmada kullanılan DŞMKÖ, RDÖ ve KDDÖ için faktör analizleri yapılmış ve istatistiki analiz bulguları gösterilmiştir. Ardından duygusal şiddet maruziyeti, reddedilme duyarlılığı ve kişiler arası duygu düzenleme değişkenlerinin, cinsiyet, algılanan sosyoekonomik düzey, eğitim düzeyi gibi sosyodemografik değişkenler cihetiyle bir farklılık gösterip göstermediği incelenmiş ve bu değişkenlerin birbirleriyle korelasyonel ilişkisi ve yordayıcılık etkisi incelenmiştir. Son olarak duygusal şiddet maruziyeti ve reddedilme duyarlılığı arasındaki ilişkide kişilerarası duygu düzenlemenin aracı rolünün bulunup bulunmadığına ilişkin bulgular sunulmuştur.

4.1. Ölçeklere Ait Güvenilirlik Değerleri

Tablo 4.1. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği için Cronbach's Alfa Güvenirlik Analizi Sonuçları

Ölçekler	Cronbach's Alfa
Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği	,939
Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği	,901
Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği	,797

Tablo 4.1'de Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği için Cronbach's Alfa güvenirlik analizi sonuçları verilmiştir.

Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği için Cronbach's Alfa iç tutarlılık katsayısı ,939 olarak hesaplanmıştır. Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği için Cronbach's Alfa iç tutarlılık katsayısı ,901 olarak hesaplanmıştır. Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği için Cronbach's Alfa iç tutarlılık katsayısı ,797 olarak hesaplanmıştır.

4.2. Ölçek, Ölçek Alt Boyutlarına Ait Betimleyici Bulgular ve Normalliğin İncelenmesi

Tablo 4.2. Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği için Betimleyici İstatistikler

Ölçekler	$\bar{x}$	Ss	Çarpıklık	Basıklık
Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği	8,60	3,17	,146	-,368

Tablo 4.2'de Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği için en küçük-en büyük değerler, ortalama

ve standart sapma değerleri verilmiştir.

Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği için ortalama= 8,60 ve standart sapma= 3,17, arpıklık= ,146 ve basıklık= -,368 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 4.3. Duygusal şiddete Maruz Kalma Ölçeği için Betimleyici İstatistikler

Ölçekler	$\bar{x}$	Ss	arpıklık	Basıklık
Engellenme	17,77	7,48	,844	,178
Tehdit Edilme	6,14	2,26	2,640	6,984
Aşağılanma	8,80	3,62	1,573	1,872
Zarar Verilme	9,51	4,01	1,200	,671
Sözel Yıpratılma	4,97	2,20	1,317	1,270
Duygusal şiddete Maruz Kalma Ölçeği-Toplam	47,19	16,48	1,061	,645

Tablo 4.3'te Duygusal şiddete Maruz Kalma Ölçeği için en küçük-en bk değerler, ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir.

Duygusal şiddete Maruz Kalma Ölçeği Engelleme boyutu için ortalama= 17,77 ve standart sapma= 7,48, arpıklık= ,844 ve basıklık=,178 olarak hesaplanmıştır. Tehdit Edilme boyutu için ortalama= 6,14 ve standart sapma= 2,26, arpıklık= 2,640 ve basıklık=6,984 olarak hesaplanmıştır. Aşağılanma boyutu için ortalama= 8,80 ve standart sapma= 3,62, arpıklık= 1,573 ve basıklık= 1,872 olarak hesaplanmıştır. Zarar Verilme boyutu için ortalama= 9,51 ve standart sapma= 4,01, arpıklık= 1,200 ve basıklık=,671 olarak hesaplanmıştır. Sözel Yıpratılma boyutu için ortalama= 4,97 ve standart sapma= 2,20, arpıklık= 1,317 ve basıklık= 1,270 olarak hesaplanmıştır. Ölçek toplam puanı için ortalama= 47,19 ve standart sapma= 16,48, arpıklık= 1,061 ve basıklık= ,645 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 4.4. Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği için Betimleyici İstatistikler

Ölçekler	$\bar{x}$	Ss	arpıklık	Basıklık
Sosyal Model Alma	19,19	5,11	-,155	-,300
Yatıştırılma	14,52	5,01	,073	-,517
Olumlu Duyguları Arttırma	20,46	3,94	-,860	,533
Bakiş Açısı Edinme	8,89	3,52	,426	-,507
K. Duygu Düzenleme Ölçeği	63,07	13,39	-,099	,113

Tablo 4.4'te Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği için en küçük-en bk değerler, ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir.

Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği Sosyal Model Alma boyutu için ortalama= 19,19

ve standart sapma= 5,11, çarpıklık= -,155 ve basıklık= -,300 olarak hesaplanmıştır. Yatıştırılma boyutu için ortalama= 14,52 ve standart sapma= 5,01, çarpıklık= ,073 ve basıklık= -,517 olarak hesaplanmıştır. Olumlu Duyguları Arttırma boyutu için ortalama= 20,46 ve standart sapma= 3,94, çarpıklık= -,860 ve basıklık= ,533 olarak hesaplanmıştır. Bakış Açısı Edinme boyutu için ortalama= 8,89 ve standart sapma= 3,52, çarpıklık= ,426 ve basıklık= -,507 hesaplanmıştır. Ölçek toplam puanı için ortalama= 63,07 ve standart sapma= 13,39, çarpıklık= -,099 ve basıklık= ,113 olarak hesaplanmıştır.

4.3. Sosyodemografik Değişkenlere ve Araştırma Değişkenlerine Ait Betimleyici Bulgular

4.3.1. Sosyodemografik Değişkenlere Ait Betimleyici Bulgular

Bu bölümde katılımcıların betimleyici verilerine yer verilmiştir. Katılımcıların demografik özelliklerine yönelik yüzde ve frekans değerleri ile araştırmada kullanılan ölçeklerin için en küçük-en büyük değerler, çarpıklık-basıklık değerleri ile ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir.

Tablo 4.5. Sosyodemografik Değişkenlere Ait Betimleyici Bulgular

Değişken	Gruplar	N	%
Cinsiyet	Erkek	111	28,8
	Kadın	274	71,2
Çalışma Durumu	Çalışan	96	24,9
	Çalışmayan	289	75,1
Anne Eğitim Durumu	İlkokul ve Altı	128	33,3
	Ortaokul	79	20,6
	Lise	112	29,2
	Üniversite	65	16,9
Baba Eğitim Durumu	İlkokul ve Altı	78	20,3
	Ortaokul	72	18,8
	Lise	122	31,8
	Üniversite	112	29,2
Çalışma Durumu	Çalışan	96	24,9
	Çalışmayan	289	75,1
Birlikte Yaşanan Kişi	Yalnız	30	7,8
	Aile	307	79,9
	Arkadaş	23	6,0
	Yurt/Apart	23	6,0

Katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine ilişkin bulgular Tablo 4.5'te verilmiştir. Araştırmaya 385 katılımcı dâhil edilmiştir. 96 (%24,9) katılımcı çalışmakta ve 289 (%75,1) katılımcı çalışmamaktadır. Anne eğitim durumuna göre katılımcılar, 128 (%33,3) ilkokul ve altı, 79 (%20,6) ortaokul, 112 (%29,2) lise ve 65 (%16,9) üniversite olarak dağılım göstermiştir. Baba eğitim durumuna göre katılımcılar, 78 (%20,3) ilkokul ve altı, 72 (%18,8) ortaokul, 122 (%32,8) lise ve 112 (%29,2) üniversite olarak dağılım göstermiştir. 96 (%24,9) katılımcı çalışmakta ve 289 (%75,1) katılımcı çalışmamaktadır. Yaşam yerine göre katılımcılar, 30 (%7,8) yalnız, 307 (%79,9) aile, 23 (%6,0) arkadaş ve 23 (%6,0) yurt/apart olarak dağılım göstermiştir.

Tablo 4.6. Araştırmanın Açık Uçlu Sosyo-Demografik Soruları Aracılığıyla Öğrenilen Değişkenlerine Ait Betimleyici İstatistikler

Ölçekler	Min	Maks	$\bar{x}$	Ss
Yaş	18	55	22,30	3,80
Kardeş Sayısı	0	9	1,69	1,35

Tablo 4.6'da araştırmanın açık uçlu sosyo-demografik değişkenleri için en küçük-en büyük değerler, ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir. Yaş için aralık 18-55 arasında, ortalama= 22,30 ve standart sapma= 3,80, olarak hesaplanmıştır. Kardeş sayısı için aralık 0-9 arasında, ortalama= 1,69 ve standart sapma= 1,35, olarak hesaplanmıştır.

Tablo 4.7. Katılımcıların Aile İçi Şiddetle İlişkili Sorulara Verdikleri Yanıtlar

Değişken	Gruplar	N	%
Şiddete Maruz Kalma	Evet	83	21,6
	Hayır	302	78,4
Fiziksel Şiddet	Evet	81	21,0
	Hayır	304	79,0
Duygusal/Psikolojik Şiddet	Evet	168	43,8
	Hayır	217	56,3
Cinsel Şiddet	Evet	6	1,6
	Hayır	379	98,4

Ekonomik Şiddet	Evet	28	7,3
	Hayır	357	92,7
İhmal	Evet	97	25,2
	Hayır	288	74,8
Şiddete Tanıklık Etme	Evet	157	40,8
	Hayır	228	59,2

Tablo 4.7’de sunulduğu gibi araştırmaya katılan katılımcılardan 83 (%21,6) katılımcı şiddete maruz kalmış ve 302 (%78,4) katılımcı maruz kalmamıştır. 81 (%21,0) katılımcı fiziksel şiddete maruz kalmış ve 304 (%79,0) katılımcı maruz kalmamıştır. 168 (%43,8) katılımcı Duygusal/Psikolojik şiddete maruz kalmış ve 217 (%56,3) katılımcı maruz kalmamıştır. 6 (%1,6) katılımcı cinsel şiddete maruz kalmış ve 379 (%98,4) katılımcı maruz kalmamıştır. 28 (%7,3) katılımcı ekonomik şiddete maruz kalmış ve 357 (%92,7) katılımcı maruz kalmamıştır. 97 (%25,2) katılımcı ihmale maruz kalmış ve 288 (%74,8) katılımcı maruz kalmamıştır. 157 (%7,3) katılımcı şiddete tanıklık etmiş ve 228 (%59,2) katılımcı etmemiştir.

Tablo 4.8. Katılımcıların Aile Dışı Kaynaklı Şiddetle İlişkili Sorulara Verdikleri Yanıtlar

Değişken	Gruplar	N	%
Şiddete Maruz Kalma	Evet	72	18,8
	Hayır	310	81,2
Fiziksel Şiddet	Evet	58	15,1
	Hayır	327	84,9
Duygusal/Psikolojik Şiddet	Evet	181	47,1
	Hayır	203	52,9
Cinsel Şiddet	Evet	71	18,4
	Hayır	310	81,4
Ekonomik Şiddet	Evet	11	2,9
	Hayır	373	97,1
İhmal	Evet	142	36,9
	Hayır	243	63,1

Tablo 4.8’de sunulduğu gibi 72 (%18,8) katılımcı şiddete maruz kalmış ve 310 (%81,2) katılımcı maruz kalmamıştır. 58 (%15,1) katılımcı fiziksel şiddete maruz kalmış ve 327 (%84,9) katılımcı maruz kalmamıştır. 181 (%47,1) katılımcı Duygusal/Psikolojik şiddete maruz kalmış ve 203 (%52,9) katılımcı maruz kalmamıştır. 71 (%18,4) katılımcı cinsel şiddete maruz kalmış ve 310 (%81,4) katılımcı maruz kalmamıştır. 11 (%2,9) katılımcı ekonomik

şiddete maruz kalmış ve 373 (%97,1) katılımcı maruz kalmamıştır. 142 (%36,9) katılımcı ihmale maruz kalmış ve 243 (%63,1) katılımcı maruz kalmamıştır.

4.4. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanlarının Demografik Değişkenlere ve Araştırma Değişkenlerine Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular

Araştırmanın bu kısmında, DŞMKÖ, KDDÖ ve RDÖ puanlarının sosyodemografik değişkenlere ve diğer araştırma değişkenlerine dönük istatistiksel bulgular sırasıyla sunulmuştur.

4.4.1. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanlarının Demografik Değişkenler Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular

Bu bölümde, Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği puanlarının demografik değişkenlere göre incelenmesine yönelik analiz sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.9. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre İncelenmesine Yönelik Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	N	$\bar{x}$	Ss	T	Sd	P
Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği	Erkek	111	49,52	17,05	1,773	383	,077
	Kadın	274	46,24	16,18			
Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği	Erkek	111	60,03	14,66	-2,863	383	,004**
	Kadın	274	64,30	12,66			
Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği	Erkek	111	8,59	3,46	-,012	383	,991
	Kadın	274	8,60	3,04			

*p<,05; **p<,01; ^aVaryanslar Homojen Olmadığında Kullanılan t İstatistiği

Tablo 4.9’da Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği puanlarının cinsiyete göre incelenmesine ilişkin Bağımsız Gruplar t-Testi bulguları verilmiştir.

Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ($t_{(383)} = -2,863$; $p <,01$) puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Kadın katılımcıların Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği puanlarının erkek katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür.

Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği puanlarının

cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p > ,05$)

Tablo 4.10. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanlarının Anne Eğitim Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik ANOVA Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	N	X	Ss	F	Sd	P
Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği	İlkokul ve Altı	128	48,57	17,20	1,136	3	,334
	Ortaokul	79	44,33	15,97		380	
	Lise	112	47,19	16,59			
	Üniversite	65	47,94	15,50			
Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği	İlkokul ve Altı	128	64,04	13,41	1,108	3	,346
	Ortaokul	79	60,68	15,69		380	
	Lise	112	63,55	12,69			
	Üniversite	65	63,09	11,36			
Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği	İlkokul ve Altı	128	8,47	3,12	2,179	3	,090
	Ortaokul	79	8,15	3,16		380	
	Lise	112	8,56	3,37			
	Üniversite	65	9,44	2,81			

* $p < ,05$; ** $p < ,01$; ^wWelch Testi

Tablo 4.10’da Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği puanlarının anne eğitim durumuna göre incelenmesine ilişkin ANOVA bulguları verilmiştir.

Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği puanlarının anne eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p > ,05$)

Tablo 4.11. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanlarının Baba Eğitim Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik ANOVA Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	N	X	Ss	F	Sd	P	Fark
Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği	İlkokul ve Altı	78	50,19	16,89	2,428	3	,065	
	Ortaokul	72	43,14	15,11		380		
	Lise	122	46,93	17,35				
	Üniversite	112	47,97	15,80				
Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği	İlkokul ve Altı	78	62,46	15,42	1,441 ^w	3	,232	
	Ortaokul	72	63,65	14,54		185,7		
	Lise	122	61,52	13,17		82		
	Üniversite	112	64,73	11,15				
Reddedilme	İlkokul ve Altı	78	8,45	3,03	3,772	3	,011*	4>3

Duyarlılığı Ölçeği	Ortaokul	72	8,18	3,15	380
	Lise	122	8,17	3,17	
	Üniversite	112	9,41	3,15	

*p<,05; **p<,01; ^wWelch Testi

Tablo 4.11’de Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği puanlarının baba eğitim durumuna göre incelenmesine ilişkin ANOVA bulguları verilmiştir.

Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği ($F_{(3-380)} = 3,772$; $p < ,05$) puanlarının baba eğitim durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Babası üniversite düzeyinde eğitim gören katılımcıların Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği puanlarının babası lise düzeyinde eğitim gören katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür.

Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği puanlarının baba eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p > ,05$)

Tablo 4.12. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği ile Yaş ve Kardeş Sayısı Arasındaki İlişkilerin İncelenmesine Yönelik Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

Ölçekler	Yaş	Kardeş Sayısı
Engellenme	,125*	,130*
Tehdit Edilme	-,035	,126*
Aşağılanma	-,027	,164**
Zarar Verilme	,035	,115*
Sözel Yıpratılma	,023	,084
Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği-Toplam	,058	,151**
Sosyal Model Alma	,030	,056
Yatıştırılma	-,019	,050
Olumlu Duyguları Arttırma	,021	-,007
Bakış Açısı Edinme	,041	,065
Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği	,021	,055
Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği	-,084	,079

*p<,05; **p<,01

Tablo 4.12’de Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği ile yaş ve kardeş Sayısı puanları arasındaki ilişkilerin incelenmesine yönelik Pearson korelasyon analizi sonuçları verilmiştir.

Yaş ile Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği Engellenme ($r = ,125$; $p < ,05$) boyutu

puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Kardeş sayısı ile Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği Engellenme ($r = ,130$; $p < ,05$), Tehdit Edilme ($r = ,126$; $p < ,05$), Aşağılanma ($r = ,164$; $p < ,01$), Zarar Verilme ($r = ,115$; $p < ,01$) boyutu ve ölçek toplam ($r = ,151$; $p < ,05$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

4.4.2. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanlarının Araştırma Değişkenlerine Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular

Tablo 4.13. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanlarının Aile İçi Şiddete Maruz Kalma Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	N	$\bar{x}$	Ss	t	sd	P
Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği	Evet	83	53,63	18,09	4,099	383	,000**
	Hayır	302	45,42	15,58			
Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği	Evet	83	62,94	13,29	-,098	383	,922
	Hayır	302	63,10	13,44			
Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği	Evet	83	8,41	2,87	-,638 ^a	144,645	,525
	Hayır	302	8,65	3,24			

* $p < ,05$; ** $p < ,01$; ^aVaryanslar Homojen Olmadığında Kullanılan t İstatistiği

Tablo 4.13'te Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği puanlarının aile içi şiddete maruz kalma durumuna göre incelenmesine ilişkin Bağımsız Gruplar t-Testi bulguları verilmiştir.

Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği ($t_{(383)} = 4,099$; $p < ,01$) puanlarının aile içi şiddete maruz kalma durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Aile içi şiddete maruz kalan katılımcıların Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği puanlarının maruz kalmayan katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür.

Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği ve Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği puanlarının aile içi şiddete maruz kalma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p > ,05$)

Tablo 4.14. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanlarının Aile İçi Fiziksel Şiddete Maruz Kalma Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	N	$\bar{x}$	Ss	T	sd	P
Duygusal Şiddete Maruz	Evet	81	52,05	17,04	3,018	383	,003**

Kalma Ölçeği	Hayır	304	45,89	16,11			
Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği	Evet	81	63,28	12,91	,164	383	,870
	Hayır	304	63,01	13,53			
Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği	Evet	81	8,41	3,08	-,602	383	,548
	Hayır	304	8,65	3,19			

*p<,05; **p<,01; ^aVaryanslar Homojen Olmadığında Kullanılan t İstatistiği

Tablo 4.14'te Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği puanlarının aile içi fiziksel şiddete maruz kalma durumuna göre incelenmesine ilişkin Bağımsız Gruplar t-Testi bulguları verilmiştir.

Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği ($t_{(383)} = 3,018$; $p <,01$) puanlarının aile içi fiziksel şiddete maruz kalma durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Aile içi fiziksel şiddete maruz kalan katılımcıların Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği puanlarının maruz kalmayan katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür.

Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği ve Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği puanlarının aile içi fiziksel şiddete maruz kalma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p >,05$).

Tablo 4.15. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanlarının Aile İçi Duygusal/Psikolojik Şiddete Maruz Kalma Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	N	$\bar{x}$	Ss	T	Sd	P
Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği	Evet	168	52,90	16,85	6,369 ^a	328,254	,000**
	Hayır	216	42,53	14,39			
Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği	Evet	168	65,21	13,00	2,764	382	,006**
	Hayır	216	61,43	13,50			
Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği	Evet	168	8,51	3,01	-,349	382	,727
	Hayır	216	8,63	3,25			

*p<,05; **p<,01; ^aVaryanslar Homojen Olmadığında Kullanılan t İstatistiği

Tablo 4.15'te Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği puanlarının aile içi duygusal/psikolojik şiddete maruz kalma durumuna göre incelenmesine ilişkin Bağımsız Gruplar t-Testi bulguları verilmiştir.

Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği ($t_{(328,254)} = 6,369$; $p <,01$) ve Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ($t_{(382)} = 2,764$; $p <,01$) puanlarının aile içi fiziksel şiddete maruz kalma durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Aile içi duygusal/psikolojik şiddete maruz kalan katılımcıların Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği ve Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği puanlarının maruz kalmayan katılımcılardan daha

yüksek olduğu görülmüştür.

Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği puanlarının aile içi duygusal/psikolojik şiddete maruz kalma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p > ,05$).

Tablo 4.16. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanlarının Aile İçi Cinsel Şiddete Maruz Kalma Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	N	SO	ST	U	Z	P
Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği	Evet	6	266,75	1600,50	694,500	-1,637	,102
	Hayır	379	191,83	72704,50			
Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği	Evet	6	199,92	1199,50	1095,500	-,154	,878
	Hayır	379	192,89	73105,50			
Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği	Evet	6	207,00	1242,00	1053,000	-,311	,756
	Hayır	379	192,78	73063,00			

* $p < ,05$; ** $p < ,01$

Tablo 4.16’da Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği puanlarının aile içi cinsel şiddete maruz kalma durumuna göre incelenmesine ilişkin Mann Whitney U Testi bulguları verilmiştir.

Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği puanlarının aile içi şiddete maruz kalma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p > ,05$)

Tablo 4.17. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanlarının Aile İçi Ekonomik Şiddete Maruz Kalma Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	N	SO	ST	U	Z	P
Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği	Evet	28	244,32	6841,00	3561,000	-2,536	,011*
	Hayır	357	188,97	67464,00			
Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği	Evet	28	194,68	5451,00	4951,000	-,083	,934
	Hayır	357	192,87	68854,00			
Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği	Evet	28	203,70	5703,50	4698,000	-,528	,597
	Hayır	357	192,16	68601,50			

* $p < ,05$; ** $p < ,01$

Tablo 4.17’de Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği puanlarının aile içi ekonomik şiddete maruz kalma durumuna göre incelenmesine ilişkin Mann Whitney U Testi bulguları verilmiştir.

Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği ($U_{(-2,536)} = 3561,000$; $p < ,01$) puanlarının aile içi

ekonomik şiddete maruz kalma durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Aile içi ekonomik şiddete maruz kalan katılımcıların Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği puanlarının maruz kalmayan katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür.

Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği ve Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği puanlarının aile içi ekonomik şiddete maruz kalma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p > ,05$)

Tablo 4.18. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanlarının Aile İçi İhmale Maruz Kalma Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	N	$\bar{x}$	Ss	T	Sd	P
Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği	Evet	97	55,65	19,12	6,116	383	,000**
	Hayır	288	44,34	14,45			
Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği	Evet	97	62,70	15,37	-,283 ^a	142,522	,777
	Hayır	288	63,19	12,68			
Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği	Evet	97	8,60	3,10	,005	383	,996
	Hayır	288	8,60	3,19			

* $p < ,05$; ** $p < ,01$; ^aVaryanslar Homojen Olmadığında Kullanılan t İstatistiği

Tablo 4.18’de Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği puanlarının aile içi ihmale maruz kalma durumuna göre incelenmesine ilişkin Bağımsız Gruplar t-Testi bulguları verilmiştir.

Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği ($t_{(383)} = 6,116$; $p < ,01$) puanlarının aile içi ihmale maruz kalma durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Aile içi ihmale maruz kalan katılımcıların Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği puanlarının maruz kalmayan katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür.

Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği ve Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği puanlarının aile içi ihmale maruz kalma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p > ,05$)

Tablo 4.19. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanlarının Aile İçi Şiddete Tanıklık Etme Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	N	$\bar{x}$	Ss	T	sd	P
Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği	Evet	157	50,91	18,20	3,594 ^a	287,499	,000**
	Hayır	228	44,63	14,69			
Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği	Evet	157	63,14	13,83	,088	383	,930
	Hayır	228	63,02	13,11			

Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği	Evet	157	8,34	3,04	-1,303	383	,193
	Hayır	228	8,77	3,24			

*p<,05; **p<,01; ^aVaryanslar Homojen Olmadığında Kullanılan t İstatistiği

Tablo 4.19’da Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği puanlarının aile içi şiddete tanıklık etme durumuna göre incelenmesine ilişkin Bağımsız Gruplar t-Testi bulguları verilmiştir.

Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği ($t_{(287,499)} = 3,594$; $p < ,01$) puanlarının aile içi şiddete tanıklık etme maruz kalma durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Aile içi şiddete tanıklık eden katılımcıların Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği puanlarının maruz kalmayan katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür.

Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği ve Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği puanlarının aile içi şiddete tanıklık etme durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p > ,05$)

Tablo 4.20. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanlarının Aile Dışı Bireyler Kaynaklı Şiddete Maruz Kalma Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	N	$\bar{x}$	Ss	T	sd	P
Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği	Evet	72	54,67	17,19	4,334	380	,000**
	Hayır	310	45,50	15,92			
Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği	Evet	72	59,65	15,03	-2,418	380	,016*
	Hayır	310	63,87	12,91			
Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği	Evet	72	8,77	2,77	,525	380	,600
	Hayır	310	8,55	3,25			

*p<,05; **p<,01; ^aVaryanslar Homojen Olmadığında Kullanılan t İstatistiği

Tablo 4.20’de Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği puanlarının aile dışı bireyler kaynaklı şiddete maruz kalma durumuna göre incelenmesine ilişkin Bağımsız Gruplar t-Testi bulguları verilmiştir.

Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği ($t_{(380)} = 4,334$; $p < ,01$) ve Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ($t_{(380)} = -2,418$; $p < ,05$) puanlarının aile dışı bireyler kaynaklı şiddete maruz kalma durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Aile dışı bireyler kaynaklı şiddete maruz kalan katılımcıların Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği puanlarının maruz kalmayan katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür. Aile dışı bireyler kaynaklı şiddete maruz kalmayan katılımcıların Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği puanlarının maruz kalan katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür.

Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği puanlarının aile dışı bireyler kaynaklı şiddete maruz kalma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p > ,05$).

Tablo 4.21. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanlarının Aile Dışı Bireyler Kaynaklı Fiziksel Şiddete Maruz Kalma Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	N	$\bar{x}$	Ss	T	sd	P
Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği	Evet	58	50,97	16,52	1,900	383	,058
	Hayır	327	46,52	16,41			
Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği	Evet	58	60,52	14,05	-1,577	383	,116
	Hayır	327	63,52	13,24			
Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği	Evet	58	8,68	3,08	,213	383	,831
	Hayır	327	8,58	3,18			

* $p < ,05$; ** $p < ,01$; ^aVaryanslar Homojen Olmadığında Kullanılan t İstatistiği

Tablo 4.21’de Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği puanlarının aile dışı bireyler kaynaklı fiziksel şiddete maruz kalma durumuna göre incelenmesine ilişkin Bağımsız Gruplar t-Testi bulguları verilmiştir.

Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği puanlarının aile dışı bireyler kaynaklı fiziksel şiddete şiddete maruz kalma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p > ,05$)

Tablo 4.22. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanlarının Aile Dışı Bireyler Kaynaklı Psikolojik/Duygusal Şiddete Maruz Kalma Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	N	$\bar{x}$	Ss	T	sd	P
Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği	Evet	181	52,42	15,88	6,163	382	,000**
	Hayır	203	42,49	15,64			
Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği	Evet	181	64,01	13,37	1,234	382	,218
	Hayır	203	62,32	13,36			
Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği	Evet	181	8,72	3,14	,701	382	,484
	Hayır	203	8,49	3,19			

* $p < ,05$; ** $p < ,01$; ^aVaryanslar Homojen Olmadığında Kullanılan t İstatistiği

Tablo 4.22’de Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği puanlarının aile dışı bireyler kaynaklı psikolojik/duygusal şiddete maruz kalma durumuna göre incelenmesine ilişkin Bağımsız

Gruplar t-Testi bulguları verilmiştir.

Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği ($t_{(382)} = 6,163$; $p < ,01$) puanlarının aile dışı bireyler kaynaklı psikolojik/duygusal şiddete maruz kalma durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Aile dışı bireyler kaynaklı psikolojik/duygusal şiddete maruz kalan katılımcıların Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği puanlarının maruz kalmayan katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür.

Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği ve Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği puanlarının aile dışı bireyler kaynaklı psikolojik/duygusal şiddete maruz kalma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p > ,05$)

Tablo 4.23. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanlarının Aile Dışı Bireyler Kaynaklı Cinsel Şiddete Maruz Kalma Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	N	$\bar{x}$	Ss	T	sd	P
Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği	Evet	71	55,04	17,49	4,668	379	,000**
	Hayır	310	45,23	15,61			
Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği	Evet	71	62,90	13,28	-,107	379	,915
	Hayır	310	63,09	13,45			
Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği	Evet	71	8,50	2,85	-,261	379	,794
	Hayır	310	8,61	3,23			

* $p < ,05$; ** $p < ,01$; ^aVaryanslar Homojen Olmadığında Kullanılan t İstatistiği

Tablo 4.23'te Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği puanlarının aile dışı bireyler kaynaklı cinsel şiddete maruz kalma durumuna göre incelenmesine ilişkin Bağımsız Gruplar t-Testi bulguları verilmiştir.

Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği ($t_{(379)} = 4,668$; $p < ,01$) puanlarının aile dışı bireyler kaynaklı cinsel şiddete maruz kalma durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Aile dışı bireyler kaynaklı cinsel şiddete maruz kalan katılımcıların Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği puanlarının maruz kalmayan katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür.

Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği ve Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği puanlarının aile dışı bireyler kaynaklı cinsel şiddete maruz kalma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p > ,05$)

Tablo 4.24. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanlarının Aile Dışı Bireyler Kaynaklı Ekonomik Şiddete Maruz Kalma Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	N	SO	ST	U	Z	P
Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği	Evet	11	251,09	2762,00	1407,000	-1,778	,075
	Hayır	373	190,77	71158,00			
Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği	Evet	11	189,09	2080,00	2014,000	-,103	,918
	Hayır	373	192,60	71840,00			
Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği	Evet	11	187,95	2067,50	2001,500	-,138	,890
	Hayır	373	192,63	71852,50			

*p<,05; **p<,01

Tablo 4.24'te Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği puanlarının aile dışı bireyler kaynaklı ekonomik şiddete maruz kalma durumuna göre incelenmesine ilişkin Mann Whitney U Testi bulguları verilmiştir.

Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği puanlarının aile dışı bireyler kaynaklı ekonomik şiddete maruz kalma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir (p> ,05)

Tablo 4.25. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanlarının Aile Dışı Bireyler Kaynaklı İhmale Maruz Kalma Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	N	$\bar{x}$	Ss	T	Sd	P
Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği	Evet	142	54,13	15,27	6,660	383	,000**
	Hayır	243	43,14	15,82			
Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği	Evet	142	64,79	13,08	1,935	383	,054
	Hayır	243	62,06	13,49			
Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği	Evet	142	8,81	3,00	1,022	383	,308
	Hayır	243	8,47	3,26			

*p<,05; **p<,01; ^aVaryanslar Homojen Olmadığında Kullanılan t İstatistiği

Tablo 4.25'te Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği puanlarının aile dışı bireyler kaynaklı ihmale maruz kalma durumuna göre incelenmesine ilişkin Bağımsız Gruplar t-Testi bulguları verilmiştir.

Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği ($t_{(383)} = 6,660$; $p < ,01$) puanlarının aile dışı bireyler kaynaklı ihmale maruz kalma durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Aile dışı bireyler kaynaklı ihmale maruz kalan katılımcıların Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği puanlarının maruz kalmayan katılımcılardan daha yüksek olduğu

görülmüştür.

Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği ve Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği puanlarının aile dışı bireyler kaynaklı ihmale maruz kalma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p > ,05$)

4.5. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesine Yönelik Bulgular

Bu bölümde, Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği puanları arasındaki ilişkilerin incelenmesine yönelik Pearson korelasyon analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.26. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesine Yönelik Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

Ölçekler	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Engellenme	1											
Tehdit Edilme	,481**	1										
Aşağılanma	,632**	,587**	1									
Zarar Verilme	,617**	,559**	,640**	1								
Sözel Yıpratılma	,672**	,616**	,674**	,653**	1							
DŞMKÖ -Toplam	,899**	,703**	,833**	,828**	,830**	1						
Sosyal Model Alma	,089	-,009	,008	-,040	,031	,035	1					
Yatıştırılma	,101*	,062	,083	,012	,133*	,093	,514**	1				
Olumlu Duyguları Arttırma	,017	-,174**	-,051	-,076	,036	-,041	,468**	,416**	1			
Bakış Açısı Edinme	-,111*	,054	-,079	-,074	-,082	-,089	,467**	,493**	,160**	1		
KDDÖ -Toplam	,048	-,018	-,002	-,052	,051	,013	,834**	,822**	,671**	,672**	1	
RDÖ -Toplam	,092	,216**	,144**	,070	,116*	,136**	,015	,136**	-,179**	,162**	,047	1

*p<,05; **p<,01

Tablo 4.26'da Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği puanları arasındaki ilişkilerin incelenmesine yönelik Pearson korelasyon analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.26’da Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği, Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği ve Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği puanları arasındaki ilişkilerin incelenmesine yönelik Pearson korelasyon analizi sonuçları verilmiştir.

Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği ile Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği Tehdit Edilme ($r = ,216$; $p < ,01$), Aşağılanma ($r = ,144$; $p < ,01$), Sözel Yıpratılma ($r = ,116$; $p < ,05$) boyutu ve ölçek toplam ($r = ,136$; $p < ,01$) puanları arasında istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği ile Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği Yatıştırılma ($r = ,136$; $p < ,01$), Olumlu Duyguları Arttırma ile negatif yönde ($r = -,179$; $p < ,01$), Bakış Açısı Edinme ($r = ,162$; $p < ,05$) boyutu puanları ile arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği Yatıştırılma boyutu ile Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği Engellenme ($r = ,101$; $p < ,05$) ve Sözel Yıpratılma ($r = ,133$; $p < ,01$) boyutu puanları arasında istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Olumlu Duyguları Arttırma boyutu ile Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği Tehdit Edilme ($r = -,174$; $p < ,01$) boyutu puanları arasında istatistiksel olarak negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bakış Açısı Edinme boyutu ile Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği Tehdit Edilme ($r = -,111$; $p < ,01$) boyutu puanları arasında istatistiksel olarak negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

4.6. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği Puanlarının Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği ve Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği Puanları Üzerindeki Yordayıcı Etkisinin Etkilerin İncelenmesi

Bu bölümde, Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği puanlarının Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği ve Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği puanları üzerindeki yordayıcı etkisinin incelenmesine yönelik Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.27. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği Puanlarının Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanları Üzerindeki Yordayıcı Etkisine İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	B	Standart Hata B	Beta	T	P
Reddedilme	Sabit	6,826	,506		13,484	,000
Duyarlılığı	Engellenme	,001	,031	,003	,044	,965

Tehdit Edilme	,330	,094	,236	3,495	,001**
Aşağılanma	,074	,067	,085	1,109	,268
Zarar Verilme	-,083	,058	-,106	-1,434	,152
Sözel Yıpratılma	-,028	,117	-,020	-,240	,810

R= ,232 R²= ,054 Sd:5/ 379 F: 4,316 p=,001**

**p <,01, *p <,05

Tablo 4.27’de Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği Puanlarının Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Puanları Üzerindeki Yordayıcı Etkisini belirlemek için Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi uygulanmıştır.

Kurulan modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($F_{(5, 379)} = 4,316$, $p <,01$). Model, Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği puan varyansının %5,4’ünü açıklamaktadır. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği Tehdit Edilme ($\beta = ,236$, $t = 3,495$, $p <,01$) boyutu puanlarının Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği puanlarını istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlı şekilde yordadığı belirlenmiştir. Engellenme, Aşağılanma, Zarar Verilme ve Sözel Yıpratılma boyutu puanlarının ise Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği puanlarını istatistiksel olarak anlamlı şekilde yordamadığı görülmüştür.

5. TARTIŞMA

Yürütölmüş olan bu araştırmada duygusal şiddete maruz kalmanın reddedilme duyarlılığı ve kişiler arası duygu düzenleme ile olan ilişkisi incelenmiştir. Çalışmanın tartışma bölümü içerisinde hedefler, hipotezler doğrultusunda istatistiksel analiz bulguları ilgili alan yazın içerisinde değerlendirilmiştir. Araştırmada ilk değişken olan duygusal şiddete maruz kalma: Engellenme, tehdit edilme, aşağıılanma, zarar verilme ve sözel yıpratılma olmak üzere beş alt boyutuyla değerlendirilmiştir. Araştırmanın ikinci değişkeni olan kişiler arası duygu düzenleme ise sosyal model alma, yatıştırılma, olumlu duyguları arttırma ve bakış açısı edinme olmak üzere dört alt boyutuyla değerlendirilmiştir. Araştırmanın üçüncü değişkeni olan reddedilme duyarlılığının ise alt boyutu yoktur. Bu değişkenlerin literatür içerisinde önemli olacağı düşünülen cinsiyet, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu, aile içi şiddete maruz kalma, aile içi fiziksel şiddete maruz kalma, aile içi duygusal/psikolojik şiddete maruz kalma, aile içi cinsel şiddete maruz kalma, aile içi ekonomik şiddete maruz kalma, aile içi şiddete tanıklık etme; aile dışı bireyler kaynaklı şiddete maruz kalma, aile dışı bireyler kaynaklı fiziksel şiddete maruz kalma, aile dışı bireyler kaynaklı psikolojik/duygusal şiddete maruz kalma, aile dışı bireyler kaynaklı cinsel şiddete maruz kalma, aile dışı bireyler kaynaklı ekonomik şiddete maruz kalma, aile dışı bireyler kaynaklı ihmale maruz kalma düzeylerine bağlı olarak farklılaşıp, farklılaşmadığına bakılarak analiz sonuçlarının majör kısımları yorumlanmıştır. Sonrasında bu değişkenlerin ve bu değişkenlerin alt boyutlarının birbiri ile ilişkisi, yordayıcılık ilişkisi incelenerek analiz edilmiştir. Son olarak araştırmanın kısıtlılıkları ve güçlü yönleri tartışılmıştır.

5.1. Betimleyici Analizlerin Tartışılması

Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı ve kadın katılımcıların KDDÖ puanlarının erkek katılımcıların puanlarına

kıyasla daha yüksek olduğu bulunmuştur (Bkz. Tablo 4.9.). Konuyla ilgili literatüre bakıldığında da duygu düzenleme stratejilerinin kullanımının cinsiyete göre farklılaştığına dair benzer bulgular vardır. Gökdağ ve arkadaşlarının çalışmasında da kişiler arası duygu düzenleme stratejileri ile ilgili olarak KDDÖ'den alınan puanların cinsiyete göre farklılaştığı görülmektedir (Gökdağ ve ark., 2019). Erkeklerin gündelik yaşamda duygusal ifadeleri daha az kullandıkları ve kadınlara göre duygularını daha fazla bastırdıkları birçok ampirik araştırma tarafından desteklenmektedir (Chaplin and Aldao, 2013). Dolayısıyla alan yazındaki bulgularla araştırmamızın bulgusu da paraleldir.

Araştırmamızda Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği puanlarının cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir (Bkz. Tablo 4.9.). Erözkan (2004; 2007)'nin yapmış olduğu çalışmada kadın üniversite öğrencilerinin erkeklere göre reddedilme duyarlılığının daha yüksek olduğu görülmektedir, yine kadınlardaki reddedilme duyarlılığının erkeklerden fazla olduğunu bulan başka çalışmalar da mevcuttur (London et al., 2007) ve bu bulguların tam tersi yönünde de literatürdeki bazı araştırmalar reddedilme duyarlılığının erkeklerde daha yüksek olduğunu bulmuştur (Batum, 2007; Dwairy, 2010; Dural ve Yalçın, 2014; Hafen et al., 2014). Ancak ulusal ve uluslararası literatürde de birçok çalışma üzerinde reddedilme duyarlılığı ve cinsiyet ilişkisi incelenmiş, genellikle reddedilme duyarlılığının cinsiyete göre farklılaşmadığı bulunmuştur. (Breines and Ayduk, 2015; Downey et al., 2004; Harper et al., 2006; Harrison, 2006; İbrahim et al., 2015; Yüksel, 2015; Khaleque et al. 2019; Atay, 2021; İnce, 2021): Bizim bulgumuz da literatürdeki çoğu çalışmanın sonuçlarını destekler niteliktedir.

Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği puanlarının da cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir (Bkz. Tablo 4.9.). Literatürdeki çalışmaların çoğunda da cinsiyet değişkeni ile duygusal şiddete maruz kalma ölçeği puan ortalaması karşılaştırılmış ve istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur (Açıker, 2021; Ertuğrul ve Duran, 2021; Evleksiz, 2021; Şahin, 2022). Bilgimize göre çalışmamızın bu bulgusu ve literatürdeki ilişkili tüm bulgular birbirleri ile bu noktada tutarlıdır. Bu bulgular ışığında duygusal şiddete maruz kalma durumunun cinsiyet farkı gözetmediğini söylemek yanlış olmaz.

DŞMKÖ puanlarının da anne eğitim durumu ve baba eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir (Bkz. Tablo 4.10; Bkz. Tablo 4.11). Alan yazında da kısıtlı araştırma olsa da mevcut araştırmalarda duygusal şiddete maruz kalma ile bireylerin ebeveynlerinin eğitim durumları arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır (Eskici ve Tınkır, 2019; Açıker, 2021; Ertuğrul ve Duran, 2021). Dolayısıyla şimdiki bilgilerimize göre

bu değişkenlerin duysal şiddet maruziyetinde bir risk faktörü ya da avantaj olması söz konusu değildir demek yanlış olmaz.

Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği puanlarının da anne eğitim durumu, baba eğitim durumu yaş ve kardeş sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir (Bkz. Tablo 4.10; Bkz. Tablo 4.11; Bkz. 4.12). Literatürde karşılaştığımız diğer araştırma bulguları da araştırma bulgularımızla paraleldir (Tosyalı, 2018; Gökdağ ve Naldöken, 2021; İnce, 2021; Keleşoğlu ve Karduz, 2022). Buradan hareketle bilgimize göre anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, yaş ve kardeş sayısı kişiler arası duygu düzenlemesi için büyük bir olumlu ya da olumsuz etkiye sahip görünmemektedir.

Çalışmamızda katılımcıların RDÖ puanları ile anne eğitim durumu, yaş ve kardeş sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemiştir, baba eğitim durumuna göre farklılaşmıştır (Bkz. Tablo 4.10; Bkz. Tablo 4.11; Bkz. Tablo 4.12). Bulgularımıza göre babası üniversite düzeyinde eğitim görmüş katılımcıların reddedilme duyarlılıkları babası lise düzeyinde eğitim görmüş kişilerden fazla çıkmıştır. Alan yazında reddedilme duyarlılığı ile ilgili az çalışma yapılmamış olsa da, değişkenin paragrafta geçen sosyodemografik değişkenlerle ilişkisini rapor eden az çalışmaya rastlanmıştır ve rastlanan araştırmalarla bulgular kısmen paralel yöndedir. İnce (2021) çalışmasında, bulgularımızla paralel olarak reddedilme duyarlılığı ile anne eğitim durumu, kardeş sayısının anlamlı bir ilişkisini rapor etmemiştir: reddedilme duyarlılığı ile baba eğitim durumu arasında anlamlı ilişki bulunduğunu rapor etmiştir. Atay (2021) ise araştırmasında reddedilme duyarlılığı ile yaş arasında anlamlı bir ilişki bulmazken: Sarısoy (2017) 18-28 yaş aralığındaki araştırma örnekleminde reddedilme duyarlılığı ile yaş arasında anlamlı bir ilişki bulmuş yaş arttıkça reddedilme duyarlılığının da arttığını rapor etmiştir. Belki de Erikson'un (1985) ergenlik dönemi aşaması tanımlamasındaki gibi, geç ergenlik yaşlarında reddedilme hassasiyetinin genç yetişkin gruba göre az olmasının bir etkeni, ergen grubun keşif ve kimlik inşaası aşamasında olması olabilir.

Duygusal şiddete Maruz Kalma Ölçeği puanları ile yaş ve kardeş sayısına göre istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlı farklılık göstermiş yani yaş ve kardeş sayısı artışının, katılımcıların duygusal şiddet maruziyetini de arttırdığını göstermektedir (Bkz. Tablo 4.12). Alan yazınla bulgular paraleldir, birçok çalışma da yaş ve kardeş sayısının artmasıyla duygusal şiddete maruz kalmanın arttığını bulmuştur (Eskici ve Saatçioğlu Tınkır, 2019; Açıker 2021, Ertuğrul ve Duran 2021, şahin 2022). Yaşın artması ile duygusal şiddete maruz kalma bildirimlerinin paralel olmasının bir sebebi yaşa bağlı farkındalık olabileceği düşünölmektedir yani bireylerin yaşı arttıkça duygusal şiddete maruz kaldığını fark edebilmesi ve bu davranışları

ayırt etmesinin daha kolay olabileceği düşünülmektedir (Eskici ve Saatçioğlu Tınkır, 2019; Madigan et al., 2014). Literatür ve bulgularımız, yaş arttıkça duygusal şiddete maruz kalmanın azaldığını, dolayısıyla yaşlanmanın duygusal şiddete maruz kalma olasılığını azaltabileceğini göstermektedir. Ayrıca yaşlanma ile duygusal şiddete maruz kalma arasındaki ilişkinin mevcut bulguların ışık tutmadığı birçok yönü olduğu düşünülmektedir. Örneğin duygusal şiddete maruz kalmanın belirti ve semptomlarının şiddeti yaşa bağlı değişebilir ya da genç kişiler daha çok sözlü iletişim yoluyla duygusal şiddete maruz kalırken yaşlı insanlar pasif agresif davranışlar gibi sözel ötesi iletişim kanallarıyla duygusal şiddeti kullanabilir. Bu nedenle duygusal şiddet ile yaş arasındaki ilişkiyi daha iyi anlamak için gelecekteki araştırmaların farklı yaş gruplarından katılımcılar ile yapılması, bu çalışmaların da arttırılması önerilmektedir.

Kardeş sayısının artmasıyla birlikte kardeşler arası çatışmaların da duygusal şiddete maruz kalma durumlarını arttırıyor olabilir.

5.2. Ölçekler Arası İlişkisel Analizlerinin Tartışılması

5.2.1. Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği ile Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği Arasındaki İlişkinin Tartışılması

Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği ile Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği Tehdit Edilme, Aşağılanma, Sözel Yıpratılma boyutu ve ölçek toplam puanları arasında istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlemiştir (Bkz. Tablo 4.26) Yani bir kişinin tehdit edilerek, aşağılanarak, sözel şekilde yıpratılarak duygusal şiddete maruz kalmış olmasının reddedilme duyarlılığıyla anlamlı şekilde ilişkili olduğu bulunmuştur. Bu sonuç literatür ile uyumludur ve hipotezimizi de doğrular niteliktedir. Öğrenme kuramları perspektifinden yorumlandığında reddedilme duyarlılığı modeli reddedilmeye ilişkin kaygılı beklentilerin psikolojik (bilişsel ve duyuşsal) araçlarına odaklanan bir model ve beklentilerimiz sosyal öğrenmelerimiz çevresinde gelişir bir diğer söyleyişle bireylerin sosyal öğrenme geçmişleri kurdukları ilişkilerdeki beklentilerini şekillendirir (Pietrzak et al., 2005). Kişilik kuramları perspektifinden bakıldığında da erken travmatik yaşantıların daha sonraki ilişkilerde zorluklara yol açabileceği neredeyse psikoloji tarihi kadar eski; Freud'dan başlayarak Horney (1937), Erikson (1950) ve Sullivan'dan (1953) gibi birçok klinisyen ve psikanalist, ebeveynlerle etkileşimlerin daha sonraki dönemlerde kişiler arası davranış kalıplarına veya kişilik özelliklerine yol açtığını öne sürdüler ve bu kalıpların ilişki başarılarında rol oynadığını öne sürdüler. Dolayısıyla duygusal şiddet deneyimi yaşamış kişilerin sonraki ilişki deneyimlerindeki beklentilerinin reddedilme endişesiyle ilişkili olması literatürle uyumlu bir

bulgu yorumu olacaktır.

5.2.2. Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği ile Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği Arasındaki İlişkinin Tartışılması

Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği ile Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği Yatıştırılma, Olumlu Duyguları Arttırma ile negatif yönde, Bakış Açısı Edinme boyutu puanları ile arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. (Bkz. Tablo 4.26). Yani kişilerin kişilerarası bağlamda duygu düzenleme stratejileri kullanmasının reddedilme duyarlılığıyla anlamlı ilişkisini bulunmuştur. Literatür içerisinde yapılmış olan çalışmalar incelendiğinde de reddedilme duyarlılığı yaşayan bireylerin kişilerarası duygu düzenleme becerileri içerisinde zorluklar yaşadığı görülmektedir (Voletti et al., 2015; Kross et al., 2017; Sarısoy, 2017). Reddedilme duyarlılığı yüksek olan kişilerin özellikle sosyal ortamlar içerisinde duygu düzenleme öz mekanizması sağlayamadıklarında zorlandıkları görülmektedir (Ayduk et al., 2000). Bireylerin kişilerarası duygu düzenleme becerilerinin gelişmiş olması bireylerin yaşamış oldukları duygu hakkında farkındalıklarının artması anlamına gelmektedir. Bunun yanında becerilerin eksikliği durumunda ise reddedilme duyarlılığının olumsuz şekilde etkilendiği belirlenmiştir (Wismeijer et al., 2014). Bireyin, içsel duygu düzenlemede yaşadığı zorluğun daha çok kişilerarası bağlamı duygu düzenleme için kullanmayla ilgili olduğunu belirtmişlerdir. Bu açıdan bakıldığında reddedilen, aşırı düzeyde kontrol edilen ve korunan kişilerin bireysellik, başa çıkma stratejileri ve duygu düzenleme stratejilerinin az gelişmiş olabileceği ve bunun duygu düzenlemede başkalarına yönelik eğilimle ilişkili olabileceğini düşünmüşlerdir (Hofmann et al., 2016). Bunun yanı sıra bu iki değişkene aynı anda bakan çalışmalar pek kısıtlı olsa da ayrı yapılmış çalışmalarda iki değişkenin kişilerin yaşamlarına ortak etkileri olduğu araştırmalar da gösterilebilir: Örneğin reddedilme duyarlılığının psikopatolojilerle yakından ilişkili olduğuna ve ilişki başarılarına ettiğine dair bulgular vardır (Ayduk ve ark., 2000; Magios, Downey ve Shoda, 2000; Marston, Hare ve Allen 2010; Mellin, 2008; Özen ve Güneri, 2018); ve Duygu düzenleme güçlüğü de DSM 5'teki pek çok psikopatolojiyle ve kişilerin ilişki başarılarıyla yakından ilişkisi olduğu farklı araştırmacılar tarafından bulunmuştur (Cole et al., 1994; Salsman ve Linehan, 2012; Tandon et al., 2013).

Literatürle duygusal şiddet deneyimleri olan kişilerin ilişkilere dair olumsuz öğrenmelere sahip olduğu desteklenmemiş ve kişilerin gelecek ilişkilerine dair olumsuz beklentiler içinde olması da literatür ile uyumlu bir bulgudur.

5.2.3. Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ile Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği Arasındaki İlişkinin Tartışılması

Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği Yatıştırılma boyutu ile Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği Engellenme ve Sözel Yıpratılma boyutu puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Olumlu Duyguları Arttırma boyutu ile Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği Tehdit Edilme boyutu puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bakış Açısı Edinme boyutu ile Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği Tehdit Edilme boyutu puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir, diğer boyutlarda anlamlı bir ilişki bulunamadığı için KDDÖ ve DŞMK ölçekleri arasında beklediğimiz gibi anlamlı bir ilişki saptanmamıştır (Bkz. Tablo 4.26)

Bilgimize göre doğrudan kişiler arası duygu düzenleme ve duygusal şiddete maruz kalma arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışma olmamıştır ancak değişkenler ilişkisi ile ilintili ayrı ayrı bazı çalışma bulguları şöyledir: Çiftlerin ilişki tatmini ve kişiler arası duygu düzenleme arasındaki ilişkiyi araştıran bir çalışma, kişiler arası duygu düzenleme becerisi yüksek olan kişilerin ilişki tatminlerinin de yüksek olduğunu göstermiştir (Jitaru and Turliuc, 2020). Başka bir araştırmada ise duygu düzenleme güçlüğü'nün flört şiddeti uygulamakla ilişkisi olduğu gösterilmiştir (Shorey et al., 2011).

Karmaşık bir doğası olan duygu düzenlemeyi tanımlamak zor olsa da duygu ile ilintili faktörleri etkilediği çok yönlü bir süreçtir. Tek bir eksende açıklamak ya da etkenlere işaret etmek oldukça güçtür (Gross, 1998). Süreçler bireyden bireye değişebileceği gibi durumdan duruma da değişebilmekte olup genelde teorik arka plandaki sınıflandırmalar klinik uygulamalara ve pratiklere dönüştürmek için elverişli görünmemektedir (Pietrzak et al., 2005). Belki de bu sebeplerden ilişkili olduğu faktörleri tanımlamak güçtür: hipotezimizin aksine iki değişken arasında bir ilişkiye rastlanmamıştır.

5.2.4. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeğinin Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Üzerindeki Yordayıcı Etkisinin Tartışılması

Tablo 4.27’de RDÖ üzerinde DŞMKÖ’nin ilişkisi incelenmiştir. Yapılan regresyon

analizinde kurulan modelin anlamlı olduğu görölmüş, Tehdit Edilme ($\beta = ,236, t = 3,495, p < ,01$) boyutu puanı ile varyansın %5.4'ünü açıkladığı görölmüştür: Böylece Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği Tehdit Edilme boyutu puanlarının Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği puanlarını istatistiksel olarak anlamlı şekilde yordadığı belirlenmiştir. Engellenme, Aşağılanma, Zarar Verilme ve Sözel Yıpratılma boyutu puanlarının ise Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği puanlarını istatistiksel olarak anlamlı şekilde yordamadığı görölmüştür. Buradan hareketle tehdit edilerek duygusal şiddete uğrayan bireylerin reddedilme duyarlılığın arttığı yorumu yapılabilir ancak bu etki zayıf bir etkidir. Modelin bağımsız değişkeni olan duygusal şiddet maruziyetinin modelin bağımlı değişkeni olan reddedilme duyarlılığı üzerinde yordayıcılığı bulunamamıştır. Öğrenme kuramcıları perspektifinden reddedilme duyarlılığı modeli, reddedilmeyle ilgili endişeli beklentilerin psikolojik (bilişsel ve duyuşsal) araçlarına odaklanan ve beklentilerimizin sosyal öğrenmemiz yani bireylerin sosyal öğrenmesi etrafında gelişen bir modeldir. Kişilerin geçmişleri, kurdukları ilişkilerde beklentilerini şekillendirir (Pietrzak et al., 2005). Kişilik teorileri açısından bakıldığında, erken travmatik deneyimlerin sonraki ilişkilerde zorluklara yol açtığı düşünce neredeyse psikoloji tarihi kadar eskidir; Freud'dan başlayarak, Horney (1937), Erikson (1950) ve Sullivan (1953) dahil olmak üzere birçok klinisyen, ebeveynlerle etkileşimlerin daha sonra kişiler arası davranış kalıplarına veya kişilik özelliklerine yol açtığını ve bu kalıpların ilişkide rol oynadığını öne sürdüler. Bu nedenle duygusal şiddet yaşayan kişilerin daha sonraki ilişki deneyimlerinde beklentilerinin reddedilme kaygısıyla ilişkili olması literatürle uyumlu bir bulgu olacaktı ancak literatürün aksine bu iki değişkenin arasında yordayıcılık ilişkisi bulunamamıştır.

5.3. Araştırmanın Sınırlılıkları, Güçlü Yönleri ve Gelecek İçin Etkileri

- Bilgilerimize göre reddedilme duyarlılığı, duygusal şiddete maruz kalma ve duygu düzenleme güçlüğü ilk kez birlikte ele alındığı görölmektedir bu sebeple, araştırmanın literatüre özgün bilgiler kazandırdığı düşünülmektedir.
- Katılımcılardan toplanılan veriler, söz konusu değişkenler için seçilmiş ölçme araçlarının güvenirlik ve geçerlilik boyutlarıyla ve araştırmada yapılacak istatistiksel değerlendirmelerle sınırlıdır.
- Araştırmanın örneklemini genç yetişkinler ve öğrenciler oluşturmuştur, daha geniş grupları kapsayan daha fazla temsiliyet içeren bir örnekleme çalışılmış olmaması da araştırmanın sınırlılıklarından biridir.

- Çalışmanın bir diğer sınırlılığı katılımcıların çoğunun kadın katılımcılar olmasıdır. Dolayısıyla daha fazla sayıda katılımcının olduğu ve cinsiyet açısından erkek ve kadın arasında eşit dağılan yapıya sahip bir örneklem grubuyla çalışılmasının bulguların güvenilirliğinin artırılmasını sağlayacaktır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmanın bu bölümünde ilk olarak araştırmanın sonuçlarına yer verilmiştir ve gelecekteki çalışmalar için önerilerde bulunulmuştur.

Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği puanları ile Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği puanları ile Duygusal Şiddete Maruz Kalma puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği puanları ile Duygusal Şiddete Maruz Kalma puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği puanları, Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği puanlarını anlamlı düzeyde yordamamaktadır. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği puanları, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği puanlarını anlamlı düzeyde yordamamaktadır.

Çalışma değişkenlerinin ilk kez araştırılmasının güçlü bir yön olduğu düşünülmekle birlikte bulguların güvenilirliğinin artırılması ve pratik kazanımlara dönüştürülmesi için çalışma değişkenleri hakkında daha çok araştırılma yapılması gerekliliğine inanılmaktadır.

KAYNAKLAR

- Açıker, G.** (2021). *Üniversite Öğrencilerinin Çocukluk Çağı Travmalarıyla Yetişkinlik Dönemi Duygusal Şiddete Maruz Kalma Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Onsekiz Mart Üniversitesi. Çanakkale.
- Aktan, S.** (2016). *Gençlerde Erteleme, Kişilik Özellikleri ve Duygu Düzenleme Güçlükleri Arasındaki İlişkiler*, [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Yüzüncü Yıl Üniversitesi. Van.
- Aldao, A.** (2013). The future of emotion regulation research: Capturing context. *Perspectives on Psychological Science*, 8(2), 155-172.
- Aldao, A., & Nolen-Hoeksema, S.** (2013). One versus many: Capturing the use of multiple emotion regulation strategies in response to an emotion-eliciting stimulus. *Cognition & emotion*, 27(4), 753-760.
- Armağan, A.** (2013). *Obez kadınlarda benlik saygısının beden imgesi üzerindeki etkisinde biçimleyici değişkenlerin incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Okan Üniversitesi. İstanbul.
- Atay, Ş.** (2021). *Psychological Aggression Among Dating University Students: The Prediction Of Attachment Styles, Rejection Sensitivity, and Self-Compassion*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Orta Doğu Teknik Üniversitesi. Ankara.
- Ayduk, O., Mendoza-Denton, R., Mischel, W., Downey, G., Peake, P. K. & Rodriguez, M.** (2000). Regulating the interpersonal self: strategic self-regulation for coping with rejection sensitivity. *Journal of personality and social psychology*, 79(5), 776.
- Ayduk, O., Downey, G. & Kim, M.** (2001). Rejection sensitivity and depressive symptoms in women. *Society for Personality and Social Psychology*, 27(7), 868-877.
- Ayduk, O., May, D., Downey, G. & Higgins, E. T.** (2003). Tactical differences in coping with rejection sensitivity: The role of prevention pride. *Personality and social psychology bulletin*, 29(4), 435-448

- Ayduk, O., Gyurak, A., & Luerksen, A.** (2008). Individual differences in the rejection-aggression link in the hot sauce paradigm: The case of rejection sensitivity. *Journal of Experimental Social Psychology*, 44(3), 775-782.
- Bandura, A.** (1986). Social foundations of thought and action. Englewood Cliffs, NJ, 1986(23-28).
- Baron, R. M., & Kenny, D.A.** (1986). The moderator-mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, and statistical considerations, *Journal of Personality and Social Psychology*, 51, 1173-1182.
- Bartholomew, K. & Horowitz, L. M.** (1991). Attachment styles among young adults: A test of a four-category model. *Journal of Personality and Social Psychology*. 61(2), 226-244.
- Barrett, L. F., Mesquita, B., Ochsner, K. N., ve Gross, J. J.** (2007). The experience of emotion. *Annual Review of Psychology*, 58, 373–403.
- Batum, P.** (2007). *Öğrenme bozukluklarında ebeveyn kabulü/reddi ile içselleştirme ve dışsallaştırma sorunlarının incelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara
- Baumeister, R. & Leary, M.** (1995). The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*, 117, 497-529
- Bedel T.** (2022). *Genç Erişkinlerde Reddedilme Duyarlılığının Vücut Kitle İndeksi (VKİ) Açısından İncelenmesi*, [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi] Ege Üniversitesi, İzmir.
- Berenson, K. R., Gregory, W. E., Glaser, E., Romirowsky, A., Rafaeli, E., Yang, X. & Downey, G.** (2016). Impulsivity, rejection sensitivity, and reactions to stressors in borderline personality disorder. *Cognitive Therapy and Research*, 40(4), 510-521.
- Bintaş- Zörer, P., & Yorulmaz, O.** (2022). Duygu Düzenlemeye Güncel Bir Bakış: Bağlamsal Faktörler. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 14(2), 195-206.
- Blatt S. & Zuroff D.C.** (1992). Interpersonal relatedness and self-definition: two prototypes for depression. *Clinical Psychology Review*, 12(5):527-562.
- Bowlby, J.** (1969). Attachment and loss: Vol. 1. Attachment. New York: Basic Books.
- Bowlby, J.** (1973). Attachment and loss: Vol. 2. Separation: Anxiety and Anger. New York: Basic Books.
- Bowlby, J.** (1980). Attachment and loss: Volume 3: Loss, sadness and depression. In *Attachment and Loss: Volume III: Loss, Sadness and Depression* (pp. 1-462). London: The Hogarth press and the institute of psychoanalysis.

- Bozkuş, O. & Araz, A.** (2015). Narsisizm ve evlilik uyumu ilişkisinde reddedilme duyarlılığı ve olumlu yanılsamaların aracı rolü. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 3(6), 29- 54
- Breines, J. G., & Ayduk, O.** (2015). Rejection sensitivity and vulnerability to self-directed hostile cognitions following rejection. *Journal of Personality*, 83(1), 1-13.
- Cabral, J., Matos, P. M., Beyers, W. & Soenens, B.** (2012). Attachment, emotion regulation, and coping in Portuguese emerging adults: A test of mediation hypothesis. *The Spanish Journal of Psychology*, 15(3), 1000-1012.
- Carnelley, K. B., Israel, S. & Brennan, K. A.** (2007). The role of attachment in influencing reactions to manipulated feedback from romantic partners. *European Journal of Social Psychology*, 37(5), 968-986.
- Carver, C. S., Kus, L. A. & Scheier, M.F.** (1994). Effects of good versus bad mood and optimistic versus pessimistic outlook on social acceptance versus rejection. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 13, 138- 151.
- Chaplin, T. M., & Aldao, A.** (2013). Gender differences in emotion expression in children: a meta-analytic review. *Psychological bulletin*, 139(4), 735.
- Cole, P. M., Michel, M. K., & Teti, L. O.** (1994). The development of emotion regulation and dysregulation: A clinical perspective. The development of emotion regulation: Biological and behavioral considerations. Monographs of the Society for Research in Child Development, 59, 73 –100.
- Coifman, K. G., Berenson, K. R., Rafaeli, E. & Downey, G.** (2012). From negative to positive and back again: polarized affective and relational experience in borderline personality disorder. *Journal of abnormal psychology*, 121(3), 668
- Creasey, G., & Hesson-McInnis, M.** (2001). Affective responses, cognitive appraisals, and conflict tactics in late adolescent romantic relationships: Associations with attachment orientations. *Journal of Counseling Psychology*, 48(1), 85.
- Çelik, H., Kocabıyık, O. O.** (2014). Genç yetişkinlerin saldırganlık ifade biçimlerinin cinsiyet ve bilişsel duygu düzenleme tarzları bağlamında incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1). 139-155.
- Çobanoğlu, Ş.** (2005). Mobbing, İşyerinde Duygusal Saldırı ve Mücadele Yöntemleri Timaş Yayınları, İstanbul. Lisansüstü Tezler Üzerine Bir İnceleme, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 10(1), 269-286.
- Davenport, N., Schwartz, R.D. ve Elliott, G.P.** (2003). Mobbing- İş yerinde Duygusal Taciz. Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- Dereboy, Ç., Şahin Demirkapı, E., Şakiroğlu, M., ve Şafak Öztürk, C.** (2018). Çocukluk Çağı Travmalarının, Kimlik Gelişimi, Duygu Düzenleme Güçlüğü

ve Psikopatoloji ile İlişkisi. *Türk Psikiyatri Dergisi* 29(4), 269-278.

Dodge, K. A., & Coie, J. D. (1987). Social-information-processing factors in reactive and proactive aggression in children's peer groups. *Journal of Personality and Social Psychology*, 53(6), 1146-1158

Dodge, K. A., Lansford, J. E., Burks, V. S., Bates, J. E., Pettit, G. S., Fontaine, R., & Price, J. M. (2003). Peer rejection and social information-processing factors in the development of aggressive behavior problems in children. *Child Development*, 74(2), 374-393. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.7402004>

Downey, G., & Feldman, S. I. (1996). Implications of rejection sensitivity for intimate relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70(6), 1327-1343. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.70.6.1327>

Downey, G., Lebolt, A., Rincón, C., & Freitas, A. L. (1998). Rejection sensitivity and children's interpersonal difficulties. *Child Development*, 69, 1074-1091

Downey, G., Mougios, V., Ayduk, O., London, B. E., & Shoda, Y. (2004). Rejection sensitivity and the defensive motivational system: Insights from the startle response to rejection cues. *Psychological Science*, 15(10), 668-673.

Downey, G., & Feldman, S. I. (1996). Implications of rejection sensitivity for intimate relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70(6), 1327-1343.

Downey, G., Feldman, S. & Ayduk, O. (2000). Rejection sensitivity and male violence in romantic relationships. *Personal Relationships*, 7, 45-61.

Downey, G., Freitas, A. L., Michaelis, B., & Khouri, H. (1998). The self-fulfilling prophecy in close relationships: Rejection sensitivity and rejection by romantic partners. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75(2), 545-560. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.75.2.545>.

Dural, G., & Yalcin, I. (2014). Investigation of Relationship Between Parental Acceptance and Psychological Adjustment Among University Students. *Dusunen Adam: Journal of Psychiatry & Neurological Sciences*, 27(3).

Dwairy, M. (2010). Parental Acceptance-Rejection: a Fourth Cross-Cultural Research on Parenting and Psychological Adjustment of Children. *Journal of Child ve Family Studies*, 19 (1), 30-35.

Ericson, J. E. (1985). Strontium isotope characterization in the study of prehistoric human ecology. *Journal of human evolution*, 14(5), 503-514.

Erozkan, A. (2009). Rejection sensitivity levels with respect to attachment styles, gender, and parenting styles: A study with Turkish students. *Social Behavior and Personality: an international journal*, 37(1), 1-14.

Erözkan, A. (2004). *Romantik ilişkilerde reddedilmeye dayalı incinebilirlik bilişsel değerlendirme ve başa çıkma*. [Basılmamış Doktora Tezi]. Karadeniz Teknik

- Erözkan, A.** (2004). Üniversite Öğrencilerinin Kişilerarası Duyarlılıkları ile Reddedilme Duyarlılıklarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 85-98.
- Erözkan, A.** (2007). Üniversite Öğrencilerinin Reddedilme Duyarlılıkları ile Sosyal Kaygı Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17, 225-240.
- Ertuğrul, B. & Duran, S.** (2021). Üniversite Öğrencilerinin Duygusal Şiddete Maruz Kalma Düzeyini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi. *Halk Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 3(1), 18-29.
- Eskici, M., & Tinkir, N. S.** (2019). Exposure to Emotional Violence: Relationship between University Students According to Their Demographic Characteristics. *Pedagogical Research*, 4(1).
- Feldman, S. I. & Downey, G.** (1994). Rejection sensitivity as a mediator of the impact of childhood exposure to family violence on adult attachment behavior. *Development and Psychopathology*, 6, 231-247.
- Fincham, F.** (1994). Cognition in marriage: Current status and future challenges. *Applied and Preventative Psychology*, 3, 185-198.
- Fraley, R. C. & Shaver, P. R.** (2000). Adult romantic attachment: Theoretical developments, emerging controversies, and unanswered questions. Review of general psychology, 4(2), 132-154.
- Gadassi, R., Snir, A., Berenson, K., Downey, G. & Rafaeli, E.** (2014). Out of the frying pan, into the fire: mixed affective reactions to social proximity in borderline and avoidant personality disorders in daily life. *Journal of Abnormal Psychology*, 123(3), 613
- Gaensbauer, T. J.** (1982). Regulation of emotional expression in infants from two contrasting care taking environments. *Journal of the American Academy of Child Psychiatry*, 21(2), 163-170.
- George, D., & Mallery, P.** (2016). IBM SPSS Statistics 23 Step by Step: A Simple Guide and Reference (14th ed.). New York: Routledge.
- Gonzaga, G. C., Keltner, D., Londahl, E. A. & Smith, M. D.** (2001). Love and the commitment problem in romantic relations and friendship. *Journal of personality and social psychology*, 81(2), 247.
- Gökdağ, C., & Naldöken, B.** (2021). Kişilerarası duygu düzenlemenin kişilik özellikleri ve psikopatoloji belirtileriyle ilişkisi. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 24(1), 41-52.
- Gökdağ, C., Sorias, O., Kıran, S., & Ger, S.** (2019). Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması ve Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi.

- Göncü Köse, A., Özen-Çıplak, A., Ulaşan Özgüle, E. T., & Sümer, N.** (2017). Reddedilme duyarlılığı ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 5(11), 383-403.
- Gratz, K. L., & Roemer, L.** (2004). Multidimensional assessment of emotion regulation and dysregulation: Development, factor structure and initial validation of the difficulties in emotion regulation scale. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 26(1), 41-54.
- Gross, J. J.** (1998). The emerging field of emotion regulation: An integrative review. *Review of general psychology*, 2(3), 271-299.
- Gross, J. J.** (2001). Emotion regulation in adulthood: Timing is everything. *Current directions in psychological science*, 10(6), 214-219.
- Gross, J. J., ve Thompson, R. A.** (2007). *Emotion Regulation: Conceptual Foundations*. In J. J. Gross (Ed.), *Handbook of emotion regulation* (p. 3–24). The Guilford Press.
- Güleç, H., Topaloğlu, M., Ünsal, D., Altıntaş, M.** (2012). Bir kısır döngü olarak şiddet. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(1):112-137.
- Gülgez, Ö., & Gündüz, B.** (2015). Diyalektik Davranış Terapisi Temelli Duygu Düzenleme Programının Üniversite Öğrencilerinin Duygu Düzenleme Güçlüklerini Azaltmadaki Etkisi. *Çukurova University Faculty of Education Journal*, 44(2) 191-208.
- Hafen, C. A., Spilker, A., Chango, J., Marston, E. S., & Allen, J. P.** (2014). To accept or reject? The impact of adolescent rejection sensitivity on early adult romantic relationships. *Journal of Research on Adolescence: The Official Journal of the Society for Research on Adolescence*, 24(1), 55–64.
- Harper, M. S., Dickson, J. W. & Welsh, D. P.** (2006). Self-silencing and rejection sensitivity in adolescent romantic relationships. *Journal of Youth and Adolescence*, 35(3), 435-443.
- Hayes, A. F.** (2009). Beyond Baron and Kenny: Statistical mediation analysis in the new millennium. *Communication monographs*, 76(4), 408-420.
- Higgins, E. T.** (1997). Beyond pleasure and pain. *American psychologist*, 52(12), 1280.
- Hirogoyen, M.** (2000). *France Manevi Taciz* (Çev. Heval Bucak). Güncel Yayıncılık, İstanbul.
- Hofmann, S. G.** (2014). Interpersonal emotion regulation model of mood and anxiety disorders. *Cognitive Therapy and Research*, 38(5), 483-492.
- Hofmann, S. G., Carpenter, J. K., & Curtiss, J.** (2016). Interpersonal emotion

regulation questionnaire (IERQ): Scale development and psychometric characteristics. *Cognitive Therapy and Research*, 40(3), 341-356

Horney, K. (2007). Çağımızın nevrotik kişiliği. (Çev. Selma Koçak). Doruk Yayınları, İstanbul.

İbrahim, D. M., Rohner, R. P., Smith, R. L., & Flannery, K. M. (2015). Adults' remembrances of parental acceptance- rejection in childhood predict current rejection sensitivity in adulthood. *Family and Consumer Sciences Research Journal*, 44 (1), 51-62.

İnce, Ş. İ. (2020). *Üniversite Öğrencilerinde Algılanan Ebeveyn Kabul-Reddi ile Psikolojik Belirtiler Arasındaki İlişkide Reddedilme Duyarlılığı ve Duygu Düzenleme Güçlüğü'nün Aracı Rolünün İncelenmesi*, [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Hacettepe Üniversitesi. Ankara.

İlhan, Ü. (2010). İşyerinde psikolojik tacizin (mobbing) tarihsel arka planı ve tük hukuk sistemindeki yeri, *Ege Akademik Bakış*, 10(4), 1175-1186.

Jacobs, N., & Harper, B. (2013). The effects of rejection sensitivity on reactive and proactive aggression. *Aggressive Behavior*, 39(1), 3-12.

Jitaru, M., & Turliuc, M. N. (2020) Mindfulness, interpersonal emotion regulation and couple satisfaction. *International Conference of the Doctoral Schools of the "Alexandru Ioan Cuza" University Iași, Romania*

Kahya, Y. (2018). Intimate partner violence victimization and perpetration in a Turkish female sample: Rejection sensitivity and hostility. *Journal of Interpersonal Violence*, 1-24.

Keleşoğlu, F., & Karduz, F. F. A. (2022). COVID-19 Sürecinde Bireylerin Kişilerarası Duygu Düzenleme Stratejileri ve Belirsizliğe Tahammülsüzlük Üzerine Bir Araştırma. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 11(2), 321-336.

Kenny, D. A. & Acitelli, L. K. (2001). Accuracy and bias in the perception of the partner in a close relationship. *Journal of personality and social psychology*, 80(3), 439.

Khaleque, A., Uddin, M.K., Hossain, K.N., Siddique, M.N., & Shirin, A. (2019). Perceived parental acceptance–rejection in childhood predict psychological adjustment and rejection sensitivity in adulthood. *Psychological Studies* 64, 447–454. <https://doi.org/10.1007/s12646-019-00508-z>

Kocacık, F., Kutlar, A. ve Erselcan, F. (2007). Domestic violence against women: A field study in Turkey. *The Social Science Journal*. 44, 698-720.

Kocacık, F., Çağlayandereli, M. (2009). Ailede femalea yönelik şiddet: Denizli ili örneği. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(2): 25-43

Krug, E. G., Mercy, J. A., Dahlberg, L. L., & Zwi, A. B. (2002). The world report on violence and health. *The lancet*, 360(9339), 1083-1088.

- Lang, P. J., Davis, M., & Öhman, A.** (2000). Fear and anxiety: animal models and human cognitive psychophysiology. *Journal of affective disorders*, 61(3), 137-159.
- Larsen, R. J., & Prizmic, Z.** (2004). Affect regulation. *Handbook of self-regulation: Research, theory, and applications*, 40-61.
- Leahy, R. L., Tirsch, D., & Napolitano, L. A.** (2011). *Emotion regulation in psychotherapy: A practitioner's guide*. Guilford Press.
- Ledley, D. R., Storch, E. A., Coles, M. E., Heimberg, R. G., Moser, J., & Bravata, E. A.** (2006). The relationship between childhood teasing and later interpersonal functioning. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 28(1), 33-40.
- Leymann, H.** (1996). The Content and Development of mobbing at work, *European Journal of Work and Organizational Psychology*, 5(2):165-184.
- London, B., Downey, G., Bonica, C. & Paltin, I.** (2007). Social causes and consequences of rejection sensitivity. *Journal of Research on Adolescence*, 17, 481 - 506.
- Madigan, S., Wade, M., Tarabulsky, G., Jenkins, J. M., & Shouldice, M.** (2014). Association between abuse history and adolescent pregnancy: a meta-analysis. *Journal of Adolescent Health*, 55(2), 151-159.
- Marston, E. G., Hare, A. & Allen, J. P.** (2010). Rejection sensitivity in late adolescence: Social and emotional sequelae. *Journal of Research on Adolescence*, 20(4), 959- 982.
- McLachlan, J., Zimmer-Gembeck, M. J. & McGregor, L.** (2010). Rejection sensitivity in childhood and early adolescence: Peer rejection and protective effects of parents and friends. *Journal of Relationships Research*, 1(1), 31-40.
- Mellin, E. A.** (2008). Rejection sensitivity and college student depression: Findings and implications for counseling. *Journal of College Counseling*. 11(1), 32-41.
- Meyer, L. B.** (2008). *Emotion and meaning in music*. Chicago, US: University of Chicago Press.
- Mischel, W.** (1973). Toward a cognitive social learning reconceptualization of personality. *Psychological Review*, 80, 252-28.
- Onbaş, H.** (2007), *İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Eğitim Örgütlerinde Duygusal Şiddete İlişkin Görüşleri Üzerine Bir Araştırma*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Harran Üniversitesi. Şanlıurfa.
- Orçan, M.** (2017). Sosyal gelişim. Pegem Atıf İndeksi, 126-174.
- Özen, Y., Gül, A.** (2007). Sosyal ve Eğitim Bilimleri Araştırmalarında Evren-

Örneklem Sorunu, *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15: 394-422.

Özen, D. Ş., Güneri, F. K. (2018). İlişki Başarısının Temel Belirleyicisi: Reddedilme Duyarlılığı, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*. 10(4), 454-469.

Özen, A., Sümer, N. & Demir, M. (2010). Predicting friendship quality with rejection sensitivity and attachment security. *Journal of Social and Personal Relationships*, 28(2), 163-181.

Özkan, B. (2016). *Reddedilme duyarlılığı ve iyimserliğin, rasyonel olmayan ilişki inançları ile romantik ilişki doyumu arasındaki ilişkilerde aracı rolü* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ufuk Üniversitesi.

Öztürk, H., Sokmen, S., Yılmaz, F., Cilingir, D. (2008). Measuring mobbing experiences of academic nurses: Development of a mobbing scale. *Journal of the American Academy of Nurse Practitioners*, 20(9): 435–442.

Parker G., Roy K. & Haddzi-Pavlovic D. (1992). Psychotic depression: a meta analysis of physical treatment. *Journal of Affect Disord*, 24: 17-24.

Pietrzak, J., Downey, G. & Ayduk, O. (2005). Rejection sensitivity as an interpersonal vulnerability. In *Interpersonal Cognition* (Ed MW Baldwin):62-84). New York, Guilford Press

Polat, O. (2016). Şiddet, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 22(1), 15-34.

Preacher, K. J., & Hayes, A. F. (2008). Asymptotic and resampling strategies for assessing and comparing indirect effects in multiple mediator models. *Behavior Research Methods*, 40(3), 879–891. <https://doi.org/10.3758/BRM.40.3.879>

Romero-Canyas, R. & Downey, G. (2005). Rejection sensitivity as a predictor of affective and behavioral responses to interpersonal stress. *The social outcast: Ostracism, social exclusion, rejection, and bullying*, 131-154.

Romero-Canyas, R., Downey, G., Berenson, K., Ayduk, O. & Kang, N. J. (2010). Rejection sensitivity and the rejection-hostility link in romantic relationships. *Journal of Personality*, 78(1), 119-148.

Rudolph, J. & Zimmer-Gembeck, M. J. (2014). Parent relationships and adolescents' depression and social anxiety: Indirect associations via emotional sensitivity to rejection threat. *Australian Journal of Psychology*, 66(2), 110-121.

Salsman, N. L., & Linehan, M. M. (2012). An investigation of the relationships among negative affect, difficulties in emotion regulation, and features of borderline personality disorder. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 34, 260-267.

- Sarıcaoğlu, Ö. A** (2020). Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği'nin Türkçeye Uyarlanması. I. International Congress of Pedagogical Research. Düzce 24 – 26 Haziran, Türkiye.
- Sarısoy, G.** (2017). *Personality disorders in relation to early childhood experiences, rejection sensitivity, and emotion regulation processes*. Unpublished Doctoral Dissertation. Middle East Technical University, Ankara, Turkey.
- Saylan, E.** (2020). *Ergenlerde Beden İmaji, Reddedilme Duyarlılığı ve Öz-Yeterlik Arasındaki İlişkiler: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması ve Uygulaması*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Trabzon Üniversitesi.
- Sheppes, G., Scheibe, S., Suri, G., Radu, P., Blechert, J., & Gross, J. J.** (2014). Emotion regulation choice: a conceptual framework and supporting evidence. *Journal of Experimental Psychology: General*, 143(1), 163.
- Shonkoff, J.P., Garner, A.S.** (2012). Committee on Psychosocial Aspects of Child and Family Health; Committee on Early Childhood, Adoption, and Dependent Care; Section on Developmental and Behavioral Pediatrics. The lifelong effects of early childhood adversity and toxic stress. *Pediatrics*, 129(1): 232- 246
- Shorey, R. C., Brasfield, H., Febres, J., & Stuart, G. L.** (2011). An examination of the association between difficulties with emotion regulation and dating violence perpetration. *Journal of aggression, maltreatment & trauma*, 20(8), 870-885.
- Sobel, M. E.** (1982). Asymptotic confidence intervals for indirect effects in structural equation models. *Sociological methodology*, 13, 290-312
- Sullivan, R. E.** (1953). The Carolingian missionary and the pagan. *Speculum*, 28(4), 705-740.
- Spoor, J.R. & Williams, K.D.** (2007). The evolution of an ostracism detection system. J.P. Forgas, M.G. Haselton ve W. von Hippel (Eds.), *Evolution and the Social Mind: Evolutionary Psychology and Social Cognition* (s.279-292). NY: Psychology Press
- Şahin, A. B.** (2022). *Bireylerin Kişiler Arası Bağımlılık Eğilimleri İle Duygusal Şiddete Maruz Kalma Düzeyleri Arasındaki İlişki*, [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi] Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Şahin, N. H., Durak, A. ve Yasak, Y.** (1994). Kişilerarası ilişkiler ölçeği: Psikometrik özellikleri. VIII. Ulusal Psikoloji Kongresi, 21-23 Eylül, İzmir.
- Şahin, S., Türk, M.** (2010). Çalışanlarda psikolojik şiddet algılaması ve kadın çalışanlar üzerine bir araştırma. *Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(2): 1-9.
- Tandon, R., Gaebel, W., Barch, D. M., Bustillo, J., Gur, R. E., Heckers, S., ... & Carpenter, W.** (2013). Definition and description of schizophrenia in the

DSM-5. *Schizophrenia research*, 150(1), 3-10.

Thompson, R. A. (1994). Emotion regulation: A theme in search of definition. *Monographs of the society for research in child development*, 59(2-3), 25-52.

Tınaz, P. (2006) İşyerinde Psikolojik Taciz (Mobbing), Beta Yayın Dağıtım, İstanbul.

Topaloğlu, A. C. (2021). *Ergenlik Dönemindeki Öğrencilerin Uğradıkları Fiziksel ve Duygusal Şiddetin Öğrenci, Ebeveyn, Rehber Öğretmen, Sınıf Öğretmeni, Yönetici ve Branş Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre İncelenmesi*, [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi. Konya.

Tosyalı, A. F. (2018). *Association Between Perceived Partner Responsiveness and Binge Eating Behavior: Mediating Role Of The Interpersonal Emotion Regulation*, [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Kadir Has Üniversitesi. İstanbul.

Tutar, H. (2004). İş Yerinde Psikolojik Şiddet, BRC Basım Ltd., Ankara.

Volz, A. R., & Kerig, P. K. (2010). Relational dynamics associated with adolescent dating violence: The roles of rejection sensitivity and relational insecurity, *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 19(6), 587-602

Watson, J. & Nesdale, D. (2012). Rejection sensitivity, social withdrawal, and loneliness in young adults. *Journal of Applied Social Psychology*, 42(8), 1984-2005.

Westhues, K. (2002). Mob'un Merhametinde. İSG Kanada, *Kanada'nın İş Sağlığı ve Güvenliği Dergisi*, 18(8): 30-36.

World Health Organization. (2002). *The world health report 2002: reducing risks, promoting healthy life*. World Health Organization.

Yıldız, E., Sağlam, M. (2017). Türkiye'de yapılan lisansüstü çalışmalarda şiddet konusunun ele alınışı. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 8(19): 72-84.

Yıldız, M. (2017). Ergenlerde Olumsuz Otomatik Düşüncelerin Sosyal Becerilere Etkisi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 45-55.

Yüksel, B. (2014). *Kaygı belirtilerini açıklamada bağlanma, pozitif ve negatif duygu düzenleme ve belirsizliğe tahammülsüzlük arasındaki ilişkiyi bütünlüyci model arayışı*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Hacettepe Üniversitesi. Ankara.

Yüksel, R. (2015). *Hemşirelik öğrencilerinde yalnızlık ile reddedilme duyarlılığı ve sosyal kaygı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Adnan Menderes Üniversitesi. Aydın.

- Zaki, J., Williams, W. C.** (2013). Interpersonal Emotion Regulation, *Emotion*, 13(5), 803-810.
- Zapf, D.** (1999). Organisational Work Group Related and Personal Causes of Mobbing/Bulling at Work. *International Journal of Manpower*, 20 (2):70-85.
- Zimmer-Gembeck, M. J., & Nesdale, D.** (2013). Anxious and angry rejection sensitivity, social withdrawal, and retribution in high and low ambiguous situations. *Journal of Personality*, 81(1), 29-38.

EKLER

Ek 1. Sosyo-Demografik Bilgi & Onam Formu

Değerli Katılımcı,

Bu Yüksek Lisans Tezi Çalışması Haliç Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı öğrencisi Kübra Şakrak tarafından Dr. Öğretim Üyesi Zeynep Küçük ve Dr. Öğretim Üyesi Zeynep Pınar Cohen danışmanlığında yürütülmektedir. Çalışmanın amacı duygusal şiddete maruz kalma ile ilgili olabilecek birtakım faktörlerin (reddedilme duyarlılığı ve kişiler arası duygu düzenleme), duygusal şiddet ile ilişkisini araştırmaktadır. Yaklaşık olarak on beş (15) dakika sürecek bu çalışmada sizden beklenen, sorulara içtenlikle yanıt vermenizdir. Kimlik bilgileriniz istenmeyecektir. Yanıtlarınız gizli tutulacaktır ve yalnızca araştırma amacıyla kullanılacaktır. Araştırmaya 385 üniversite öğrencisi katılacaktır. Araştırmanın yanıt havuzundaki bütün yanıtlar araştırma maksadıysa toplu olarak değerlendirilecektir ve araştırmacılar dışında kimseyle paylaşılmayacaktır. Çalışmanın katılımcıların sağlığı açısından hiçbir sorun teşkil etmediği düşünülmektedir ve çalışma genel olarak rahatsızlık verici sorular içermemektedir ama eğer siz sorular nedeniyle ya da başka bir nedenle kendinizi rahatsız hissederseniz araştırmayı yarıda bırakabilirsiniz. Anket bitince, çalışma ile ilgili daha fazla bilgi almak isterseniz araştırmayı yapan Kübra Şakrak ile mail yoluyla iletişime geçebilirsiniz.

Çalışmaya katılmayı kabul ediyorsanız lütfen aşağıdaki kutucuğu işaretleyiniz.

Katılım Onamı

☐ Yukarıdaki aydınlatma metnini okudum, anladım, çalışmaya katılmayı kabul ediyorum.

Cinsiyetiniz:

- ☐ Erkek
- ☐ Kadın
- ☐ Diğer:

Yaşınız:

Çalışma Durumunuz:

- ☐ Çalışıyor
- ☐ Çalışmıyor

Kiminle Birlikte Yaşıyorsunuz? (Birden fazla yanıt verebilirsiniz.)

- ☐ Yalnız
- ☐ Ailemle
- ☐ Arkadaşlarımla
- ☐ Yurt/ Apart vb.
- ☐ Diğer:

Kardeşiniz var mı? Varsa kaç tane olduğunu belirtiniz.

Annenizin Eğitim Durumu:

- ☐ Okur-yazar değil
- ☐ Okur-yazar
- ☐ İlkokul Mezunu
- ☐ Ortaokul Mezunu
- ☐ Lise Mezunu
- ☐ Ön Lisans Mezunu
- ☐ Lisans Mezunu
- ☐ Lisansüstü Mezunu

Babanızın Eğitim Durumu:

- ☐ Okur-yazar değil
- ☐ Okur-yazar
- ☐ İlkokul Mezunu
- ☐ Ortaokul Mezunu

- ☐ Lise Mezunu
- ☐ Ön Lisans Mezunu
- ☐ Lisans Mezunu
- ☐ Lisansüstü Mezunu

Aile içinde hiç şiddete maruz kaldınız mı?

- ☐ Evet
- ☐ Hayır

Aile içinde hiç fiziksel şiddete (dövme, tekmeleme vb.) maruz kaldınız mı?

- ☐ Hayır, maruz kalmadım.
- ☐ Evet, maruz kaldım.

Aile içinde hiç duygusal/ psikolojik şiddete (aşağılama, hakaret etme, küfür etme vb.) maruz kaldınız mı?

- ☐ Hayır, maruz kalmadım.
- ☐ Evet, maruz kaldım.

Aile içinde hiç cinsel şiddete (cinsel ilişkiye zorlama, taciz vb.) maruz kaldınız mı?

- ☐ Hayır, maruz kalmadım.
- ☐ Evet, maruz kaldım.

Aile içinde hiç ekonomik şiddete (çalışmaya zorlama, kazandığı parayı elinden alma, mal varlığını izinsiz kullanma vb.) maruz kaldınız mı?

- ☐ Hayır, maruz kalmadım.
- ☐ Evet, maruz kaldım.

Aile içinde hiç ihmale (ilgi ve sevgi görmeme vb.) maruz kaldınız mı?

- ☐ Hayır, maruz kalmadım.
- ☐ Evet, aile içinde ihmale maruz kaldım.

Aile içinde hiç şiddete (fiziksel şiddet, duygusal şiddet, ekonomik şiddet, cinsel şiddet) tanıklık ettiniz mi?

- ☐ Evet
- ☐ Hayır

Aile dışındaki biri tarafından hiç şiddete maruz kaldınız mı?

- ☐ Evet
- ☐ Hayır

Aile dışındaki biri tarafından hiç fiziksel şiddete (dövme, tekmeleme vb.) maruz kaldınız mı?

- ☐ Hayır, maruz kalmadım.
- ☐ Evet, maruz kaldım.

Aile dışındaki biri tarafından hiç duygusal/ psikolojik şiddete (aşağılama, küfür etme vb.) maruz kaldınız mı?

- ☐ Hayır, maruz kalmadım.
- ☐ Evet, maruz kaldım.

Aile dışındaki biri tarafından hiç cinsel şiddete (cinsel ilişkiye zorlama, taciz vb.) maruz kaldınız mı?

- ☐ Hayır, maruz kalmadım.
- ☐ Evet, maruz kaldım.

Aile dışındaki biri tarafından hiç ekonomik şiddete (çalışmaya zorlama, kazandığı parayı elinden alma, mal varlığını izinsiz kullanma vb.) maruz kaldınız mı?

- ☐ Hayır, maruz kalmadım.
- ☐ Evet, maruz kaldım.

Aile dışındaki biri tarafından hiç ihmale (ilgi ve sevgi görmeme vb.) maruz kaldınız mı?

- ☐ Hayır, maruz kalmadım.
- ☐ Evet, maruz kaldım.

Ek 2. Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği

Aşağıda bazı ifadeler verilmiştir. Her ifade, insanların duygularını düzenlemek için etrafındaki diğer kişileri nasıl kullandığını belirtmektedir.

Lütfen her ifadeyi okuyunuz ve ardından bu ifade sizin için ne düzeyde geçerliyse ve ne kadar doğruysa 1'den (benim için hiç doğru değil) 5'e (benim için tümüyle doğru) kadar bir puan veriniz.

Lütfen bunu her ifade için yapınız. Bu ifadelerin yanlış ya da doğru cevabı yoktur, kendi duygu ve davranışlarınızı düşünerek içtenlikle ve hiçbirini atlamadan yanıt veriniz.

1. Başka insanların duygularıyla nasıl baş ettiklerini öğrenmek, bana daha iyi hissettirir.

1-----2-----3-----4-----5
hiç doğru değil çok az doğru orta düzeyde doğru oldukça doğru tümüyle doğru

2. Başka insanların, olayların görüldüğü kadar kötü olmadığını göstermeleri üzüntümü hafifletir.

1-----2-----3-----4-----5
hiç doğru değil çok az doğru orta düzeyde doğru oldukça doğru tümüyle doğru

3. Sevincimi paylaşmak için heyecanlandığımda başka insanların çevremde olması hoşuma gider.

1-----2-----3-----4-----5
hiç doğru değil çok az doğru orta düzeyde doğru oldukça doğru tümüyle doğru

4. Mutsuz olduğumda, bana şefkat gösterecek insanlar ararım.

1-----2-----3-----4-----5
hiç doğru değil çok az doğru orta düzeyde doğru oldukça doğru tümüyle doğru

5. Bir sorun nedeniyle endişeye kapıldığımda, diğer insanların o sorunla nasıl başa çıktıklarını duymak bana yardımcı olur.

1-----2-----3-----4-----5
hiç doğru değil çok az doğru orta düzeyde doğru oldukça doğru tümüyle doğru

6. Mutluyken, belli insanların yanımda olması bana iyi gelir.

1-----2-----3-----4-----5
hiç doğru değil çok az doğru orta düzeyde doğru oldukça doğru tümüyle doğru

7. Üzgün olduğumda, daha kötü durumdakileri hatırlatan birilerinin olması bana iyi gelir.

1-----2-----3-----4-----5
hiç doğru değil çok az doğru orta düzeyde doğru oldukça doğru tümüyle doğru

8. İyi hissettiğimde, başka insanlarla birlikte olmayı severim; çünkü birlikte olmak olumlu duyguları artırır.

1-----2-----3-----4-----5
hiç doğru değil çok az doğru orta düzeyde doğru oldukça doğru tümüyle doğru

9. Üzgün hissetmek, genellikle bana anlayış gösterecek birilerini aramama neden olur.

1-----2-----3-----4-----5
hiç doğru değil çok az doğru orta düzeyde doğru oldukça doğru tümüyle doğru

10. Mutsuz olduğumda, başka insanlar, daha kötülerinin olabileceğini fark ettirerek, bana daha iyi hissettirir.

1-----2-----3-----4-----5
hiç doğru değil çok az doğru orta düzeyde doğru oldukça doğru tümüyle doğru

11. Hayal kırıklığına uğradığımda, başka insanların aynı durumla nasıl başa çıktığını görmek bana yardımcı olur.

1-----2-----3-----4-----5
hiç doğru değil çok az doğru orta düzeyde doğru oldukça doğru tümüyle doğru

12. Moralem bozulduğunda, rahatlamak için başka insanlara ihtiyaç duyarım.

1-----2-----3-----4-----5
hiç doğru değil çok az doğru orta düzeyde doğru oldukça doğru tümüyle doğru

13. Mutlu olduğumda başka insanların yanımda olmasını isterim, çünkü mutluluk bulaşıcıdır.

1-----2-----3-----4-----5
hiç doğru değil çok az doğru orta düzeyde doğru oldukça doğru tümüyle doğru

14. Sinirlendiğimde, başka insanlar “dert etme” diyerek beni sakinleştirebilir.

1-----2-----3-----4-----5
hiç doğru değil çok az doğru orta düzeyde doğru oldukça doğru tümüyle doğru

15. Üzgün olduğumda, başka insanların benzer duygularla nasıl baş ettiğini duymak bana yardımcı olur.

1-----2-----3-----4-----5
hiç doğru değil çok az doğru orta düzeyde doğru oldukça doğru tümüyle doğru

16. Kendimi üzgün hissettiğimde, sırf sevilen biri olduğumu bilmek için başkalarına ihtiyaç duyarım.

1-----2-----3-----4-----5
hiç doğru değil çok az doğru orta düzeyde doğru oldukça doğru tümüyle doğru

17. Kaygılandığımda, insanların, endişelenecek bir şey olmadığını söylemeleri beni rahatlatır.

1-----2-----3-----4-----5
hiç doğru değil çok az doğru orta düzeyde doğru oldukça doğru tümüyle doğru

18. Sevinçli olduğumda, başkalarıyla birlikte olarak, onları da mutlu etmek isterim.

1-----2-----3-----4-----5
hiç doğru değil çok az doğru orta düzeyde doğru oldukça doğru tümüyle doğru

19. Üzgün hissettiğimde teselli için başka insanları ararım.

1-----2-----3-----4-----5
hiç doğru değil çok az doğru orta düzeyde doğru oldukça doğru tümüyle doğru

20. Keyifsizsem, diğer insanlar benim durumumda olsa ne yaparlardı, bilmek isterim.

1-----2-----3-----4-----5
hiç doğru değil çok az doğru orta düzeyde doğru oldukça doğru tümüyle doğru

Ek 3. Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği

YÖNERGE. Aşağıdaki her bir madde genelde üniversite öğrencilerinin bazen diğer kişilerden talep ettiği şeyleri tanımlamaktadır. Lütfen, her bir durumda/koşulda bulunduğunuzu düşünün ve cevaplarınızı ona göre verin. Her bir soruda, sizin için uygun olan numarayı daire içine alarak işaretlemeleri yapınız.

- Maddeleri değerlendirirken, karşınızdaki kişinin (örneğin, bir hocanız veya bir arkadaşınızla ilgili olan maddelerde) lütfen belirli bir kişiyi değil, **ORTALAMA BİR KİŞİYİ DÜŞÜNEREK** yanıt veriniz.
- Araştırma, **özel kişilere karşı olan tutumlarınızı değil, GENEL TUTUMLARINIZI** incelemektedir.

➤ Her bir maddenin ardından gelen şu soruları yanıtlamanız beklenmektedir:

- 1) Başkalarının size tepkisi konusunda ne kadar **endişe eder veya kaygı duvarsınız?**
- 2) İlgili durumda diğer kişilerin ne tür tepki verebileceğini düşünürsünüz?

1.Sınıftaki birine notlarını ödünç alıp alamayacağınızı soruyorsunuz.

- Kişinin notlarını vermek isteyip istemeyebileceği ile ilgili olarak ne kadar **endişe eder veya kaygı duvarsınız?**

Hiç endişelenmem / Kaygı duymam

Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

1 2 3 4 5 6

- Bu kişinin notlarını bana isteyerek vermesini beklerdim.

Çok küçük ihtimalle

Çok büyük ihtimalle

1 2 3 4 5 6

2. Romantik partnerinizden sizinle aynı eve taşınmasını istiyorsunuz.

- Romantik partnerinizin sizinle aynı eve taşınmayı isteyip istemeyeceği ile ilgili ne kadar **endişe eder veya kaygı duvarsınız?**

Hiç endişelenmem / Kaygı duymam

1 2 3 4 5 6

Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

- Romantik partnerimin benimle aynı eve taşınmayı istemesini beklerdim.

Çok küçük ihtimalle

1 2 3 4 5 6

Çok büyük ihtimalle

3. Yurtdışı gezisine gitmek için ebeveynlerinizden destek istiyorsunuz.

- Ebeveynlerinizin size yardımcı olmayı isteyip istemeyebileceği ile ilgili ne kadar **endişe eder veya kaygı duyarsınız?**

Hiç endişelenmem / Kaygı duymam

1 2 3 4 5 6

Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

- Onların (Ebeveynlerimin) bana yardım etmek için istekli olmalarını beklerdim.

Çok küçük ihtimalle

1 2 3 4 5 6

Çok büyük ihtimalle

4. Yeni tanıştığınız birine çıkma teklif ediyorsunuz.

- Kişinin sizinle çıkmak isteyip istemeyebileceği ile ilgili ne kadar **endişe eder veya kaygı duyarsınız?**

Hiç endişelenmem / Kaygı duymam

1 2 3 4 5 6

Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

- O kişinin benimle çıkmayı istemesini beklerdim.

Çok küçük ihtimalle

1 2 3 4 5 6

Çok büyük ihtimalle

5. Romantik partneriniz bütün arkadaşlarla birlikte dışarı çıkmayı planlıyor, ancak siz geceyi sadece partnerinizle geçirmek istiyorsunuz, ve bunu ona söylediniz.

- Romantik partnerinizin bu isteğini kabul edip etmeyebileceği ile ilgili ne kadar **endişe eder** **veya kaygı duyarsınız?**

Hiç endişelenmem / Kaygı duymam

1

2

3

4

5

6

Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

- Romantik partnerimin bu isteğini kabul etmeye istekli olmasını beklerdim.

Çok küçük ihtimalle

1

2

3

4

5

6

Çok büyük ihtimalle

6. Günlük harcamalarınızı karşılamak için ebeveynlerinizden harçlığınızı arttırmalarını istiyorsunuz.

- Ebeveynlerinizin bu isteğini kabul edip etmeyebileceği konusunda ne kadar **endişe eder veya kaygı duyarsınız?**

Hiç endişelenmem / Kaygı duymam

1

2

3

4

5

6

Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

- Ebeveynlerimin yardımcı olmaya istekli olmalarını beklerdim.

Çok küçük ihtimalle

1

2

3

4

5

6

Çok büyük ihtimalle

7. Derste yeni tanıştığınız birine birlikte kahve içmeyi teklif ediyorsunuz.

- Kişinin sizinle gelmeyi isteyip istemeyebileceği konusunda ne kadar **endişe eder** **veya kaygı duyarsınız?**

Hiç endişelenmem / Kaygı duymam

1

2

3

4

5

6

Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

- Diğer kişinin benimle gelmeyi istemesini beklerdim.

Çok küçük ihtimalle

1

2

3

4

5

Çok büyük ihtimalle

6

8. Yakın bir arkadaşınıza onu ciddi şekilde üzecek bir şey söyledikten ya da yaptıktan sonra, yaklaşıyor ve konuşmak istiyorsunuz.

- Arkadaşınızın bu durumda sizinle konuşmak isteyip istemeyeceği ile ilgili ne kadar **endişe eder veya kaygı duyarsınız?**

Hiç endişelenmem / Kaygı duymam

1

2

3

4

5

Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

6

- Hemen benimle konuşup sorunlarımızı çözmek istemesini beklerdim.

Çok küçük ihtimalle

1

2

3

4

5

Çok büyük ihtimalle

6

9. Dersten sonra hocanıza anlamadığınız bir konuda soru yöneltip size fazladan zaman ayırıp ayıramayacağını soruyorsunuz.

- Hocanızın size yardım etmeyi isteyip istemeyeceği ile ilgili ne kadar **endişe eder veya kaygı duyarsınız?**

Hiç endişelenmem / Kaygı duymam

1

2

3

4

5

Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

6

- Hocamın bana yardımcı olmak için istekli olmasını beklerdim.

Çok küçük ihtimalle

1

2

3

4

5

Çok büyük ihtimalle

6

10. Okulunuzu bitirdikten sonraki yıllarda ailenizden para istiyorsunuz.

- Ebeveynlerinizin size para vermeyi isteyip istemeyebilecekleri konusunda ne kadar **endişe eder veya kaygı duyarsınız?**

Hiç endişelenmem / Kaygı duymam

Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

1 2 3 4 5 6

- Ebeveynlerimin para talebimi kabul etmek konusunda istekli olmalarını beklerdim.

Çok küçük ihtimalle

Çok büyük ihtimalle

1 2 3 4 5 6

11. Okul tatilinde bir arkadaşınızla birlikte tatile gitmeyi teklif ediyorsunuz.

- Arkadaşınızın sizinle tatile gelmeyi isteyip istemeyebileceği konusunda ne kadar **endişe eder veya kaygı duyarsınız?**

Hiç endişelenmem / Kaygı duymam

Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

1 2 3 4 5 6

- Teklifimin memnuniyetle kabul edilmesini beklerdim.

Çok küçük ihtimalle

Çok büyük ihtimalle

1 2 3 4 5 6

12. Çok kırıncı bir tartışmadan sonra romantik partnerinize telefon ediyor ve onu görmek istediğinizi söylüyorsunuz.

- Romantik partnerinizin sizi görmeyi isteyip istemeyebileceği konusunda ne kadar **endişe eder veya kaygı duyarsınız?**

Hiç endişelenmem / Kaygı duymam

Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

1 2 3 4 5 6

- Romantik partnerimin de beni görmeye istekli olmasını beklerdim.

Çok küçük ihtimalle

Çok büyük ihtimalle

1 2 3 4 5 6

13. Arkadaşımıza ondan bir şeyini ödünç alıp alamayacağınızı soruyorsunuz.

- Arkadaşınızın size istediğiniz şeyi verip vermeyebileceği konusunda ne kadar **endişe eder veya kaygı duyarsınız?**

Hiç endişelenmem / Kaygı duymam

Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

1 2 3 4 5 6

- Arkadaşımın istediğim şeyi ödünç vermeye istekli olmasını beklerdim.

Çok küçük ihtimalle

Çok büyük ihtimalle

1 2 3 4 5 6

14. Ebeveynlerinizden sizin için önemli ancak onlar için sıkıcı ve gelmesi zahmetli olabilecek bir etkinliğe sizinle beraber gelmelerini istiyorsunuz.

- Ebeveynlerinizin sizinle gelmeyi isteyip istemeyebileceği konusunda ne kadar **endişe eder veya kaygı duyarsınız?**

Hiç endişelenmem / Kaygı duymam

Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

1 2 3 4 5 6

- Ebeveynlerimin benimle gelmeyi kabul etmelerini beklerdim.

Çok küçük ihtimalle

Çok büyük ihtimalle

1 2 3 4 5 6

15. Bir arkadaşınızdan size ciddi bir yardımda bulunmasını istiyorsunuz.

- Arkadaşınızın bu yardımı yapmak isteyip istemeyebileceği konusunda ne kadar **endişe eder veya kaygı duyarsınız?**

Hiç endişelenmem / Kaygı duymam

Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

1 2 3 4 5 6

- Arkadaşımın bu yardım isteğimi kabul etmesini beklerdim.

Çok küçük ihtimalle

Çok büyük ihtimalle

1 2 3 4 5 6

16. Romantik partnerinize sizi gerçekten sevip sevmediğini soruyorsunuz.

- Romantik partnerinizin sizi gerçekten sevdiğini söyleyip söylemeyebileceği konusunda ne kadar **endişe eder veya kaygı duyorsunuz?**

Hiç endişelenmem / Kaygı duymam

Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

1 2 3 4 5 6

- Romantik partnerimin beni gerçekten çok sevdiğini söylemeye istekli olmasını beklerdim.

Çok küçük ihtimalle

Çok büyük ihtimalle

1 2 3 4 5 6

17. Bir partiye gidiyorsunuz ve odanın diğer köşesinde birini fark ediyorsunuz, ona beraber dans etmeyi teklif ediyorsunuz.

- Dans etmeyi teklif ettiğiniz kişinin teklifinizi kabul edip etmeyebileceği konusunda ne kadar **endişe eder veya kaygı duyorsunuz?**

Hiç endişelenmem / Kaygı duymam

Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

1 2 3 4 5 6

- Dans etmeyi teklif ettiğim kişinin bu teklifimi memnuniyetle kabul etmesini beklerdim.

Çok küçük ihtimalle

Çok büyük ihtimalle

1 2 3 4 5 6

18. Ailenizle tanıştırmak üzere romantik partnerinizden sizinle eve gelmesini istiyorsunuz.

- Romantik partnerinizin ailenizle tanışmayı isteyip istemeyebileceği konusunda ne kadar **endişe eder veya kaygı duyorsunuz?**

Hiç endişelenmem / Kaygı duymam

Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

1 2 3 4 5 6

- Romantik partnerimin ailemle buluşmayı memnuniyetle kabul etmesini beklerdim.

Çok küçük ihtimalle

1

2

3

4

5

Çok büyük ihtimalle

6

Ek 4. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği

Adı-Soyadı:.....Cinsiyet:.....Yaş:.....Tarih:.....

Lütfen aşağıdaki her maddeyi okuduktan sonra maddelerde yer alan önermelere uygun olarak

hayatınızda, **arkadaş çevrenizle yaşadığınız durumları dikkate alarak** cevaplayınız. MARUZ

KALMA derecenizi (5)'ten "ÇOK SIK", (1)'e "HİÇBİR ZAMAN" doğru belirtiniz. Bazı ifadeler

birbirine benzer dahi olsa, boş bırakmadan cevaplamanızı rica ederiz. Teşekkürler.

MADDELER		Çok sık	Sık	Orta sıklıkla	Nadir	Hiçbir zaman
1	Bana yetersiz olduğum hissettiriliyor.	5	4	3	2	1
2	Fiziksel şiddete uğruyorum.	5	4	3	2	1
3	Önem verdiğim değerlere saygı duyulmuyor.	5	4	3	2	1
4	Başarılı olabileceğim konularda önüme engeller konuluyor.	5	4	3	2	1
5	İletişimlerimizde ima hissediyorum.	5	4	3	2	1
6	Fiziksel şiddet göreceğim konusunda tehdit ediliyorum.	5	4	3	2	1
7	Duygu ve düşüncelerimi ifade etmem kısıtlanıyor.	5	4	3	2	1
8	İstemediğim şeyleri yapmam için baskı altında kalıyorum.	5	4	3	2	1
9	Çeşitli durumlarda adaletsizliğe uğruyorum.	5	4	3	2	1
10	Tehditkar söylemlerle karşılaşıyorum.	5	4	3	2	1
11	Manevi olarak yıpratılıyorum.	5	4	3	2	1
12	Konuştuklarımızı inkar ederek yalancı durumuna düşürülüyorum.	5	4	3	2	1
13	Özgüvenimi olumsuz etkileyecek tavırlara maruz kalıyorum.	5	4	3	2	1
14	Arkadaşlarımın jest mimik ve bakışlarını aşağılayıcı buluyorum.	5	4	3	2	1
15	Davranışlarım taklit ediliyor.	5	4	3	2	1
16	Bana maddi yük getirecek olaylar yaşatılıyor.	5	4	3	2	1
17	İftiraya uğruyorum.	5	4	3	2	1
18	Maddi olarak kullanılıyorum.	5	4	3	2	1
19	Tehditkar davranışlarla karşılaşıyorum.	5	4	3	2	1
20	Konuşurken sözüm kesiliyor.	5	4	3	2	1
21	Boyun eğmem için gözdağı veriliyor.	5	4	3	2	1

22	Gözümün korkması için hafif fiziksel şiddete uğruyorum.	5	4	3	2	1
23	Benimle öfkeli bir ses tonuyla konuşuluyor.	5	4	3	2	1
24	Hakkımda bazı söylentilerin dolaştığına tanık oluyorum.	5	4	3	2	1
25	Sosyal ortamlarda gülünç durumlara düşürülüyorum.	5	4	3	2	1
26	Psikolojik sorunluymuşum gibi muamele görüyorum.	5	4	3	2	1
27	Özelliklerimle alay ediliyor.	5	4	3	2	1
28	Sürekli eleştiriliyorum.	5	4	3	2	1
29	Aşağılayıcı bakışları üzerimde hissediyorum.	5	4	3	2	1

Ek 5- Ölçek İzinleri

1. Kişiler Arası Duygu Düzenleme Ölçeği Kullanım İzni

Ölç

17.09.2022 Cmt 14:25

Ben, Haliç Üniversitesi Klinik Psikoloji (Tezli) Yüksek Lisans Programında öğrenimime devam etmekteyim ve "Duygusal Şiddetin Reddedilme Duyarlılığı Üzerindeki Etkisinde Kişiler Arası Duygu Düzenlemenin Aracı Rolü" konusu üzerine, Dr. Öğretim Üyesi Zeynep Küçükve Dr. Öğretim Üyesi Zeynep Pınar Cohen danışmanlığında, tez çalışmamı yapmak istemekteyim.

Bu nedenle Türkçeye uyarlamış bulunduğunuz Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği'ni kullanmak için sizden izin istemekteyim.

İzin verdiğiniz durumda ölçeği, ölçeğe ilişkin puanlama bilgisini ve makaleyi benimle paylaşabilir misiniz?

Saygılarımla ve teşekkürlerimle,

Psk. Kübra Şakrak

Yanıtla

Tümünü yanıtla

İlet

6

17.09.2022 Cmt 14:35

KDDÖ_Bilgiler.docx
17 KB

Gökdağ ve ark 2019 KDDÖ.pdf
151 KB

3 ekin (572 KB) tümünü göster Tümünü indir

Sayın Kübra Şakrak,

Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeğini çalışmanızda kullanabilirsiniz. Ölçeği, ölçeğe ilişkin puanlama bilgisini ve makaleyi ekte gönderiyorum.

İyi çalışmalar dilerim...

--

Dr. Öğr. Üyesi Ceren GÖKDAĞ
Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü
Klinik Psikoloji ABD.

Assist. Prof. Ceren GÖKDAĞ
Manisa Celal Bayar University, Faculty of Science and Letters, Department of Psychology
Clinical Psychology

2. Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği Kullanım İzni

Ölçek Kullanım İzni Hk.

Kübr

Kime:

Sayın

17.09.2022 Cmt 14:53

Ben, Haliç Üniversitesi Klinik Psikoloji (Tezli) Yüksek Lisans Programında öğrenimime devam etmekteyim ve "Duygusal Şiddetin Reddedilme Duyarlılığı Üzerindeki Etkisinde Kişiler Arası Duygu Düzenlemenin Aracı Rolü" konusu üzerine, Dr. Öğretim Üyesi Zeynep Küçük ve Dr. Öğretim Üyesi Zeynep Pınar Cohen danışmanlığında, tez çalışmamı yapmak istemekteyim.

Bu nedenle ekip arkadaşlarınız ile Türkçeye uyarlamış bulunduğunuz Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği'ni kullanmak için sizden izin istemekteyim.

İzin verdiğiniz durumda ölçeği, ölçek puanlama bilgisini ve makaleyi benimle paylaşabilir misiniz?

Saygılarımla ve teşekkürlerimle,

Psk. Kübra Şakrak

Yanıtla

Tümünü yanıtla

İlet

Ölçek

AK

18.09.2022 Paz 22:14

RDA_2017.docx
18 KB

REDDEDİLME DUYARLILIĞI Ö...
1.017 KB

2 ek (1 MB) Tümünü indir

Sevgili Kübra merhaba,

Ölçeğin kendisini ve puanlama bilgisini içeren, referans vermeniz gereken makaleyi ekte gönderiyorum.

Sağlıklı günler ve çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Chairperson of the Department of Psychology
Çankaya University
Ankara/TURKEY

ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ

ÇANKAYA UNIVERSITY

3. Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği Kullanım İzni

Ölçek Kullanım İzni Hk.

17.09.2022 Cmt 14:27

Merhaba Sayın Nilüfer Saatçioğlu Tinkir,

İletişim bilgilerinize Türkiye Ölçme Araçları Dizini (TOAD) aracılığıyla ulaştım. Ben Haliç Üniversitesi Klinik Psikoloji (Tezli) Yüksek Lisans Programında öğrenimime devam etmekteyim ve "Duygusal Şiddetin Reddedilme Duyarlılığı Üzerindeki Etkisinde Kişiler Arası Duygu Düzenlemenin Aracı Rolü" konusu üzerine tez çalışmamı yapmak istemekteyim.

Bu nedenle Sayın Menekşe Eskici ile geliştirmiş olduğunuz Duygusal Şiddete Maruz Kalma Ölçeği'ni kullanmak için sizden izin istemekteyim.

İzin verdiğiniz durumda ölçeği, ölçek puanlama bilgisini ve makaleyi benimle paylaşabilir misiniz?

Saygılarımla ve teşekkürlerimle,

Psk. Kübra Şakrak

Yanıtla

İlet

Ölçek Kullanım İzni Hk.

1

21.09.2022 Çar 11:45

NS

Kübra hanım merhabalar,
Ölçek ve alt boyutları ektedir. Çalışmanızda kolaylıklar ve başarılar dilerim.
Sevgi ve Saygılarımla
Psk. ve Bağımlılık Uzm.
Nilüfer SAATÇIOĞLU TINKIR

EK 6: Etik Kurul Onayı

		T.C. HALIÇ ÜNİVERSİTESİ GİRİŞİMSEL OLMAYAN KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU		Yayın Tarihi : 10.12.2015 Revizyon Tarihi : 16.09.2020 Revizyon No : 02 Sayfa No : 1/1	
Tarih: 26.10.2022		Karar No:			
Toplantı Sayısı:		Kübra Şakrak'ın Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Küçük'ün ve Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Pınar Cohen'in danışmanlığında yürüteceği "Duygusal Şiddetin Reddedilme Duyarlılığı Üzerindeki Etkisinde Kişilerarası Duygu Düzenlemenin Aracı Rolü" başlıklı çalışması incelendi, yapılan inceleme sonucunda çalışmanın etik yönden uygun olduğuna karar verildi.			
Adı-Soyadı	Alanı	Kurumu	Araştırma ile ilişkisi	Toplantıya Katılma	İmza
Prof. Dr. Melek Güneş YAVUZER (Başkan)	Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon	Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi	Var ☐ Yok ☒	Evet ☒ Hayır ☐	
Prof. Dr. Burcu IRMAK YAZICIOĞLU	Moleküler Biyoloji ve Genetik	Haliç Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi	Var ☐ Yok ☒	Evet ☒ Hayır ☐	
Doç. Dr. Hatice İlhan Odabaş	Spor Yöneticiliği	Haliç Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu	Var ☐ Yok ☒	Evet ☒ Hayır ☐	
Dr.Öğr.Üy. Nevra Alkanlı	Biyofizik	Haliç Üniversitesi Tıp Fakültesi	Var ☐ Yok ☒	Evet ☒ Hayır ☐	
Dr.Öğr.Üy. Burcu Türk	Psikoloji	Haliç Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi	Var ☐ Yok ☒	Evet ☒ Hayır ☐	
Dr.Öğr.Üy. Gülcan Kendirkıran	Hemşirelik	Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi	Var ☐ Yok ☒	Evet ☒ Hayır ☐	
Dr.Öğr.Üy. Seda Saka	Fizyoterapi ve Rehabilitasyon	Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi	Var ☐ Yok ☒	Evet ☒ Hayır ☐	
Dr.Öğr.Üy. Çiğdem Yıldırım Maviş	Gıda Mühendisliği	Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi	Var ☐ Yok ☒	Evet ☐ Hayır ☒	
Dr.Öğr.Üy. Maral Törenli Çakıroğlu	Hukuk	Haliç Üniversitesi İşletme Fakültesi	Var ☐ Yok ☒	Evet ☒ Hayır ☐	
ETKU:10					

ÖZGEÇMİŞ

Ad-Soyad : Kübra ŞAKRAK

ÖĞRENİM DURUMU:

- **Lisans :** 2019, Doğuş Üniversitesi, Fen ve Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü

